

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Προτάσεις
για μία συνολική αναβάθμιση
της Ελληνικής Παιδείας

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ ΤΗΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ Ε.Μ.Π.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Έτος ίδρύσεως 1898

Πατησίων 42 (Ε.Μ.Πολυτεχνείο – Τομέας Γεωτεχνικής)

106 82 Αθήνα

Πρόεδρος	Γεώργιος Π. Κανελλόπουλος Μηχ.Μετ.-Μεταλλουργός – Πρόεδρος Ε.Ε.Τ.Ο.Π.
Α' Αντιπρόεδρος	Στέφανος Αν. Κώνστας, Δρ. Χημ.- Τεχνικός Σύμβουλος, Μελετητής
Β' Αντιπρόεδρος	Δημήτριος Α. Καλαντζόπουλος, Πολ.Μηχ. –Ηλ.Μηχ. τ. Δ/ντής ΔΕΗ
Γεν. Γραμματέας	Εμμανουήλ Ι. Βουζαράς, Πολ.Μηχ. τ. Δ/ντής Δομικών και Η/Μ Εργων ΟΤΕ
Ειδ. Γραμματέας	Αλεξ. Κ. Θεοδωρόπουλος, Πολ.Μηχ. τ. Δ/ντής ΟΤΕ
Ειδ. Γραμματέας	Νικόλαος Μηλιαράς, Πολ.Μηχ. Μελετητής Βιομηχ. Κτιρίων.
Ταμίας	Σπυρίδων Παπασπύρου, Δρ.Πολ.Μηχ. Εταιρεία Εδαφοτεχνικής
Κοσμήτωρ	Ιωάννης Ι. Πινάτσης Μηχ.-Ηλ.Μηχ. Ελεύθερος Επαγγελματίας
Τακτικά Μέλη	Διονύσιος Ζήβας, Αρχιτ.Μηχ. Ομότ. Καθηγητής Ε.Μ.Π.
	Δημήτριος Ζησιάδης, Πολ.Μηχ. Κατασκευαστής
	Χρίστος Θωμόπουλος, Χημ.Μηχ. Καθηγητής Ε.Μ.Π.
	Αριστοτ. Καμαριώτης, Πολ.Μηχ. Επιστημ. Συνεργάτης Ε.Μ.Π.
	Κωνσταντίνος Κόντος, Μηχ.Ηλ.Μηχ. τ. Δ/ντής ΔΕΗ
	Δημήτριος Κώνστας, Αρχ. Μηχ. πρώην Πρόεδρος της Ελλ. Αρχιτεκτονικής Εταιρείας και του Ελλ. Πολυτεχνικού Συλλόγου
	Ανδρέας Π. Μασκαλέρης, Πολ. Μηχ. Ελ. Επαγγελματίας
	Ιωάννης Ματρακίδης, Πολ.Μηχ. Κατασκευαστής
Αναπλ. Μέλη	Γεώργιος Τσιαμπάος, Γεωλόγος, Επικ.Καθηγητής Ε.Μ.Π.
	Ιωάννης Μαρκόπουλος, Αρχ.Μηχ. Ελεύθερος Επαγγελματίας
	Γεώργιος Πρωτοπαπαδάκης, Μ-Η Μηχ. τ.Καθηγητής Σ.Ν.Δ.
	Ιωάννης Κανελλόπουλος, Πολ.Μηχ. Ελεύθερος Επαγγελματίας
<u>ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ</u>	
Τακτικά Μέλη	Ανδρέας Γ.Αναγνωστόπουλος, Πολ.Μηχ. Καθηγητής Ε.Μ.Π.
	Παύλος Γ. Μαρίνος, Μεταλ.Μηχ. Καθηγητής Ε.Μ.Π.
	Βασίλειος Π.Παπαδόπουλος, Πολ.Μηχ.Επικ. Καθηγ. Ε.Μ.Π.
Αναπληρ. Μέλη	Απόστολος Χ.Γιώτης, Πολ.Μηχ. Ομότ. Καθηγητής Ε.Μ.Π
	Ανδρέας Σ. Αννινος, Πολ.Μηχ. τ.Γεν.Δ/ντής Υ.Δ.Ε.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΤΟΥ Ε.Π.Σ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΤΙΑ 2002-2004

Υπεύθυνος έκδοσης Στ. Κώνστας

Ημερίδα

“Προτάσεις για μία συνολική αναβάθμιση της Ελληνικής Παιδείας”

ΑΙΘΟΥΣΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ Ε.Μ.Π.

10 Απριλίου 2002

Οι εισηγητές και το προεδρείο της Ημερίδας.

Από δεξιά προς τα αριστερά

- Ο Κοσμήτορας της Σ.Θ.Ε. του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Καθ. Αν. Φιλιππίδης
- Ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Καθ. Στ. Αλαχιώτης
- Ο Πρόεδρος του Ε.Π.Σ. Γ. Κανελλόπουλος
- Ο Πρύτανης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Καθ. Θ. Ξανθόπουλος,
- Ο Α' Αντιπρόεδρος του Ε.Π.Σ. Δρ. Στ. Κώνστας

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 11 Μαρτίου 1898 ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 9ην ἑσπερινὴν συνήλθον ἐν τῇ μεσημβρινῇ Αἰθούσῃ τοῦ Πολυτεχνείου περὶ τοὺς ἐβδομηκοντα Μηχανικοὶ πάσης εἰδικότητος καὶ Χημικοὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ συστάσεως Συλλόγου σκοποῦντος τὴν ἐπιστημονικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ ἀλληλεγγύην αὐτῶν.

Ὁ πρεσβύτερος τῶν παρόντων κ. Α. Βλάσσης καταλαμβάνει τὴν ἔδραν τοῦ Προέδρου καὶ καλῶν παρ' αὐτῷ τὸν κ. Βελλίνην πρὸς ἐκτέλεσιν χρεῶν Γραμματέως κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς Συνελεύσεως.

Ἐν ἀρχῇ ὁ κ. Πρόεδρος διαβιβάζει εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν λόπην τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Δημοσίων Ἔργων, ὅστις ἀσθενῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ παραστῇ καὶ εἶτα προσφωνεῖ τοὺς συνελθόντας κ.κ. Συναδέλφους, ὑποδεικνύει τ' ἀγαθὰ, ἅτινα ἐκ τῆς ἰδρύσεως τοιοῦτου Σωματείου δύνανται νὰ προκύψωσι εἰς ἀνάπτυξιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν τεχνικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐξαίρει τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἀσχοῦσι τὰ μηχανικὰ ἔργα ἐπὶ τὴν καθόλου πρόοδον τῆς κοινωνίας. Μετὰ ταῦτα ἐνδιατρίβει λεπτομερέστερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ιδέας πρὸς ἴδρυσιν Συλλόγου Μηχανικῶν καὶ ἐκφράζει τὴν χαρὰν του ὅτι ἤδη τείνει νὰ ἐνσαρκωθῇ ἡ ἰδέα αὐτή.

Καταλήγων ὁ κ. Πρόεδρος προτείνει ὅπως ἡ Συνέλευσις προβῇ ἀμέσως εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν τοῦ Καταστατικοῦ.

Κατόπιν διακοπῆς πέντε λεπτῶν, καθ' ἣν ἀντηλάγησαν αἱ σκέψεις τῶν συνελθόντων, ἀναγινώσκειται ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ὑπὸ πολλῶν καταρτισθεῖς κατάλογος τῶν προτεινομένων πρὸς ἐκλογὴν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀποτελεσθεῖς ἐξ ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν εἰδικότητων τῶν συνελθόντων καὶ ἐρωτᾶται ἐπ' αὐτοῦ ἡ Συνέλευσις, ἥτις ὁμοφώνως ἀπεδέξατο τὸν τοιοῦτον τῆς Ἐπιτροπῆς καταρτισμόν. Οὕτω ἐξελέγησαν μέλη τῆς πρὸς σύνταξιν σχεδίου Καταστατικοῦ Ἐπιτροπῆς οἱ κ.κ. Α. Κορδέλας, Πρόεδρος, Ν. Τριανταφυλλίδης, Ἰ. Ἰσηγόνης, Π. Πρωτοπαπαδάκης, Γ. Ματθαίουπουλος, Κ. Βελλίνης καὶ Γ. Ραζέλος.

Τῇ προτάσει τοῦ κ. Ἰσηγόνης γίνεται δεκτὸν ὅπως ἡ ἐκλεγείσα ἐπιτροπὴ μόλις παρασκευάσῃ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐργασίαν καλέσῃ τοὺς κ.κ. Συναδέλφους πρὸς συζήτησιν τοῦ Καταστατικοῦ.

Ὁ κ. Πρωτοπαπαδάκης προτείνει νὰ γίνῃ συζητήσις περὶ τῶν βάσεων ἐν γένει τοῦ Συλλόγου καὶ δὴ περὶ τοῦ τίνες μέλλουσι ν' ἀποτελέσωσι αὐτόν. Ὁ κ. Ν. Μπαλᾶνος παρατηρεῖ παρεμπιπτόντως ὅτι μένει ἐκκρεμὲς τὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀρχιτεκτόνων.

Ὁ κ. Βελλίνης παρακαλεῖ νὰ μὴ γίνῃ περὶ τούτου συζήτησις ἵνα μὴ γεννηθῶσι προσωπικὰ ζητήματα εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἀφ' οὗ δύναται νὰ γίνῃ περὶ τούτου λόγος ὅταν ἐν καιρῷ συζητηθῇ τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ. Ὁ κ. Ἀγγελόπουλος ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τῆς ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως ταύτης καὶ προτείνει ὅπως ἡ ἐκλεγείσα Ἐπιτροπὴ μελετήσῃ τὸ ζήτημα τοῦ τίνα ἔσονται τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ἀγγελοπούλου γίνεται δεκτή.

Ὁ κ. Θεοφιλᾶς, προκειμένης συζητήσεως περὶ τῶν χρηματικῶν πόρων τοῦ Συλλόγου ὑποβάλλει πρότασιν ὅπως λυθῇ ἡ Συνέλευσις ἄνευ ἄλλης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀφοῦ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Καταστατικοῦ θὰ ἐπανέλθωσι ἐπὶ τοῦ τάπητος πάντα τὰ συναφῆ πρὸς τὴν σύστασιν τοῦ Συλλόγου ζητήματα. Μετὰ τὴν πρότασιν ταύτην ἡ Συνέλευσις λύεται ἐκφράζουσα κατὰ γενομένην πρότασιν τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς τῷ Διευθυντῇ τοῦ Πολυτεχνείου κ. Θεοφιλᾷ διὰ τὴν γενομένην πρόθυμον δεξίωσιν.

Ἐναγνωσθέντα ἐπικυροῦνται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30ῇ Μαρτίου 1898

Ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος
Α. ΒΛΑΣΣΗΣ

Ὁ προσωρινὸς Γραμματεὺς
Κ. ΒΕΛΛΙΝΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η αφορμή για την διοργάνωση της ημερίδας αυτής, δόθηκε από μία διάλεξη του Πρύτανη του Ε. Μ. Πολυτεχνείου κ. Θ. Ξανθόπουλου προς τα μέλη του Ελληνικού Πολυτεχνικού Συλλόγου, με θέμα «Η αξιολόγηση της ποιότητας των Πανεπιστημιακών σπουδών. Η περίπτωση του Ε.Μ.Π.» (11 Δεκεμβρίου 2001, αίθουσα του Τ.Ε.Ε.), στην οποία, μεταξύ άλλων ο κ. Ξανθόπουλος είπε «δίνουμε άγρια μάχη οπισθοφυλακών, για να διασωθούν μερικά κέντρα μάθησης και να μην σβήσουν οι σπίθες, ώστε κάποτε να ξανανάψει η φλόγα, στην Ελλάδα και την Ευρώπη»

Τα μέλη της Εφορίας του Ε.Π.Σ. προβληματίστηκαν ιδιαίτερα από τα όσα άκουσαν από τον κ. Ξανθόπουλο και έκριναν ότι ο Ε.Π.Σ. οφείλει να συνδράμει τις προσπάθειες που γίνονται, για μία αναβάθμιση της Παιδείας στην Χώρα μας. Είναι άλλωστε και επιταγή του Καταστατικού μας, που ορίζει ως κύριο σκοπό του Συλλόγου «..την επιδίωξιν της εν Ελλάδι αναπτύξεως των θεωρητικών και εφηρμοσμένων θετικών επιστημών...».

Πιστεύουμε ότι βρισκόμαστε στα πλαίσια των οραματισμών των επιφανών ιδρυτών και όλων των μελών του Συλλόγου μας, διατυπώνοντας την άποψη ότι ο Ε.Π.Σ. έχει καθήκον να προσφέρει τις υπηρεσίες του, για να βοηθήσει στην κατανόηση των προβληματισμών της Πανεπιστημιακής κοινότητας, αλλά και της εκπαίδευσης γενικότερα, και να συμβάλει στην κοινή προσπάθεια για την εξεύρεση της βέλτιστης λύσης. Αναμφισβήτητα οι προσπάθειες που καταβάλλονται σήμερα από όλες τις πλευρές, για την ανόρθωση της Παιδείας, είναι ειλικρινείς και καλοπροαίρετες και οι διαφωνίες αφορούν κυρίως τον δρόμο που πρέπει να ακολουθηθεί. Για να ανοίξει ο δρόμος για μία καλύτερη παιδεία πρέπει, με την συζήτηση και τον διάλογο, να παραμερισθούν αυτές οι διαφωνίες.

Σε εφαρμογή των ανωτέρω, η Εφορεία πήρε την απόφαση να οργανώσει στις 10 Απριλίου 2002 ημερίδα με θέμα την Παιδεία, στην οποία να κληθούν διαπρεπείς προσωπικότητες και εκπρόσωποι φορέων να παρουσιάσουν τις θέσεις τους και να ανταλλάξουν απόψεις με τους παριστάμενους.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους βασικούς εισηγητές της Ημερίδας Καθηγητές Θ. Ξανθόπουλο, Πρύτανη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Στ. Αλαχιώτη, Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και Αν. Φιλιππίδη Κοσμήτορα της Σ.Θ.Ε. του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για την προθυμία με την οποία ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας και για την τόσο θετική συνεισφορά τους στην επιτυχία της εκδήλωσης.

Ευχαριστούμε ακόμη όλους όσους συμμετείχαν στην Ημερίδα και με τις εποικοδομητικές παρεμβάσεις τους κατέδειξαν το εύρος και την συμπλοκότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η Παιδεία, τόσο στην Ελλάδα, όσο και διεθνώς.

Ευχαριστούμε τέλος την Σύγκλητο του Ε.Μ.Π. διότι μας διέθεσε την αίθουσα τελετών της Αρχιτεκτονικής Σχολής, καθώς και το προσωπικό του Ε.Μ.Π. και ιδιαίτερα την κα. Ροζάνα Γύζη, για την ενεργό συμμετοχή τους στην οργάνωση, και, φυσικά, το Τ.Ε.Ε. για την έκδοση των Πρακτικών που έχετε στα χέρια σας.

Σ.Κ.

ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Θ. Ξανθόπουλος

- ⇒ Η υποχρεωτική εκπαίδευση πρέπει να διαρκεί δώδεκα χρόνια.
- ⇒ Να υπάρχει μόνιμος Υφυπουργός Παιδείας, ώστε να μπορεί να ασκηθεί μια μακροπρόθεσμη πολιτική.
- ⇒ Χωρίς καλές βάσεις σε μαθηματικά, φυσική και χημεία, δεν γίνεσαι ένας καλός Μηχανικός.
- ⇒ Με ποσοστό δαπανών για την Παιδεία, μόνο 3,5% του ΑΕΠ, έναντι του 5,5% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα.

Στ. Αλαχιώτης

- ⇒ Να συνδυάσουμε την καλλιέργεια της ταυτότητας του Ευρωπαίου πολίτη, με την εθνική μας ταυτότητα και πολιτισμική αυτογνωσία.
- ⇒ Μέχρι τώρα δεν υπήρξε ένας γενικός σχεδιασμός συγγραφής νέων βιβλίων. Αυτό το κάνουμε τώρα. Επί δύο χρόνια προετοιμάζουμε τις οδηγίες προς τους συγγραφείς.
- ⇒ Ο μαθητής πρέπει να έχει έρωτα ως προς αυτά που διδάσκεται. Ο δάσκαλος πρέπει να έχει έρωτα ως προς αυτά που διδάσκει και ο γονιός πρέπει να έχει έρωτα ως προς αυτά που επενδύει για την εκπαίδευση.

Αν. Φιλιππίδης

- ⇒ Να ενισχυθεί η διδασκαλία στα σχολεία των βασικών μαθημάτων όπως τα μαθηματικά, η φυσική, η χημεία, η βιολογία, η γεωλογία και γεωγραφία, και η πληροφορική.
- ⇒ Αρκετά σχολικά βοηθήματα σήμερα χαρακτηρίζονται ως βιαστικά γραμμένα βιβλία. Ως συνοπτικά πανεπιστημιακά βιβλία.
- ⇒ Οι αλλαγές στην Παιδεία να γίνονται με σύνεση, και ο Υπουργός Παιδείας να συμβουλευτεί μια μόνιμη Επιτροπή, η οποία θα απαρτίζεται από Πανεπιστημιακούς και συναδέλφους της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Β. Αρπακούμκιν

- ⇒ Η γλώσσα μας έχει βληθεί και βάλλεται. Η γλώσσα, που αποτελεί το μέσο επικοινωνίας και όχι μόνο. Το μέσο σκέψης. Σκέφτομαι, εάν γνωρίζω μια γλώσσα.
- ⇒ Ένα πολύ ουσιαστικό βήμα θα ήταν η άμεση παγίωση μιας στέρεης πολιτικής που δεν γνωρίζει κομματικούς διαχωρισμούς, που δεν γνωρίζει προσωπικές φιλοδοξίες Υπουργών, αλλά γνωρίζει ένα και μόνο πράγμα: το πώς θα εκπαιδευτεί ορθότερα ο μαθητικός και σπουδαστικός κόσμος.

Μ. Μπαχάς

- ⇒ Να επανέλθει άμεσα ο θεσμός των πρότυπων σχολειών.

Θ. Ξανθόπουλος

- ⇒ Υπάρχουν άπειρα θέματα προς συζήτηση, που δεν τα φθάσαμε σε βάθος, θα τα ξανακουβεντιάσουμε. Να κάνουμε άλλη μια ημερίδα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Γ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος του Ε.Π.Σ.

Κυρίες και κύριοι, καλησπέρα σας.

Οφείλω πρώτα απ' όλα να σας παρουσιάσω. Λέγομαι Γ. Κανελλόπουλος, είμαι Μηχανικός Μεταλλείων - Μεταλλουργός και είμαι τώρα Πρόεδρος του Ελληνικού Πολυτεχνικού Συλλόγου.

Για τη σημερινή εκδήλωση ήθελα να σας πω τα εξής λίγα: Ο Ελληνικός Πολυτεχνικός Σύλλογος που ιδρύθηκε πριν από 100 και πλέον χρόνια από σημαντικούς ανθρώπους της εποχής εκείνης, έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο την εποχή του. Στην αρχή μαζί με όλα τα άλλα έπαιξε το ρόλο του Τεχνικού Επιμελητηρίου και κατόπιν ίδρυσε το Τ.Ε.Ε. που ξέρουμε εμείς σήμερα, με πρώτο Πρόεδρο τον Αντιπρόεδρο του Ε.Π.Σ.

Σήμερα ο Ε.Π.Σ. δραστηριοποιείται αρκετά οργανώνοντας ομιλίες, συζητήσεις, εκδρομές τεχνικού περιεχομένου, διαλέξεις κλπ. Έκανε δηλαδή κάποιο έργο. Θεωρούμε όμως εμείς ότι το έργο που έκανε δεν ήταν σημαντικό, αφού δεν έχει μέχρι σήμερα ασχοληθεί με τον ογκόλιθο των θεμάτων: Την Παιδεία.

Γι' αυτό κι επειδή πιστεύουμε ότι το θέμα της Παιδείας είναι η βάση στην οποία στηρίζεται κάθε επιστήμη, όλη η έρευνα, η τεχνολογία, η οικονομία και η πρόοδος της χώρας, με μεγάλη χαρά αποδεχθήκαμε την πρόταση του αντιπροέδρου μας κ. Στέφανου Κώνστα να οργανώσουμε μια ημερίδα για την Παιδεία. Και να' μαστε! Και η χαρά μας ήταν ακόμα πιο μεγάλη όταν εξασφαλίσαμε για εισηγητές ό,τι καλύτερο διαθέτει η χώρα μας στον τομέα της επιστήμης και ιδιαίτερα της Παιδείας.

Έχουμε μαζί μας τον Πρύτανη του Πολυτεχνείου τον κ. Θεμιστοκλή Ξανθόπουλο, τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου κ. Σταμάτη Αλαχιώτη και τον Καθηγητή και Κοσμήτορα της Σχολής Θετικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ανέστη Φιλιππίδη, τους οποίους και ευχαριστώ και από τη θέση αυτή για την αποδοχή της προτάσεώς μας να μας μιλήσουν για την Παιδεία στο Σύλλογό μας.

Η διεξαγωγή της συζήτησεως θα αποδείξει εάν είχαμε δίκιο ή όχι στην οργάνωση της ημερίδας. Ελπίζω όμως ότι όλοι σας θα μας βοηθήσετε με τις εισηγήσεις, τις παρεμβάσεις σας ή τις προτάσεις σας.

Για την οργάνωση και διεξαγωγή της συζήτησεως θα είναι υπεύθυνος ο αντιπρόεδρος μας ο κ. Στέφανος Κώνστας, ο οποίος είναι ο προτείνας το θέμα και ο ουσιαστικός οργανωτής της ημερίδας, ο οποίος και θα σας πει τώρα λίγα λόγια για τη διαδικασία και την οργάνωση της ημερίδας.

Πριν όμως του δώσω το λόγο, θέλω να σας ευχαριστήσω όλους εκ μέρους της Διοικήσεως του Συλλόγου μας για την τιμή που μας κάνατε με τη συμμετοχή σας στην εκδήλωσή μας.

Σας ευχαριστώ όλους θερμά. Και τώρα παρακαλώ τον κ. Κώνστα να λάβει το λόγο.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η διαδικασία θα είναι απλή. Οι κύριοι εισηγητές θα αναπτύξουν το θέμα τους σε ένα χρόνο σχετικά σύντομο και μετά τη λήξη των βασικών εισηγήσεων θα κάνουμε ένα διάλειμμα με καφέ και αναψυκτικά που προσφέρει το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Ο κ. Πρύτανης δυστυχώς θα πρέπει να μας εγκαταλείψει για καμιά ώρα, διότι έχει αναλάβει μια υποχρέωση ομιλίας και θα επανέλθει.

Όσοι ενδιαφέρονται για εισήγηση, για παρέμβαση, παρακαλούνται να μας το δηλώσουν στο διάλειμμα, έχουμε ετοιμάσει δελτία συμμετοχής, ώστε να δούμε πόσοι είναι οι ενδιαφερόμενοι για παρέμβαση, να ορίσουμε ένα χρόνο εύλογο ανάλογα με τη συμμετοχή, ώστε να μας μείνει και αρκετός χρόνος γι' αυτό που θεωρούμε σημαντικότερο μέρος της βραδιάς, τη συζήτηση.

Αρχίζουμε συνεπώς με πρώτο ομιλητή τον Πρύτανη του Πολυτεχνείου τον κ. Ξανθόπουλο.

Κος ΘΕΜ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ κύριε Κώνστα. Το ότι η Παιδεία διεθνώς βρίσκεται σε κρίση με την πλήρη έννοια του όρου "Παιδεία", είναι προφανές και από το γεγονός ότι κάθε φορά που οργανώνουμε μια ημερίδα για την Παιδεία, χωρίς συνδικαλιστικό ή άλλο περιεχόμενο, έχουμε πολύ μικρή προσέλευση. Αν γράφαμε στην πρόσκληση "με την παρουσία και ενός εκ των Big Brother", θα είχε γεμίσει η αίθουσα. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Συνεπώς, τα πράγματα είναι όπως τα βλέπετε, δύσκολα. Δεν «πουλάει» δηλαδή με εξαίρεση εσάς και πολλούς άλλους, αλλά όχι πάρα πολλούς όπως θα έπρεπε, η Παιδεία. Η αγορά «πουλάει» περισσότερο.

Στα εισαγωγικά αυτά ήθελα πρώτα απ' όλα να τονίσω ότι όσοι είναι πράγματι σκεπτόμενοι άνθρωποι, ξέρουν ότι το μέλλον κάθε λαού αλλά και της ανθρωπότητας ολόκληρης στηρίζεται στην ποιότητα και στο περιεχόμενο της παιδείας που παίρνουν οι νέοι άνθρωποι. Αλλά βιώνουμε μια ιστορικά αποδεδειγμένη προϊούσα παρακμή αξιών και ιδεολογιών και συνεπώς άλλες προτεραιότητες κυριαρχούν στο σημερινό νέο άνθρωπο με το τίμημα που όλοι ξέρουμε, δηλαδή την γενικότερη εικόνα θλίψης που προκαλούν σε μερικούς από μας τα επιγενόμενα. Τόσο στον πολιτικό τομέα, που κι αυτός είναι μια απόρροια της παιδείας των πολιτικών, όσο και γενικότερα στον πολιτιστικό, γενικά στον πανανθρώπινο τομέα.

Άλλωστε, το γεγονός ότι στις κρίσεις που περνάμε πολύ λίγο λαμβάνεται υπόψη η Ηθική που είναι ένα από τα κυρίαρχα στοιχεία της Παιδείας, υποσύνολο της Αισθητικής, δείχνει και την αξία των πραγμάτων στη σημερινή της χαμηλή στάθμη. Πάμε τώρα στο κύριο θέμα. Όλοι γνωρίζουμε λίγο - πολύ πώς δουλεύει η παιδεία στην Ελλάδα σήμερα. Και όλοι έχουμε οδυνηρή εμπειρία από διάφορες μεταρρυθμίσεις που γίνονται με καλή πρόθεση εγώ πιστεύω, γιατί είμαι άνθρωπος καλοπροαίρετος, αλλά χωρίς τον απαραίτητο εκείνο σχεδιασμό ο οποίος επιτρέπει πράγματι να διατηρήσει κανείς το διαχρονικό αγαθό της παιδείας. Θα ξεκινήσω με μια πρώτη σειρά διαφανειών για να σας δείξω οπτικο-ακουστικά μερικές από τις πανανθρώπινες αξίες που εκφράζονται μέσω της παιδείας στο πλαίσιο μιας γενικότερης εισαγωγής για το όλο θέμα.

Μια γενικότερη εικόνα όσων θα σας πω σήμερα περιλαμβάνει συνολική πρόταση για μια νέα προσπάθεια αναβάθμισης της παιδείας, η οποία πιστεύω ότι και εφικτή είναι και αναγκαία είναι αλλά βέβαια της λείπει η πολιτική βούληση για να υλοποιηθεί. Η συνολική αυτή πρόταση περιλαμβάνεται στον πίνακα που ακολουθεί και αποτελείται από πέντε κύρια μέρη:

Βλέπουμε στον πίνακα ποια είναι τα βασικά πέντε κεφάλαια για να μιλήσει κανείς σοβαρά και επιστημονικά για την Παιδεία. Πρώτα - πρώτα για ποια υποχρεωτική εκπαίδευση μιλάμε. Δεύτερον, τι θα πει τριτοβάθμια εκπαίδευση και πώς την εννοούμε, με τα σημερινά δεδομένα. Τρίτον πώς μπαίνει κανείς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέταρτον, πώς διασφαλίζει την ποιότητά της. Και βέβαια, εάν προχωρήσουμε στον Πανεπιστημιακό τομέα, υπάρχουν τα ειδικά θέματα των Πανεπιστημίων, των Α.Ε.Ι., τα οποία είναι μερικά από αυτά που βλέπετε στη διαφάνεια. Και τα οποία εάν τα πάρει κανείς με τη σειρά αυτή, έχει μια λογική δομή και συνέπεια στην αντιμετώπισή τους.

Ξεκινάμε λοιπόν, με τις αρχές περί Παιδείας. Κοινοτυπίες θα σας πω, όλοι τα λέμε αυτά, αλλά δυστυχώς τα ξεχνάμε μέσα στον καταγισμό άλλων εικόνων που παίρνουμε από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Πρώτα - πρώτα, ας ξαναθυμηθούμε ότι:

«Η ύπαρξη, ανάπτυξη και προοπτική θεώρηση της Παιδείας, υψίστου αγαθού κάθε δημοκρατικής κοινωνίας, προϋποθέτουν τη συστηματική δημιουργία και μετάδοση της γνώσης, μέσα από την έρευνα, τη διδασκαλία και την διακίνηση της ελεύθερης σκέψης. Η Παιδεία ζει όταν παράγει επιστήμη, τεχνολογία, πολιτισμό και πολιτική, ελευθερώνοντας και ενεργοποιώντας τους επάλληλους κύκλους της δημιουργίας του σκεπτόμενου ανθρώπου. Έχει ως μέτρο την αισθητική και το συνακόλουθο υποσύνολό της την ηθική».

Πράγματι, αυτό είναι η παιδεία που θέλουμε οπότε και τίθεται το κρίσιμο ερώτημα: Υπάρχουν αγαθά τα οποία υποχρεούται να δώσει ο «Δήμος», δηλαδή η δημοκρατική κυβέρνηση μιας χώρας χωρίς διακρίσεις και στον τελευταίο πολίτη; Π.χ. η Παιδεία, είναι ακόμα δημόσιο αγαθό; Η απάντηση δεν είναι βέβαιο ότι είναι στην πράξη θετική. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι πολιτικοί ηγέτες θα σας πουν ότι βεβαίως, η Παιδεία είναι δημόσιο αγαθό. Αλλά επισημαίνω κάτι το οποίο ξέρετε πολύ καλά οι πιο πολλοί από σας και εγώ, γιατί είμαστε κάποιας ηλικίας: Εδώ και τριάντα - σαράντα χρόνια, ίσως και

λιγότερο, ο κάθε Έλληνας γονιός ήθελε το παιδί του να πάει σε ένα καλό δημόσιο σχολείο. Οι δε μπουμπούνες πήγαιναν στα ιδιωτικά για να πάρουν ένα χαρτί, να μην πουν ότι είναι αγράμματοι.

Σήμερα συμβαίνει ακριβώς το ανάποδο. Και αυτό το αποδεικνύει όχι ο δικός μου λόγος, αλλά πρόσφατη μελέτη του Οικονομικού Πανεπιστημίου από όπου φαίνεται ότι αρχίζει για πρώτη φορά στην Ελλάδα μια ταξική κατάταξη των εισαγομένων στις καλές Πανεπιστημιακές σχολές. Ο γιος του έχοντος και κατέχοντος από κάποια κλίμακα και πάνω, μπαίνει κατά προτεραιότητα και ο γιος του αγρότη δεν μπαίνει κατά προτεραιότητα. Διότι ο εισερχόμενος κατά προτεραιότητα τελειώνει συνήθως ένα καλό και ακριβό ιδιωτικό σχολείο.

Αυτή είναι η εικόνα δυστυχώς. Ανατρέπεται έτσι η κατακτηθείσα και ισχύουσα μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '70, μέσω του καλού δημόσιου σχολείου, ταξική κινητικότητα, καταργείται ο ζωτικός για την ουσία κάθε δημοκρατικής κοινωνίας αναδιανεμητικός ρόλος της δημόσιας Παιδείας.

Άκουσα προχθές να λέγεται το εξής αμίμητο: Ότι ναι μεν δεν δίνουμε αρκετά χρήματα για την Παιδεία, αλλά μην στενοχωριέστε, ο ρυθμός αύξησης των χρημάτων που δίνουμε, είναι μεγαλύτερος από το ρυθμό αύξησης στη Σουηδία. Να σας πω τι ακριβώς συμβαίνει: Η Σουηδία ξοδεύει το 8% του ΑΕΠ για την Παιδεία. Εμείς ξοδεύουμε το 3,4%. Δηλαδή κάτω από το μισό. Συνεπώς, η Σουηδία δεν έχει λόγο να το αυξήσει κι άλλο αυτό το υψηλό ποσοστό. Δίνει αρκετά. Εμείς είμαστε σε κατάσταση βιολογικής εξόντωσης της Παιδείας. Συνεπώς, η ουσία είναι ότι χρειαζόμαστε μια θεαματική αύξηση των πιστώσεων για την Παιδεία, πριν μιλήσουμε για άλλα πράγματα πιο δύσκολα, όπως αξιολόγηση εκπαιδευτικών και λοιπά και λοιπά. Διότι τι να αξιολογήσεις τώρα όταν ο άλλος δεν έχει αίθουσα να κάνει μάθημα; Τι να πεις όταν ο άλλος κατά κάποιο τρόπο ταλαιπωρείται και οικονομικά για να ζήσει σε ένα ακριτικό μέρος;

Τώρα, πάμε στην ουσία των λεγομένων σχεδιασμών για την Παιδεία. Εδώ θα ήθελα να σας πω κάτι πολύ απλό. Οι κύκλοι της παιδείας είναι δύο σε γενικές γραμμές. Ο υποχρεωτικός κύκλος που πρέπει κάθε νέο παιδί να παρακολουθήσει και ο ελεύθερης επιλογής, όπου πάνε όσοι θέλουν, όπου θέλουν για να πάρουν μια γνώση παραπάνω ή μια δεξιότητα.

Και ήθελα να βάλω το ερώτημα: Πόσος πρέπει να είναι ο υποχρεωτικός κύκλος; Σήμερα είναι εννέα χρόνια. Άποψή μας είναι ότι πρέπει να γίνει δώδεκα χρόνια. Γιατί; Έχει αλλάξει τελείως η δομή της κοινωνίας και των μορφών απασχόλησης. Δεν είναι απαραίτητο να βγαίνουν στα 15 παιδιά για να γίνουν καθ' όλα αξιόλογοι υδραυλικοί και λοιπά και λοιπά, έχοντας στερηθεί γνώσεις που τους επιτρέπουν στην υπόλοιπη ζωή τους, εκτός επαγγέλματος, να ζήσουν καλύτερα. Άρα, η πρώτη πρόταση είναι, "δώσε κράτος 12 χρόνια υποχρεωτικής εκπαίδευσης", να τελειώσει και το γενικό ή ένα ειδικό επαγγελματικό λύκειο αυτός ο νέος άνθρωπος.

Μιλώ συχνά περί μόνιμου Υφυπουργού Παιδείας και αυτό είναι κάτι το οποίο λέει εδώ και πολλά χρόνια και η αξιωματική αντιπολίτευση. Αλλά δεν το λέω γι' αυτό. Το λέω έχοντας τα αποθνήσκοντα της μετεκπαίδευσής μου σε χώρα της Κεντρικής Ευρώπης, η οποία σέβεται την αξία της Δημόσιας Διοίκησης. Για να δουλέψει ένα σύστημα σωστά, θέλει συνέχεια στα βασικά της Δημόσιας Διοίκησης. Δεν μπορεί δηλαδή όλο το σύστημα να αλλάζει, όπως αλλάζει κάθε φορά ο Υπουργός Παιδείας και να γίνεται το λεγόμενο "μπάχαλο" από τη βάση. Πρέπει να υπάρχει κάποιο στέλεχος, ο μόνιμος Υφυπουργός Παιδείας, που να μπορεί πράγματι να κρατήσει τα πράγματα σε μια μεσομακροπρόθεσμη πολιτική.

Εάν θυμάστε, υπήρχε στην τηλεόραση μια ωραία αγγλική σειρά επεισοδίων χιουμοριστικών, όπου εμφανίζεται ένας γελοίος Υπουργός και ένας παμπόνηρος και πανέξυπνος μόνιμος Υφυπουργός, ο οποίος λέγοντάς του συνεχώς, «Yes Minister» τον οδηγούσε εκεί που ήθελε. Είναι μια γελοιογραφία της ιστορίας των αναλαμβανόντων τα καθήκοντα κάθε φορά Υπουργών, που δεν γνωρίζουν και δεν προλαβαίνουν και να μάθουν.

Συνεχίζουμε τώρα με την 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση: Εάν ξανασχεδιαστεί το ενιαίο πρόγραμμα του 12χρονου σχολείου και κοπούν σωρεία επικαλύψεων και άχρηστων πραγμάτων, υπάρχει μια ελάφρυνση μέχρι και 40%. Δεν είναι δική μου εφεύρεση αυτό, το είχε πει μια ομάδα Γάλλων εμπειρογνομόνων εδώ και εφτά χρόνια, που είχε έρθει για κάποιον άλλο λόγο στην Ελλάδα, είχε δει το πρόγραμμά μας και διαπίστωσε ότι: Τα εξοντώνετε τα παιδιά. Ξαναφτιάξτε ένα πρόγραμμα

ΠΙΝΑΚΑΣ

Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση: Μια συνολική πρόταση

1. Εισαγωγή
2. Η δωδεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση
3. Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

από την αρχή, βγάλτε αυτά τα άχρηστα και τις πολλαπλές επαναλήψεις, φτιάξτε ένα πρόγραμμα, που να τους δίνει γνώσεις συνεκτικές και συνεχείς.

Πάμε τώρα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πρόκειται για τον προαιρετικό κύκλο της Παιδείας, ο οποίος χαρακτηρίζεται από την ελεύθερη επιλογή εκπαίδευσης με κύριο στόχο την απόκτηση των γενικών και ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων που θεωρεί στην εκάστοτε χρονική συγκυρία χρήσιμες κάθε άνθρωπος για την καλλίτερη δυνατή ένταξή του στην υψηλότερη βαθμίδα της «μόρφωσης» και στο χώρο της εργασίας. Με το δεδομένο ότι έπεται της δευτεροβάθμιας, μπορεί να χαρακτηριστεί γενικά, ως τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η εποχή που ξέραμε εμείς ως φοιτητές, έχει περάσει ανεπιστρεπτί. Κάποτε υπήρχαν λίγα Πανεπιστήμια, στα οποία μπαίνανε πράγματι αυτοί που θέλανε να μάθουν μια επιστήμη. Εξελέγχθηκε όμως η κοινωνία και αυτό είναι ένα σεβαστό θετικό στοιχείο διότι σήμερα όλοι σχεδόν οι άνθρωποι θέλουν να πάρουν γνώσεις Πανεπιστημιακές. Λέμε ορισμένοι, ελαφρά τη καρδία, "μα, γιατί ρε παιδί μου πρέπει όλοι θα πάνε στο Πανεπιστήμιο;". Η απάντηση είναι "ναι". Εάν το θέλουν και μπορούν, πρέπει να πάνε. Δώσε τους τη δυνατότητα εσύ να πάνε και θα δούμε, το μετά.

Τι έγινε όμως; Μπήκε στη μέση η αγορά, η οποία θέλει και την ανάγκη αυτή των νέων να ικανοποιήσει και χρήματα πολλά να μη δώσει.

Αρα, κρατάμε ίσως μερικά καλά Πανεπιστήμια, και φτιάχνουμε μια σειρά από άλλα ψευτο-Πανεπιστήμια που μοιράζουν χαρτιά σε περιοχές κενές περιεχομένου και χωρίς υποδομή, για να είναι όλοι ευχαριστημένοι. Για να κοροϊδεύεται η κυρα-Μαρία και η κυρα-Κατίνα ότι το παιδί τους πήγε στο Πανεπιστήμιο και να είναι ευχαριστημένη.

Ευχαριστημένη και η κυβέρνηση που με μικρές δαπάνες λειτουργεί αυτό το νέο Α.Ε.Ι. και βέβαια τη ζημιά υφίσταται ο ταλαίπωρος ο νέος που θα είναι για όλη του τη ζωή έρμαιο μιας ημιμάθειας, η οποία τον κάνει είλωτα στις εκάστοτε ανάγκες της αγοράς εργασίας, γιατί δεν έχει γερά προσόντα. Από δομικής πλευράς, αυτό που σας είπα, συνοψίζεται και στο περίφημο σπάσιμο των σπουδών σε δυο κύκλους, η ιστορία της Bologna κλπ. Δηλαδή, λένε δώστε εύκολες, φτηνές σπουδές για τρία χρόνια, για να βγαίνουν σωρηδόν στην αγορά εργασίας χωρίς αξιόλογο επιστημονικό υπόβαθρο και από κει και πέρα, αν κάποιος θέλει να προχωρήσει, ας κάνει άλλα δύο χρόνια για να πάρει κάτι παραπάνω.

Έτσι όμως ανατρέπεται η λογική δομή της γνώσης. Μία γνώση δομείται πάνω σε ένα γερό θεωρητικό υπόβαθρο, στο οποίο μετά κτίζεις τις ειδικεύσεις. Λέμε εμείς στο Πολυτεχνείο: Χωρίς μαθηματικά, φυσική και μηχανική, δεν γίνεσαι ένας καλός Μηχανικός, διαχρονικός. Από κει ξεκινάς.

Συνεπώς, οδηγούμαστε σε μία εμπορευματοποίηση των πραγμάτων με πρώτο στόχο τη μείωση των δαπανών που δίνουν τα κράτη για την παιδεία και δεύτερο στόχο την εισαγωγή των εχόντων και κατεχόντων σε μερικά καλά και σιγά - σιγά ακριβοπληρωνόμενα Πανεπιστήμια, ώστε να παραμένουν ως ελίτ της κοινωνίας, στη συνέχεια.

Περνάμε τώρα στο δύσκολο θέμα και κλείνω με αυτό, της εισόδου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εδώ υπάρχει μία αντίφαση επιθυμιών. Θέλουμε δύο πράγματα που είναι αλληλοσυγκρουόμενα. Πρώτα - πρώτα θέλουμε μία αυτόνομη υποχρεωτική εκπαίδευση, που να μην έχει σχέση με την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια και από την άλλη μεριά το δέλεαρ αυτής της εισαγωγής θέλουμε να αποτελεί το κίνητρο για να διαβάζουν τα παιδιά και να αναβαθμίζεται η υποχρεωτική εκπαίδευση.

Εξ ου και συγχέουμε τα μαθήματα που δίνονται για τις πανελλήνιες εξετάσεις με την ύλη του λυκείου που τα προετοιμάζει.

Τι έχει κάνει η Κεντρική Ευρώπη σ' αυτό; Κάτι πάρα πολύ απλό. Είπε; Τελειώνεις το λύκειο και παίρνεις μια αυτόνομη γνώση για να είσαι ένας πολίτης με κάποιες δυνατότητες επικοινωνίας στο σύγχρονο κόσμο τα επόμενα 50 - 60 χρόνια, παίρνεις ένα χαρτί το οποίο έχει μια αυτόνομη αξία. Για να μπει στα Πανεπιστήμια όμως, πήγαινε στα Πανεπιστήμια να δεις πώς θα σε δεχθούν. Εάν θέλουν, θα πάρουν υπόψη τους και το βαθμό του λυκείου, αλλά όχι υποχρεωτικά. Και βέβαια όχι μόνο.

Σκέφθηκα λοιπόν στην αρχή, ευρισκόμενος σε κάποια κατάσταση ψυχικής ευφορίας να το εφαρμόσουμε και στην Ελλάδα. Δηλαδή θα βάζουμε παραπάνω εισακτέους στις σχολές μεγάλης ζήτησης π.χ. να μπαίνουν στη σχολή περίπου 600 και στο τέλος θα βγαίνουν 200. Το μοντέλο που είχα στο μυαλό μου δεν είναι εικονικό, εφαρμόζεται, στη Γαλλία π.χ. όπου στις ιατρικές σχολές που είναι μεγάλης ζήτησης, μπαίνουν περίπου τετραπλάσιοι απ' όσους παραμένουν μετά από δύο χρόνια.

Και οι άλλοι διοχετεύονται σε διάφορες άλλες επίσης αξιόλογες σχολές, στα λεγόμενα "παραϊατρικά επαγγέλματα".

Μου επισήμαναν όμως πολλοί συνάδελφοι ότι δεν υπάρχει η ωριμότητα της κοινωνίας για τέτοια λύση. Εάν μπουν 600, θα βγουν και οι 600. Δεν μπορείς να τους διώξεις μετά και να τους πεις "πηγαίνετε κάπου αλλού".

Η τελική πρόταση λοιπόν, θεμελιώνεται ως εξής:

Ορισμένα μαθήματα κλειδιά της δωδεκάχρονης εκπαίδευσης πρέπει να βαθμολογούνται και με αντικειμενικά εθνικά κριτήρια. Η πανεπιστημιακή αλλά και η υπόλοιπη τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση θα επιλέγουν ελεύθερα το επίπεδο των κριτηρίων τους για την καταρχήν αποδοχή ενός απόφοιτου της δωδεκάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης στις τάξεις τους.

Η αξιολογική αδυναμία του συστήματος των όποιων εισαγωγικών εξετάσεων οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο υποψήφιος κρίνεται από ελάχιστες και χρονικά συμπιεσμένες σε μικρό αριθμό ημερών, γραπτές δοκιμασίες επί θεμάτων τα οποία, μικρό μόνο μέρος των γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την φοίτηση σε μία επιστημονική ή τεχνολογική περιοχή αντικατοπτρίζουν.

Αυτόνομη απόκτηση του απολυτηρίου του Λυκείου, ως πτυχίου ολοκλήρωσης της δωδεκάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η αντικειμενική αξία του πτυχίου αυτού επιβάλλει την κατά το διάστημα του Α', Β' και Γ' έτους του Λυκείου πανελλαδική εξέταση σε ορισμένα μαθήματα στο πλαίσιο των εξετάσεων προόδου ή προαγωγής. Τα μαθήματα αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα τρία ανά έτος.

Μετά την επιτυχή αποφοίτηση από το Λύκειο διενεργούνται πανελλήνιες εξετάσεις σε τέσσερα έως έξι μαθήματα τα οποία ποικίλουν ανάλογα με την κατεύθυνση επιλογής του υποψηφίου.

Η εξεταστέα ύλη των μαθημάτων καλύπτει το σύνολο των γνώσεων που παρέχονται από το δωδεκάχρονο σχολείο και κατ' ελάχιστο τη διδακτέα ύλη των τριών τελευταίων χρόνων (ύλη Λυκείου).

Σας ευχαριστώ πολύ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε τον κ. Πρύτανη για τις τόσο ενδιαφέρουσες και ρηξικέλευθες απόψεις που μας εξέθεσε και τώρα θα ακούσουμε τις απόψεις του κ. Αλαχιώτη, ο οποίος είναι όπως ξέρετε, Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, πέραν των άλλων ακαδημαϊκών του τίτλων.

Κύριε Αλαχιώτη, παρακαλώ.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι, θα ξεκινήσω από κάτι που γράφει ο Καζαντζάκης στην αναφορά στο Γκρέκο. Και μάλλον αναφέρεται στον εαυτό του.

Ήταν λέει κάποιος μαθητής, άνοιξη, καλή ώρα όπως αυτή η εποχή, στο σχολείο καθόταν δίπλα στο παράθυρο σε ένα θρανίο, το παράθυρο ανοικτό, έξω από το παράθυρο μια λεμονιά που ήταν ανθισμένη και μύριζε και ένα πουλί το οποίο κελαηδούσε. Και ο δάσκαλος να μιλάει ακατάπαυστα και ακαταλαβίστικα για τον μαθητή, οπότε ξαφνικά και αυθόρμητα ο μαθητής λέει: -Σώπα δάσκαλε, σώπα να ακούσουμε το πουλί.

Σηματοδοτεί αυτή η περιγραφή μια κατάσταση του τότε σχολείου, όπου ο δάσκαλος ήταν η αυθεντία, ο μαθητής έπρεπε να κάθεται και να ακούει και να μην αμφισβητεί αυτά τα οποία ο δάσκαλος του έλεγε να μάθει.

Από τότε βεβαίως έχει κυλήσει πολύ νερό στο μύλο και της ανάπτυξης της χώρας μας και της εξέλιξης της επιστήμης και της τεχνολογίας, της κουλτούρας και γενικότερα και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Παρ' όλα αυτά, το σχολείο φαίνεται ότι ενώ είναι ο βασικότερος κοινωνικός θεσμός, πάντα βρίσκει έναν τρόπο να υστερεί. Και σήμερα δημιουργείται ένα άλλο μεγάλο ερώτημα: Είναι το σχολείο αυτό το σχολείο που εμείς θέλουμε; Τα παιδιά, όπως όλοι γνωρίζετε και ιδιαίτερα τα μικρά πέραν του ότι είναι tabula rasa και γράφουμε στο μυαλό τους πολλά πράγματα, τεράστια η ευθύνη λοιπόν των μεγάλων, είναι και δέκτες αυθεντίας.

Και σήμερα το ερώτημα που δημιουργείται είναι: Τι είναι αυθεντία; Είναι ο δάσκαλος πια αυθεντία; Είναι η οικογένεια αυθεντία; Ή όπως είπε ο κ. Ξανθόπουλος αυθεντία είναι ο Τσάκας, ο Big Brother και το bar, γενικώς η τηλεόραση;

Φαίνεται ότι αυτή η υστέρηση είναι που δημιουργεί και έναν αέναο προβληματισμό και μια αέναη προσπάθεια να προσεγγίσουμε την πραγματικότητα. Κι εδώ υπάρχει επίσης ένα άλλο σχήμα οξύμωρο. Τόσο καιρό δεν καταφέραμε και όχι μόνο εμείς, αυτά είναι φαινόμενα τα οποία δεν είναι μόνο εθνικά φαινόμενα, δεν καταφέραμε να κάνουμε ένα σχολείο τέλειο, ούτως ώστε να μην υστερεί της εποχής του;

Δεν είναι εύκολο κυρίες και κύριοι, διότι δεν υπάρχουν μαγικές συνταγές για την παιδεία. Εάν υπήρχαν θα ήταν πολύ πιο εύκολο. Σας θυμίζω αυτά που είπε ο μεγάλος παιδαγωγός ο Δημήτρης Γληνός ότι η Παιδεία και η εκπαίδευση είναι ένα θέμα δύσκολο, δυσεπίλυτο και περίπλοκο.

Και επίσης σε ένα βιβλίο του με τίτλο "Ένας άταφος νεκρός", αναφερόταν για την παιδεία, δημοσιευμένο το 1925 σε μια γενική εισήγηση που έκανε στην έκθεση "Εις τα εκπαιδευτικά των νομοσχεδίων του 1913", αναφέρει: «Από 25ετίας περίπου αλληπαλλήλως προσήλθον εις την Βουλήν κυβερνήσεις καταθέτουσαι νομοσχέδιον εκπαιδευτικόν, αποσκοπώντας κατά το μάλλον ή ήττον ριζικήν της εκπαίδευσης μεταρρύθμισιν».

Αυτό θα μπορούσε να είχε γραφτεί και χθες και αύριο και μεθαύριο. Πράγματι έτσι γίνεται. Υπάρχει ένας μεγάλος προβληματισμός και πολλές φορές παρασυρόμενοι μιμούμαστε κάποιες άλλες πρακτικές, αλλά η παιδεία της κάθε χώρας, το εκπαιδευτικό της σύστημα, είναι συνάρτηση και πρέπει να είναι συνάρτηση της κουλτούρας της.

Εάν δεν είναι συνάρτηση της κουλτούρας της δεν μπορεί να επιτύχει. Επομένως, θα πρέπει να ακτινογραφήσουμε την εποχή μας, τα προβλήματά της και να δούμε πώς μπορούμε να προσεγγίσουμε την εκπαίδευση των νέων, ούτως ώστε να τους κάνουμε ικανούς να ενταχθούν αρμονικά στην κοινωνία. Αυτός είναι ο στόχος του σχολείου.

Ένα λοιπόν, πρώτο πρόβλημα το οποίο σήμερα έχει γιγαντωθεί περισσότερο από ποτέ, είναι το τι είναι αξιόλογη γνώση. Στα σχολεία δεν μπορούμε να βάλουμε όλη τη γνώση η οποία παράγεται, όπως καταλαβαίνετε, δεν μπορούμε να μετατρέψουμε τα σχολεία σε μικρά Πανεπιστήμια και συνηθίζω να λέω κατ' επανάληψη και πριν πάω στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ότι οι μαθητές μας είναι οι σκληρότερα εργαζόμενοι Έλληνες πολίτες.

Τους έχουμε κουράσει πάρα πολύ με διάφορα ανούσια πράγματα, μιλάω για τις γενικές εξετάσεις παραλληλίζοντάς τις με το Μινώταυρο ο οποίος κατασπάραζε τους νέους. Τρώμε το εφηβικό στάδιο των νέων και δεν ξέρουμε αυτοί οι άνθρωποι οι οποίοι θα στελεχώσουν την κοινωνία αύριο και ήδη τη στελεχώνουν τι προβλήματα θα βγάλουν. Δεν έπαιζαν αυτά τα παιδιά, έχασαν το εφηβικό τους στάδιο.

Και όλα αυτά προβάλλονται στο τι είναι αξιόλογη γνώση και πώς πρέπει να δίδεται αυτή η γνώση στα παιδιά. Είναι ένα τεράστιο φιλοσοφικό ζήτημα βέβαια, το οποίο έχει την αρχή του από τη γέννηση των Πανεπιστημίων.

Παλαιότερα, όταν πρωτοδημιουργήθηκαν τα Πανεπιστήμια, πριν πάνω από χίλια χρόνια βέβαια, αξιόλογη γνώση ήταν το "τρίβιουμ" η "τρητίς" όπως λέμε και το "κουατρίβιουμ", η "τετρακτίς". Στο "τρίβιουμ" διδάσκονταν την γραμματική, τη ρητορική και τη λογική, αυτή ήταν η αξιόλογη γνώση και στο "κουατρίβιουμ" τη γεωμετρία, την αριθμητική, τη μουσική και την αστρονομία. Αργότερα προστέθηκαν και οι φυσικές επιστήμες.

Σήμερα βρισκόμαστε σε ένα στάδιο όπου ο ρυθμός παραγωγής μιας γνώσης είναι ασύλληπτος. Ο Χόπκινς, αυτός ο μεγάλος φυσικός, θεωρητικός φυσικός, λέει ότι μέσα στην τρίτη χιλιετία θα γράφονται τρία συγγράμματα στο λεπτό και κανείς δεν θα μπορεί να διαβάσει τίποτα βέβαια.

Άρα, δημιουργείται ένα τεράστιο πρόβλημα τι πρέπει να μάθουμε στα παιδιά, πώς πρέπει να τα διαπαιδαγωγήσουμε και πώς πρέπει να τους δώσουμε αυτή τη γνώση.

Ένα άλλο πρόβλημα επίσης, το οποίο πρέπει να μας απασχολήσει, είναι από πότε πρέπει να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε σοβαρά για τα παιδιά; Όταν θα πάνε στο λύκειο επειδή η Ελληνική κοινωνία έχει ταυτίσει το εκπαιδευτικό σύστημα με το εξεταστικό πρόβλημα; Ή όταν θα αρχίσουν να κατανοούν ορισμένα πράγματα, δηλαδή από το Νηπιαγωγείο;

Γι' αυτό πιστεύουμε ότι η δεύτερη λύση, η δεύτερη πρόταση είναι πιο σωστή και γι' αυτό στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχουμε δώσει τον καιρό αυτό που είμαστε εκεί πέρα, ιδιαίτερη έμφαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Γιατί η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι η βάση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και πάνω σ' αυτήν θα δομηθεί και το Λύκειο και η τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η πρόταση του κ. Ξανθόπουλου για μια 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση δεν είναι κακή. Έχει συζητηθεί πολλές φορές και από πολλούς, όμως πιστεύω ότι θα πρέπει με έναν επιστημονικό τρόπο να αναλύουμε κάθε πιθανή παρενέργεια της κάθε πρότασης.

Σήμερα, παραδείγματος χάρη, με την υποχρεωτική 9χρονη εκπαίδευση, έχουμε ένα μεγάλο λειτουργικό αναλφαβητισμό. Υπάρχει ένα σοβαρό πρόβλημα, το οποίο για να λυθεί, απαιτεί τεράστια προσπάθεια, ειδικές συνθήκες διδασκαλίας γι' αυτούς οι οποίοι δεν μπορούν να προχωρήσουν, πολλές ανθρωποώρες σε ενέργεια. Και εάν βάλει κανείς στη ζυγαριά, τα μεν και τα δε, εκεί θα πρέπει να αποφασίσει τουλάχιστον σ' αυτή τη φάση, τι είναι προτιμητέο και τι είναι ευκαταίο.

Γιατί μπορεί να πάμε στη 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, αλλά από κει και πέρα, θα έχει αυξηθεί ακόμα περισσότερο ο λειτουργικός αναλφαβητισμός και θα πρέπει μετά να αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα πλέον ως κυρίαρχο πρόβλημα. Σαφώς, το κάθε βήμα χρειάζεται την ωρίμανσή του για να είναι στέρεο, για να είναι σταθερό και θα έρθει η ώρα που δεν θα ξεφύγουμε από αυτή την πρόταση, η οποία όπως σας είπα και προηγουμένως, είναι σωστή. Δεν είναι όμως κατά την ταπεινή μου άποψη της παρούσης καταστάσεως.

Θέλουμε λοιπόν, ένα σχολείο στο οποίο πραγματικά αυτές οι ανισότητες οι οποίες υπήρχαν στα δικά μας τα χρόνια, εγώ κατάγομαι από αγροτική οικογένεια και μια και ανέφερε ο κ. Ξανθόπουλος ότι οι αγρότες μένουν απέξω, πράγματι πολλά ταλέντα έχουν χαθεί, πολλοί άνθρωποι οι οποίοι ήταν γερά μυαλά δεν κατάφεραν να προχωρήσουν, αλλά από τότε μέχρι σήμερα η χώρα μας έχει διανύσει μια μεγάλη απόσταση, μια τεράστια απόσταση.

Παραδείγματος χάρη σήμερα έχουμε πρόβλημα με ελάχιστα σχολεία τα οποία είναι μονοθέσια, είναι σε παραμεθόριες περιοχές, δεν μπορούν να αντέξουν παραδείγματος χάρη καθηγητές ξένων γλωσσών, λέω ένα παράδειγμα, και γίνονται τεράστιες προσπάθειες να υπάρξει ένας τρόπος επικοινωνίας και εκμάθησης ακόμα και ξένων γλωσσών εξ αποστάσεως με κάθε δυνατό τρόπο. Δεν είναι η κατάσταση όπως ήταν στα χρόνια μας. Σαφώς είναι πολύ καλύτερη και σαφώς βασίζεται σε κάτι άλλο, το οποίο επίσης απουσιάζει ή απουσίαζε πολλά χρόνια από τη χώρα μας.

Θα θυμάται ο κ. Ξανθόπουλος που επέμενα πολλές φορές στις συνόδους των πρυτάνεων, για το λεγόμενο εθνικό σχεδιασμό για την τριτοβάθμια εκπαίδευση βέβαια τότε. Και έχει απόλυτα δίκιο, όταν αναφέρθηκε σε τμήματα παράξενα, εμείς τα λέγαμε τότε στις συνόδους, τα οποία ιδρύθηκαν με ευθύνη της πολιτείας, αλλά με πρωταρχική ευθύνη των Πανεπιστημίων και των Συγκλήτων.

Γιατί η Σύγκλητος και το Πανεπιστήμιο πρότειναν τέτοιου είδους τμήματα τα οποία βόλευαν εαυτούς και αλλήλους και ουσιαστικά εξαργύρωσαν τις φιλοδοξίες τους και τη σιγουριά τους στις πλάτες των φοιτητών, οι οποίοι έψαχναν και ψάχνουν εναγωνίως να βρουν μια θέση στο Πανεπιστήμιο; Μα, έτσι όπως πάμε, ενώ οι φοιτητές τώρα ψάχνουν εναγωνίως να βρουν μια θέση στα Πανεπιστήμια, μετά από μερικά χρόνια, 15 ή 20 ή 30 χρόνια θα ψάχνουν εναγωνίως τα Πανεπιστήμια να βρουν φοιτητές.

Και αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δώσουμε εκείνη την κατάλληλη μόρφωση στην υποχρεωτική εκπαίδευση, όποια θα είναι 9χρονη, που να επενδύει το μαθητή με εκείνο το μορφωτικό μανδύα που θα τον προστατεύει από τις κακοτοπιές της ζωής.

Υπήρχε και στο παρελθόν το πρόβλημα. Πρόσφατα παραδείγματος χάρη, διάβαζα κάπου σε ένα βιβλίο μια συζήτηση μεταξύ του Παπανούτσου και του Τσάτσου, για τον ιδανικό άνθρωπο. Δηλαδή τι τύπου άνθρωπο πρέπει να μορφοποιούν και να διαμορφώνουν τα σχολεία.

Και λέμε τώρα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το πιστεύω ακράδαντα, ότι εκείνη εκεί η συζήτηση ήταν λάθος. Λάθος από την αρχή. Δεν μπορούμε να μιλάμε, κυρίες και κύριοι, σήμερα για το τύπο ανθρώπου που θέλουμε να φτιάξουμε, γιατί δεν μπορούμε απλά να ξέρουμε πώς θα είναι η κατάσταση αύριο.

Ζούμε σε μια έντονη κοινωνική ρευστότητα όπου δεν μπορεί κανείς να προβλέψει τίποτα. Άρα, τι πρέπει να δώσουμε στα παιδιά; Να δώσουμε τη δυνατότητα στους μαθητές και στις μαθήτριες να μπορούν με τις γνώσεις που θα τους δώσουμε, να διαμορφώσουν το δικό τους κοσμο-είδωλο για να μπορούν να εντάσσονται συνεχώς αρμονικά στις ρευστές κοινωνικές καταστάσεις.

Αυτός πρέπει να είναι τώρα ο κυρίαρχος στόχος του σχολείου. Όχι να τους λέμε ότι: Θα μάθετε από κει μέχρι εκεί, θα μάθετε το άλφα, το βήτα, το γάμα και μέχρι τώρα τα μαθαίνουν σε αποσπασματικό χρόνο και οι αποσπασματικές γνώσεις δεν συνιστούν γνώση.

Η κοινωνία μας είναι πολύπλοκη, πολύπλευρη, υπάρχει μια πολυσχιδής πραγματικότητα, η οποία απαιτεί μια πολυσχιδή προσωπικότητα. Αυτή την προσωπικότητα πρέπει να καλλιεργήσουμε στο σχολείο και όχι τη μονοσήμαντη. Όχι το ταλέντο που ξέρει μόνο μαθηματικά και τίποτε άλλο, που ξέρει μόνο μουσική και τίποτε άλλο.

Δεν μπορούν πλέον αυτοί οι άνθρωποι να επιβιώσουν στη σημερινή περίπλοκη εποχή μας. Γι' αυτό το λόγο, έχουμε ξεκινήσει μια μεγάλη προσπάθεια και φιλόδοξη αν θέλετε, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ήδη έχουμε διατυπώσει μια πρόταση και είμαστε σε διάλογο με την εκπαιδευτική βάση, μια πρόταση η οποία παρακάμπτει αυτή την αποσπασματικότητα στην απόκτηση της γνώσης και προσπαθεί να συνδέσει τα μαθήματα, όχι μόνο κατακόρυφα, όπως γίνεται μέχρι τώρα, αλλά και οριζόντια.

Δηλαδή να προσφέρει μια γνώση με ολιστικό τρόπο και να μπορεί ο μαθητής να αποκτά αυτή τη γνώση σφαιρικά. Αυτό θα του δώσει τη δυνατότητα να κατανοήσει καλύτερα την πραγματικότητα, την κοινωνική πραγματικότητα, την πραγματικότητα της ζωής και να ενταχθεί πιο αρμονικά στην κοινωνία.

Δεν είναι κάτι το οποίο το ανακαλύψαμε. Από την εποχή του Πλάτωνα υπάρχει αυτή η ιδέα και όπως συνηθίζω να λέω δεν ανακαλύψαμε τον τροχό, να τον κινήσουμε θέλουμε. Και νομίζω πως είμαστε προς τη σωστή κατεύθυνση, διότι υπάρχει αποδοχή από την εκπαιδευτική βάση ως προς αυτή την ιδέα, υπάρχει πάρα πολλή δουλειά ακόμα μέχρι να ολοκληρωθεί, να υλοποιηθεί μάλλον και να εφαρμοστεί, αλλά τουλάχιστον έχουμε βάλει κάποιες στέρεες βάσεις, πάνω στις οποίες μπορούμε να υπερηφανευόμαστε ότι κτίζουμε κάτι το οποίο θα έχει νόημα.

Θα μου πείτε: Όλα αυτά είναι καλά, αλλά άμα το ποσοστό της παιδείας, των δαπανών για την Παιδεία είναι μόνο 3,5%, έναντι του 5,5% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα.

Είναι αλήθεια όμως ότι γίνεται τα τελευταία χρόνια μια τεράστια προσπάθεια αύξησης αυτού του ποσοστού και σιγά - σιγά μπορεί μεν αργά αλλά σιγά - σιγά, αναβαθμίζεται αυτό το ποσοστό. Και έχουμε περιπτώσεις, όπου δεν ντρεπόμαστε πια. Παραδείγματος χάρη, διάβασα στις εφημερίδες πριν μερικές μέρες ότι σε ένα διαγωνισμό που έγινε για τα διάφορα σχολικά κτίρια, κάποιο σχολείο από τη Σαλαμίνα επιλέχθηκε ως ένα από τα δέκα καλύτερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς τη δομή του, τη λειτουργικότητά του και τα λοιπά.

Μπαίνουν συνεχώς οι νέες τεχνολογίες, οι υπολογιστές στα σχολεία, επιμορφώνονται οι καθηγητές (75.000 εκπαιδευτικοί θα επιμορφωθούν μέχρι το 2003), μπαίνει η επιχειρηματικότητα στα σχολεία, μπαίνει αυτό που σας είπα ή θα μπει η διαθεματική προσέγγιση.

Δηλαδή αλλάζουν πάρα πολλά πράγματα, τα οποία βεβαίως δεν μπορούν να φανούν από τη μια μέρα στην άλλη και αυτές οι αλλαγές μας κάνουν να πιστεύουμε ότι δεν πρέπει πια να συνεχίζουμε να μεμψιμοιρούμε.

Παραδείγματος χάρη, η πρόταση αυτή για την οποία σας μίλησα προηγουμένως, είναι μια πρόταση που προηγείται, που βάζει τη χώρα μας μπροστά από πάρα πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δεν είμαστε ουραγοί, είμαστε μπροστά. Το 53% των χωρών της Ευρώπης, δεν έχει ασχοληθεί καν με αυτή τη διαθεματική προσέγγιση.

Γίνονται δηλαδή βήματα. Πρέπει να γίνουν ακόμα περισσότερα. Κανείς δεν το αμφιβάλλει αυτό το πράγμα. Αλλά η απόσταση η οποία έχει διανυθεί είναι πάρα πολύ μεγάλη και αυτό γιατί αρχίζει αυτός ο εθνικός σχεδιασμός να μεταφέρεται από τη φαντασία στο μυαλό και από το μυαλό στην πράξη. Πολλά πράγματα σχεδιάζονται καλύτερα τώρα.

Γι' αυτό λοιπόν, πρέπει να σταθούμε με πολλή ευαισθησία πάνω στους νέους ανθρώπους, στα νέα παιδιά. Ένα άλλο ενθαρρυντικό στοιχείο είναι ότι η σχολική διαρροή μειώνεται συνεχώς επίσης. Το 1981 που ήταν της τάξεως του 20,7% μέχρι το 1999 έχει φτάσει στο 6,5% η σχολική διαρροή και αυτή η διαρροή οφείλεται κυρίως στα παιδιά τα οποία εγγράφονται στην πρώτη γυμνασίου αλλά δεν παρακολουθούν.

Έχουμε όμως κι εκεί διαφοροποιήσεις όπως π.χ. περιοχές όπως είναι οι τουριστικές, παρουσιάζουν μεγάλη σχολική διαρροή. Φτωχογειτονίες της Αθήνας, της Αττικής, επίσης μεγάλη σχολική διαρροή.

Στις πολύ τουριστικές περιοχές είναι ένα κλασικό παράδειγμα, όπου οι λεγόμενες -όπως συνηθίζω να το λέω- "παραπλανητικές σειρήνες" παρασύρουν τους νέους και οι διάφορες Κίρκες μετατρέπουν με το ραβδί τους, οι σύγχρονες Κίρκες, τον κάθε μαθητή σε ο,τιδήποτε άλλο. Δηλαδή ναρκομανή, επιθετικό, αντικοινωνικό, αντί ενεργό ευαισθητοποιημένο πολίτη.

Η ευθύνη όλων είναι τεράστια. Δεν είναι μόνο ευθύνη της πολιτείας, είναι ευθύνη του πολίτη, είναι ευθύνη της οικογένειας και πρωτίστως ευθύνη του σχολείου. Το σχολείο έχει χάσει, ως ένα βαθμό, το παιδαγωγικό περιβάλλον το οποίο διέθετε παλαιότερα.

Είναι μεγάλη ανάγκη να ανακτήσει το χαμένο παιδαγωγικό περιβάλλον. Χρειάζεται να έχει ένα ισχυρό παιδαγωγικό περιβάλλον για να επηρεάζει τους νέους μέσα από τη σωστή διαδικασία διδασκαλίας και τη σωστή μεθοδολογία, για να μπορεί να αντιμετωπίσει ο νέος τα θανάσιμα αμαρτήματα του πολιτισμού μας, όπως τα λέει ο Λόρενς και ο Αζελός.

Πολλά θανάσιμα αμαρτήματα, τα οποία τα κληρονομούμε στους μικρούς, πέρα από την ανεργία που τους κληρονομούμε και που είναι η πιο σκληρή απάντηση των μεγάλων προς τους μικρούς, τους κληρονομούμε κι ένα σωρό προβλήματα και αυτοί θα κληθούν να πληρώσουν το τίμημα της "προόδου" της τεχνολογικής, της επιστημονικής, της απερισκεψίας στην εφαρμογή της νέας γνώσης, της επιπολαιότητας. Αυτοί θα κληθούν να τα πληρώσουν.

Και άρα, θα πρέπει να επενδύσουμε σωστά πάνω σ' αυτούς τους νέους ανθρώπους εάν θέλουμε και η χώρα μας να πρωταγωνιστήσει πλέον ως ισότιμο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και να μην αφομοιωθεί αν θέλετε από αυτή την λαίλαπα της παγκοσμιοποίησης, διότι πρέπει μέσα από την παράδοση να παλέψουμε για να σταθούμε στα πόδια μας. Πρέπει να συνδυάσουμε την καλλιέργεια της ταυτότητας του Ευρωπαίου πολίτη, ταυτόχρονα με την εθνική ταυτότητα και την εθνική μας πολιτισμική αυτογνωσία.

Έχουν αλλάξει οι εποχές, πρέπει να γνωρίζουν οι νέοι ότι ζουν σε έναν άλλο κόσμο, σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, που πρέπει να σέβονται τον άλλον, που πρέπει να συνεργάζονται. Ο Έλληνας δεν έχει μάθει καλά να συνεργάζεται και γι' αυτό εφαρμόζουμε πάλι εδώ πιλοτικά ένα πρόγραμμα που λέγεται "ευέλικτη ζώνη" προκειμένου αυτά τα οποία ψελλίζαμε χρόνια και προσπαθήσαμε να συλλαβίσουμε περί κριτικής σκέψης, περί συλλογικής προσπάθειας, περί βιωματικής δράσης και τα λοιπά και τα λοιπά, να γίνουν πράξη.

Και ήδη έχουμε πολύ καλά αποτελέσματα, έχουμε αναφορές από σχολεία που μας λένε ότι με την εφαρμογή την πιλοτική της ευέλικτης ζώνης τα παιδιά γνωρίστηκαν καλύτερα, συνεργάστηκαν, έγιναν φίλοι, δεν τσακώνονται πια μεταξύ τους, έχουν μάθει να ενδιαφέρονται και να τους αρέσουν τα μαθήματα.

Αυτά είναι έστω και πρώιμα αποτελέσματα, πάρα πολύ ενθαρρυντικά. Άρα, ξεκινάει κανείς από την βασική εκπαίδευση, την υποχρεωτική εκπαίδευση για να πάει στο λύκειο, το οποίο σ' αυτή τη φάση δεν μπορεί κανείς και δεν πρέπει να το αγγίξει, διότι θα θέσει τον Ελληνικό λαό σε νευρικό κλονισμό. Έχουν αλλάξει τόσες φορές τα εξεταστικά συστήματα, δεν αντέχει άλλο η Ελληνική κοινωνία, πρέπει να ισορροπήσει, πρέπει η υποχρεωτική εκπαίδευση να βρει το δρόμο της για να επηρεάσει θετικά το λύκειο και βεβαίως θα πρέπει στη συνέχεια να βρεθεί ένας πιο ανθρώπινος τρόπος εισαγωγής στα Πανεπιστήμια, το πιστεύω αυτό το πράγμα και το έχω γράψει πολλές φορές ότι πρέπει να αποδεσμευτεί το λύκειο κάποτε από την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια, πρέπει να αναλάβουν και τα Πανεπιστήμια την ευθύνη για μια τέτοια τεράστια δουλειά και έχω τις αμφιβολίες μου εάν τα Πανεπιστήμια θα μπορέσουν σύντομα να αναλάβουν μια τέτοια τεράστια ευθύνη.

Τα Πανεπιστήμια τα οποία κι αυτά έχουν τα δικά τους προβλήματα, πρέπει να γίνουν ανταγωνιστικά, πρέπει να αλλάξουν τα προγράμματα σπουδών τους, ούτως ώστε να μπορούν να βγάλουν επιστήμονες οι οποίοι να έχουν και πιθανότητες επαγγελματικής αποκατάστασης.

Αυτό το θεωρητικό ότι αποδεσμεύουμε το πτυχίο από την επαγγελματική αποκατάσταση είναι μεν μια θεωρία η οποία ακούγεται έτσι ανάλαφρα, αλλά πληγώνει πάρα πολύ τους νέους, πληγώνει τις οικογένειες, που έχουν επενδύσει χρήματα, χρόνια και κόπο, που η Ελληνική κουλτούρα, αν θέλετε, συμπιέζει πολλούς φοιτητές προ των πυλών των Πανεπιστημίων, κάποια αποθνημένα πολλών γονιών. Όχι ότι είναι κακό να σπουδάζουν όσο περισσότεροι νέοι γίνεται..

Είμαστε από τις πρώτες χώρες στον κόσμο που έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είμαστε επίσης από τις χώρες που έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά αποφοίτων λυκείου. Αυτό σημαίνει ότι αναβαθμίζεται το μορφωτικό επίπεδο της χώρας μας.

Αλλά στη χώρα μας υπάρχει και μια επαγγελματική ανασφάλεια. Άρα θα πρέπει λοιπόν, πέρα από αυτόν τον εκπαιδευτικό διαφωτισμό, να μιλήσουμε και για τον επαγγελματικό διαφωτισμό.

Να μεταποιήσουμε την πληροφόρηση που δίνουμε στα σχολεία τώρα για τα διάφορα επαγγέλματα σε γνώση, να γίνει μια συστηματική προσπάθεια, να κατανοήσει ο κάθε γονιός που αποφασίζει αντί του παιδιού του, αλλά και το παιδί τι δρόμο θα πάρει.

Προς αυτή την κατεύθυνση έχει βγάλει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ένα φυλλάδιο, το έχουμε μοιράσει στα σχολεία, λέγεται "Σπουδές και απασχόληση", είναι η πρώτη φορά που καταγράφονται όλες οι επιλογές σπουδών μετά το γυμνάσιο, συνδέονται με κάποιο επάγγελμα και με θάρρος, αν θέλετε, για πρώτη φορά η πολιτεία τιλοδοτεί τα επαγγέλματα, τα αξιολογεί αν θέλετε τα επαγγέλματα, εντελώς ενδεικτικά βέβαια, όχι σε απόλυτο τόνο, για να γνωρίζει παραδείγματος χάρη ένας γονιός ή ένα παιδί, ότι το να γίνει γιατρός πια σήμερα δεν έχει μεγάλη επαγγελματική προοπτική. Διότι υπάρχουν χιλιάδες γιατροί οι οποίοι βρίσκονται σε επαγγελματικό αδιέξοδο.

Ή το να γίνει δικηγόρος και να θέλει να ανοίξει και δικηγορικό γραφείο στην Αθήνα, είναι σαν να θέλει το λαχείο συντακτών που λέγαμε.

Άρα, χρειάζεται κι ένας επαγγελματικός διαφωτισμός μαζί με τον εκπαιδευτικό διαφωτισμό, μαζί δηλαδή με αυτή την αναδιάρθρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, της αλλαγής της φιλοσοφίας του εκπαιδευτικού συστήματος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και τις παρεμβάσεις σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, εξορθολογισμός παραδείγματος χάρη των Τ.Ε.Ε. Υπάρχουν στη θεωρία 140 ειδικότητες, δεν αντέχει η χώρα μας να καλλιεργεί τόσες ειδικότητες. Λειτουργούν περίπου 80. Ούτε αυτές τις αντέχει εύκολα και χωρίς πρόβλημα.

Η τεχνική εκπαίδευση όμως είναι η εναλλακτική πρόταση και πρέπει να είναι η εναλλακτική πρόταση της πολιτείας απέναντι στον απόφοιτο του Γυμνασίου, διότι μέχρι τώρα ήταν μονόδρομος. Ή πήγαινες στο Πανεπιστήμιο ή πουθενά αλλού.

Παλιότερα υπήρχαν οι μέσες τεχνικές σχολές. Μετά έγιναν Τεχνικά Λύκεια. Τώρα Τ.Ε.Ε., τα οποία παρέχουν και γενική Παιδεία και είναι ό,τι καλύτερο.

Άρα, το ζητούμενο είναι η αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης μέσα από τη σωστή μεθοδολογία και τη διαδικασία, η παροχή της γενικής Παιδείας, για να μπορεί ο μαθητής να παίρνει εκείνη τη γνώση την απαραίτητη που να διαμορφώνει το δικό του κόσμο-είδωλο και όχι να τον κατευθύνουμε εμείς σε οποιαδήποτε ιδεολογική κατεύθυνση που μπορεί να διαχέεται μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Θα είναι ένα τεράστιο λάθος και αυτό πρέπει να το αποφύγουμε όλοι, όποιοι είναι στο τιμόνι της ευθύνης αυτής, διότι η εποχή μας απαιτεί πολύπλευρες προσωπικότητες και μπορούν να καλλιεργηθούν μόνο μέσα από τέτοιου είδους διαδικασίες.

Θα ήθελα να τελειώσω αναφερόμενος στις προσπάθειες επίσης του Εκπαιδευτικού Ομίλου ο οποίος ιδρύθηκε το 1910 και όπου άνθρωποι όπως ο Γληνός, ο Τριανταφυλλίδης, ο Δελμούζος, και μετέπειτα ο Παπανούτσος, άνθρωποι σοφοί, οι οποίοι πολλά από αυτά τα οποία σήμερα προσπαθούμε να υλοποιήσουμε, τα είχαν σκεφτεί, είχαν προβληματιστεί, δεν ήταν όμως ώριμες οι συνθήκες τότε, ίσως τώρα είναι καλύτερα τα πράγματα και επιχειρούμε κι εμείς αυτή την προσπάθεια για να διαμορφώσουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο να απαντά στα μηνύματα των καιρών και το οποίο να μην υπακούει σ' αυτό που έλεγε ο Ψαθάς ειρωνικά για το δάσκαλο.

Έλεγε ότι ο δάσκαλος που βρίζει το μαθητή του και τον λέει "τεμπέλη", μοιάζει με το γιατρό που βρίζει τον ασθενή του και τον λέει "χτικιάρη". Για να φτάσουμε σ' αυτό το επίπεδο, στο δάσκαλο που είχε στο μυαλό του ο Παπανούτσος, που είναι αφοσιωμένος στα παιδιά, στο καθήκον, θέλει ακόμα πολλή δουλειά, παρόλο ότι υπάρχει ένα πάρα πολύ υψηλό ποσοστό εκπαιδευτικών, τους οποίους κι εγώ γνωρίζω τώρα από το διάλογο που κάνουμε και οι οποίοι έχουν μεράκι για τη δουλειά τους και προσεγγίζουν αυτό που είχε πει ο Καστοριάδης και κλείνω με αυτό, ότι: Το παιδί, ο μαθητής πρέπει να έχει έρωτα ως προς αυτά που διδάσκεται. Ο δάσκαλος πρέπει να έχει έρωτα ως προς αυτά που διδάσκει και ο γονιός πρέπει να έχει έρωτα ως προς αυτά που επενδύει για την εκπαίδευση.

Ευχαριστώ πολύ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε κι εμείς θερμά τον κ. Αλαχιώτη και μάλιστα ιδιαίτερα για τα αισιόδοξα μηνύματα που μας μετέφερε για τις θετικές εξελίξεις στο χώρο της Παιδείας.

Πριν προχωρήσουμε στον κ. Φιλίππιδη, θέλω να υπενθυμίσω αυτό που είπαμε στην αρχή, ότι θα γίνει μετά την ομιλία του κ. Φιλίππιδη ένα σύντομο διάλειμμα και θα προσφέρει καφέ το Πολυτεχνείο και εν συνεχεία θα έχουμε τις παρεμβάσεις όσων ενδιαφέρονται για παρέμβαση και συμπληρώσουν τα σχετικά χαρτάκια.

Τηρούνται πρακτικά με χορηγία του Τεχνικού Επιμελητηρίου, τα οποία θα είναι το όπλο μας, το μέσο μας με το οποίο θα προσπαθήσουμε να κάνουμε ευρύτερα γνωστές τις απόψεις που αναπτύσσονται εδώ απόψε και στα οποία θα καταγραφούν και οι εισηγήσεις και εν συνεχεία η συζήτηση που ελπίζουμε ότι θα επακολουθήσει.

Κα ΜΟΡΟΠΟΥΛΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ζητήσω συγνώμη, επειδή εκπροσωπώ το Τεχνικό Επιμελητήριο, θα παρακαλέσω αν είναι δυνατόν πριν το διάλειμμα να έχω τη δυνατότητα μιας παρέμβασης, γιατί πρέπει να πάω στην άλλη εκδήλωση που γίνεται στο Σύνταγμα.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Φυσικά δεν μπορούμε να αρνηθούμε στην κα Μοροπούλου. Μπορεί να προηγηθεί ο κ. Φιλίππιδης ή βιαζόμαστε τόσο που θέλετε πριν; Δεν έχετε αντίρρηση, κύριε Φιλίππιδη; Η κα Μοροπούλου έχει το λόγο.

Κα ΜΟΡΟΠΟΥΛΟΥ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εκπροσωπώ το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος ως Γενική Γραμματέας του και θα ήθελα να απευθύνω έναν χαιρετισμό. Λέγομαι Τόνια Μοροπούλου και είμαι αναπληρώτρια καθηγήτρια του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου. Με τους περισσότερους απ' όσους βλέπω, είμαστε συνάδελφοι.

Θα ήθελα να πω δυο λόγια για τους προβληματισμούς του Τεχνικού Επιμελητηρίου στην κατεύθυνση της εκδήλωσης που οργανώνει σήμερα ο Πολυτεχνικός Σύλλογος και βεβαίως δεν θα είναι αξιολογικά, γιατί νομίζω ότι πολλά αξιολογικά ειπώθηκαν.

Απ' αυτή την άποψη θα πω μόνο ενθουσιάζω την εποχή που η Μόνιμη Επιτροπή Παιδείας του Τεχνικού Επιμελητηρίου, την περίοδο της μεταπολίτευσης, έθετε το στόχο για τις σπουδές του Μηχανικού, θα θυμηθώ μόνο τότε και μάλιστα λυπάμαι που έφυγε, τότε ήταν Γενικός Γραμματέας στο Τεχνικό Επιμελητήριο ο Δημήτρης ο Ρόκκος, καθηγητής επίσης του Πολυτεχνείου σήμερα. Θα θυμηθώ λοιπόν, ότι τότε λέγαμε ότι ο Μηχανικός πρέπει να μπορεί να έχει εκείνες τις σπουδές, ώστε να εξυπηρετεί ολόπλευρα τις ανάγκες ανάπτυξης της Ελληνικής κοινωνίας, από την άποψη της τεχνικής, τεχνολογικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, θα πρέπει να έχει εκείνο το πνεύμα που να μπορεί να κρίνει την πορεία αυτής της ανάπτυξης και εκείνο το ήθος που να μπορεί να παρεμβαίνει.

Με αυτό το στόχο για τις σπουδές του Μηχανικού, θα ήθελα να μιλήσω σήμερα 25 περίπου χρόνια μετά και να πω ότι από την πλευρά του Τεχνικού Επιμελητηρίου σήμερα προβληματιζόμαστε όχι τόσο αξιολογικά για τις σπουδές του Μηχανικού, αλλά κυρίως για το πώς θα εφαρμοστούν, πώς θα αναγνωριστούν επαγγελματικά και πώς θα αποτελέσουν ένα απαραίτητο κριτήριο κατά τη γνώμη μας για την ασφαλή και ποιοτική παροχή υπηρεσιών εκ μέρους των Μηχανικών στην Ελληνική κοινωνία.

Αυτά τα λέω γιατί, όπως ίσως οι περισσότεροι γνωρίζετε, ήδη από τον Ιούνιο του 2001 ισχύει η Λευκή Βίβλος της Ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, δηλαδή όλα τα εθνικά νομοθετικά συστήματα προσαρμόζονται στις γενικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σ' αυτά τα πλαίσια η οδηγία 48/89 που έθετε θέμα αναγνωρισιμότητας της μέσω απονομής επαγγελματικής ισοτιμίας των διαφόρων ακαδημαϊκών τίτλων, σήμερα τροποποιείται με μια άλλη γενική οδηγία, η οποία σε συνάρτηση και με το Προεδρικό διάταγμα 165 που ισχύει στην Ελλάδα από το 2000, πρακτικά εξισώνει με ελάχιστο προαπαιτούμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τα επαγγελματικά δικαιώματα του Μηχανικού, με απόφοιτους τριετούς κύκλου σπουδών.

Αντιλαμβάνετε τη δική μας η ανησυχία αυτή τη στιγμή, μια που μέχρι σήμερα η άδεια άσκησης επαγγέλματος ήταν αντικείμενο εξετάσεων από το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος και η εγγραφή

στο μητρώο του Τ.Ε.Ε. ήταν η πιστοποίηση της ικανότητας του Μηχανικού, να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην κοινωνία.

Αντλαμβάνετε λοιπόν, ότι το γεγονός ότι σήμερα ένας απόφοιτος Φάχ-χοχ-σούλε (Fachhochschule) του Γερμανικού συστήματος τριετούς κύκλου σπουδών και αύριο βάσει της ισονομίας ένας απόφοιτος Τ.Ε.Ι. 3ετούς ή 4ετούς φοίτησης, έχει το δικαίωμα να έρθει από το Συμβούλιο απονομής επαγγελματικής ισοτιμίας του Υπουργείου Παιδείας και να ζητήσει την απονομή επαγγελματικής ισοτιμίας, στην ουσία ανατρέπει ένα σύστημα αν θέλετε διαπίστευσης των γνώσεων του Μηχανικού κατά την κοινωνική του ένταξη στο χώρο της εργασίας.

Και αυτό μας προβληματίζει και μας προβληματίζει πολύ σοβαρά και καθόλου συντεχνιακά, γιατί η ανάγκη ενιαίας ανώτατης εκπαίδευσης νομίζω ότι έχει χαιρετιστεί από όλους, αλλά με προϋποθέσεις ουσιαστικής αναβάθμισης και του πρώτου και του δεύτερου κύκλου σπουδών, δηλαδή και του τριετούς και του πενταετούς.

Έχει δε ομόθυμα από όλο τον τεχνικό κόσμο ξεκαθαριστεί ότι οι πενταετείς σπουδές για το Μηχανικό είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την απονομή της επαγγελματικής του ισοτιμίας. Γιατί; Για να μπορεί να εξυπηρετεί με ασφάλεια και με ποιότητα την ανάγκη παροχής υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο.

Δεν χρειάζεται να το αναλύσω αυτό, το καταλαβαίνετε όλοι νομίζω πολύ καλύτερα από μένα, γιατί έχετε όλοι διαγράψει τη δική σας πορεία γνωρίζοντας ότι όχι μόνο τα αντισεισμικά έργα που πρέπει να σχεδιάσει ο Πολιτικός Μηχανικός ή η ακεραιότητα των δικτύων και των κυκλωμάτων που πρέπει να σχεδιάσει ο ηλεκτρολόγος ή ο ηλεκτρονικός ή ο πληροφορικός ή η ασφάλεια των υπογείων έργων που πρέπει να σχεδιάσει ένας γεωτεχνικός ή ένας μεταλλειολόγος ή η ασφάλεια της βιομηχανίας και η ποιότητα των προϊόντων που αφορά στο Χημικό Μηχανικό ή πολλά άλλα στοιχεία που αφορούν σε ασφάλεια και ποιότητα του σχεδιασμού, απαιτούν ως προϋπόθεση τον 5ετή κύκλο σπουδών.

Συνεπώς, αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε μπροστά στην αναγκαιότητα χάραξης μίας ενιαίας τάσης στον τεχνικό κόσμο, τόσο ανάμεσα στα Πολυτεχνεία, το Τεχνικό Επιμελητήριο, όλους τους χώρους - ομίλους προβληματισμού και δράσης που βλέπουν με ευαισθησία το θέμα των τεχνικών σπουδών, να προασπίσουμε τις συνθήκες άσκησης του επαγγέλματος και βεβαίως με κύριο όπλο την διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών, να προαπαιτήσουμε τον 5ετή κύκλο σπουδών, ως στοιχείο για την απονομή της επαγγελματικής ισοτιμίας στα έργα του Μηχανικού και βεβαίως να διεκδικήσουμε το ρόλο του Τ.Ε.Ε. ως καθοριστικό στην διαπίστευση αυτή μέσω αυστηρών εξετάσεων που πρέπει όντως να γίνουν και αυστηρότερες από όσο είναι.

Αυτό βέβαια δεν είναι απάτη της λογικής της ενιαίας τεχνικής ενότητας της εκπαίδευσης, γιατί βλέπουμε και συζητάμε, μελετάμε πάρα πολύ και σ' αυτό ο δικός σας προβληματισμός με βάση και την έκδοση των πορισμάτων της ημερίδας θα μπορούσε να συμβάλλει. Βλέπουμε με πάρα πολύ ενδιαφέρον τη δυνατότητα της διαβάθμισης των επαγγελματικών δικαιωμάτων μεταξύ 3ετούς και 5ετούς κύκλου σπουδών, όπου η έννοια μελέτη - σχεδιασμός - αριστοποίηση - αποτίμηση - αξιολόγηση - έλεγχος ποιότητας - επίβλεψη, θα πρέπει να αφορά το Μηχανικό του 5ετούς κύκλου, η δε έννοια της εφαρμογής ή της μερικής διαχείρισης, γιατί ακόμα και η ολική διαχείριση των συστημάτων των έργων ή των εγκαταστάσεων απαιτεί 5ετή κύκλο σπουδών, θα μπορούσε να αναφέρεται στον τριετή κύκλο.

Και, γιατί όχι, το Τεχνικό Επιμελητήριο, στη βάση αυτής της διαβάθμισης, να έκανε την απονομή επαγγελματικής ισοτιμίας στους αποφοίτους μιας ενιαίας ανώτατης τεχνικής εκπαίδευσης, που έτσι έχοντας την ασφαλιστική δικλείδα του κοινωνικού ελέγχου της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών βάσει της ποιότητας των προαπαιτούμενων γνώσεων, θα ήταν ένας μηχανισμός προσφοράς στην Ελληνική κοινωνία.

Με αυτές τις λίγες σκέψεις θα ήθελα να πω ότι σήμερα ο προβληματισμός μας πρέπει να οδηγήσει σε επίκαιρες ενέργειες, σε κοινές δράσεις, γιατί αυτό γίνεται σε συνθήκες όπου ο καιρός δεν περιμένει, οι νόμοι δεν περιμένουν, αντίθετα επιβάλλονται και εμείς σ' αυτά τα πλαίσια βλέπουμε με πάρα πολύ ενδιαφέρον και την συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Ένωση των Μηχανικών για μία κοινή Ευρωπαϊκή θέση.

Σας ευχαριστώ και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες σας.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε την κα Μοροπούλου και δια της κας Μοροπούλου φυσικά και το Τεχνικό Επιμελητήριο για την υποστήριξη του στη σημερινή ημερίδα και θα παρακαλέσουμε τον κ. Φιλίππιδη να αναπτύξει τη δική του άποψη.

Κος ΑΝ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, κύριε Πρόεδρε του Πολυτεχνικού Συλλόγου, κύριε Αντιπρόεδρε, αρχικά να σας ευχαριστήσω θερμά για την πρόσκληση.

Αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, η Σχολή Θετικών Επιστημών, γι' αυτήν κυρίως θα αναφερθώ σήμερα, του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έχει εδώ και έξι χρόνια μια μόνιμη Επιτροπή Παιδείας.

Τα τμήματα, για να γνωρίζετε για τι αντικείμενα θα αναφερθώ, είναι το τμήμα βιολογίας, το τμήμα γεωλογίας, μαθηματικών, πληροφορικής, φυσικής και χημείας.

Οι συνάδελφοι της σχολής όλα αυτά τα χρόνια, βεβαίως παρακολουθούν τη μία κατά ορισμένους πορεία της χώρας, την παγκοσμιοποίηση, όλα αυτά τα γνωστά, αλλά ταυτόχρονα παρακολουθούν και την εξέλιξη η οποία παρατηρείται στα θέματα της γενικής παιδείας των Ελλήνων.

Έχουμε κάνει πολλές ημερίδες, συνέδρια, αρκετά από αυτά γίνονται σε συνεργασία με τους συναδέλφους και φορείς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τουλάχιστον τα τελευταία πέντε χρόνια και παρόμοια θέματα συζητούνται στη σύνοδο κοσμητόρων και Προέδρων των ΑΕΙ των Σχολών Θετικών Επιστημών της χώρας.

Ορισμένα από τα θέματα αυτά, αυτών των δραστηριοτήτων και επέλεξα κυρίως τα τελευταία τρία έτη και μετά από κάθε σύνοδο καταλήγουμε σε κάποια θέματα και συντάσσουμε κάποιες επιστολές προς τον εκάστοτε Υπουργό Παιδείας, με κοινοποίηση πάντοτε προς τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Ορισμένα από αυτά τα θέματα θα ήθελα να αναφέρω υπό μορφήν προτάσεων και βεβαίως να συζητήσω μαζί σας αργότερα.

Ένα από τα βασικότερα θέματα που μας απασχόλησε εμάς, είναι τα μαθήματα των βασικών ή θετικών επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, λύκειο και γυμνάσιο και τα δύο τα συμπεριλαμβάνουμε.

Τι μιλάμε; Μιλάμε για βιολογία, για γεωλογία, γεωγραφία, μαθηματικά, την πληροφορική που ήρθε τελευταία, τη φυσική και τη χημεία.

Όλες οι συζητήσεις καταλήγουν ότι τα μαθήματα αυτά πρέπει άμεσα να ενισχυθούν. Τελείωσα το 4ο αρρένων Θεσσαλονίκης, έφυγα 18χρονος στη Σουηδία και τα μαθηματικά, η φυσική και η χημεία που μου έδωσε το 4ο αρρένων Θεσσαλονίκης τότε, μου έδωσαν τη δυνατότητα να πρωτεύω στη Σουηδία. Δεν βλέπω να γίνεται αυτό σήμερα.

Βεβαίως, πολλοί θα λέγαμε ότι όλοι οι επιστημονικοί κλάδοι είναι σημαντικοί. Είναι όμως αναμφισβήτητο ότι αυτά τα αντικείμενα και οι ειδικότητές τους και δεν μπορεί να το αμφισβητήσει αυτό κανείς όσο πίσω στην ιστορία κι αν πάμε, ότι είναι ο ακρογωνιαίος λίθος στην παραγωγή της γνώσης.

Η γνώση η οποία άλλαξε, αλλάζει και είναι βέβαιο ότι θα αλλάζει ολόκληρο τον κόσμο μας στη συνέχεια. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι τα αντικείμενα αυτά διαμορφώνουν την κριτική σκέψη, τη δημιουργική ικανότητα και καλλιεργούν τη φαντασία. Πάντα λέμε ότι όλες οι άλλες επιστήμες εκφράζονται δια μέσου αυτών των βασικών μαθημάτων.

Οι βασικές γνώσεις για τον άνθρωπο, τα φυτά, τα ζώα και τους μικροοργανισμούς είναι η ίδια η ζωή. Τα βασικά αυτά μαθήματα παρέχουν γνώσεις για το τι τρώμε, τι πίνουμε και τι αναπνέουμε. Διαμορφώνουν πολίτες που είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν και να κατανοήσουν ευκολότερα τα ψυχολογικά προβλήματα που δημιουργούν οι φυσικές καταστροφές. Σεισμοί, κατολισθήσεις, καθιζήσεις, πλημμύρες, ηφαιστειακή δράση.

Πολλές φορές και προσωπικά για μένα πάρα πολύ συχνά και με λυπεί αυτό ιδιαίτερα, γινόμασταν μάρτυρες διασποράς της ρύπανσης από τους απλούς Έλληνες πολίτες, όπως τους λέμε. Αυτό όμως είναι στις συντριπτικές περιπτώσεις εν αγνοία τους.

Και τούτο διότι στη βασική τους εκπαίδευση δεν φροντίσαμε να μάθουν τις θεμελιώδεις αρχές και γνώσεις αυτών των αντικειμένων.

Να πάω στον πολιτισμό μας; Η ιστορία του πολιτισμού μας συνδέεται στενά με αυτά τα μαθήματα. Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας επιτυγχάνεται αποκτώντας γνώσεις αυτών των βασικών μαθημάτων. Θα έλεγα ότι αποτελούν την πραγματική δύναμη κρούσης της νεολαίας μας, που σημαίνει πραγματική δύναμη κρούσης της Ελλάδας.

Εμείς στη Σχολή εκφράσαμε και ξαναεκφράζουμε τη βαθιά μας ανησυχία για την παρατηρούμενη συνεχή μείωση ωρών διδασκαλίας αυτών των μαθημάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ορισμένα από τα μαθήματα αυτά, δεν διδάσκονται πλέον.

Σε άλλα πάλι διαπιστώνεται μείωση μέχρι και 50%. Έτσι παρατηρείται το οξύμωρο και μπορεί να συμβεί, ένας μαθητής να εισαχθεί σε σχολές όπως το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, μια πολυτεχνική σχολή στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ή να εισαχθεί στη Σχολή Επιστημών Υγείας ή τις Γεωτεχνικές Σχολές, ακόμα χειρότερα να εισαχθεί στη Σχολή Θετικών Επιστημών χωρίς να έχει διδαχθεί κάποια από τα μαθήματα αυτά. Ή χωρίς να υπάρχει στο μαθητή μια συνεχής ροή.

Δηλαδή δημιουργείται ένα χάσμα γνώσεων κατά τη διάρκεια των σπουδών του στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Με αποτέλεσμα να έχει ο μαθητής σημαντικές ελλείψεις σε θεμελιώδεις γνώσεις αυτών των μαθημάτων. Φυσικό επακόλουθο αυτού για τον καθηγητή Πανεπιστημίου είναι να εντάσσει ώρες διδασκαλίας στα μαθήματά του για να καλύψει αυτές τις ελλείψεις που έχουν οι νέοι μας που έρχονται στα Πανεπιστήμια.

Διδάσκω το μάθημα "Περιβαλλοντική και εφαρμοσμένη βιοχημεία", κάθε δεύτερο μάθημα πρέπει να τους μάθω τη βασική χημεία, την οποία καταλαβαίνω ότι δεν την γνωρίζουν. Εγώ στο 4ο αρρένων Θεσσαλονίκης την γνώριζα και την γνώριζα καλά το 1970.

Σε σχέση με όλα τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η χώρα μας υστερεί κατά μέσο όρο περίπου 50% σε ώρες διδασκαλίας σε αυτά τα μαθήματα, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η γνώση και οι εφαρμογές αυτών των αντικειμένων για την Επιτροπή αυτή αλλά και για μένα προσωπικά, μεταφέρω τις απόψεις τους, είναι εκ των ουκ άνευ. Καθόσον ο ρόλος τους σήμερα είναι ακόμα περισσότερο καθοριστικός στη γενική παιδεία, στην έρευνα, στην τεχνολογία, στην παραγωγή, στον έλεγχο της ποιότητας των τροφίμων, των υλικών, του περιβάλλοντος και γενικά στην ποιότητα της ίδιας της ζωής.

Αφιέρωσα λίγο περισσότερο χρόνο σε αυτό το θέμα, γιατί μας απασχόλησε πάρα πολύ τα τρία τελευταία χρόνια.

Άλλα θέματα από το θεματολόγιο που μας απασχόλησε σε αυτά τα θέματα της γενικότερης παιδείας είναι τα βιβλία. Πιστεύουμε ακράδαντα πως ομάδα συγγραφέων από καθηγητές του Πανεπιστημίου και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε συνεργασία με τους συναδέλφους της παιδαγωγικής επιστήμης, πρέπει να συντάξουν τα διδακτικά βιβλία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όχι για τους φοιτητές του Πανεπιστημίου, αλλά για τους μαθητές του Γυμνασίου και Λυκείου.

Αρκετά βιβλία των μαθημάτων αυτών μέχρι σήμερα χαρακτηρίζονται από πολλούς, θα πω δύο χαρακτηρισμούς, ως βιαστικά γραμμένα βιβλία. Ως συνοπτικά πανεπιστημιακά βιβλία.

Τα βιβλία πρέπει βεβαίως να έχουν τη σωστή διάρθρωση και την κατανομή της ύλης. Βεβαίως πρέπει να δίνουν τις βασικές γνώσεις, παιδαγωγικά σωστά διαμορφωμένες, αλλά και βεβαίως και είναι απαίτηση και πρέπει να συνδέουν το αντικείμενο με την καθημερινή ζωή, το περιβάλλον, την υγεία, τις τεχνολογικές εφαρμογές και την οικονομική ανάπτυξη.

Ένα άλλο θέμα, ό,τι ισχύει γι' αυτά τα μαθήματα θα μπορούσε κανείς να το πει και για κάποια άλλα. Αλλά θεωρούμε ότι αυτά τα βασικά μαθήματα είναι ο ακρογωνιαίος λίθος.

Βεβαίως, για τα βασικά αυτά μαθήματα επιβάλλεται άμεσα η εφαρμογή του μέτρου όπου θα συνδέει τη διδασκόμενη ύλη με τη διεξαγωγή εργαστηριακών ασκήσεων. Και υστερούμε πολύ σ' αυτό το θέμα.

Άμεσα λοιπόν, εφαρμογή της πειραματικής, της εργαστηριακής και της υπαίθριας διδασκαλίας. Άμεση εφαρμογή του προγράμματος δημιουργίας και εξοπλισμού των εργαστηρίων φυσικών επιστημών, σε όλες όμως τις μονάδες γυμνασίου και λυκείου. Είναι γνωστό το παιδαγωγικό απόφθεγμα "πες και ξεχνώ, δείξε μου και μαθαίνω, συμμετέχω και καταλαβαίνω". Αυτό τα λέει όλα.

Ένα άλλο θέμα είναι η άμεση αναδιοργάνωση του κλάδου Π.Ε. 4 στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ο κλάδος Π.Ε. 4 περιέχει τους πτυχιούχους φυσικού, χημικού, βιολογικού, γεωλογικού και παλαιότερα του φυσιογνωστικού.

Τα παιδιά μας το αξίζουν να διδάσκονται τη χημεία από το χημικό, τη φυσική από το φυσικό, τη βιολογία από το βιολόγο, τη γεωλογία από τον γεωλόγο και όχι από τον χημικό παραδείγματος χάρι, όπως γίνεται σήμερα ή γινόταν πριν από λίγα χρόνια.

Οι εξετάσεις του ΑΣΕΠ καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, να γίνονται μόνο στο μάθημα του πτυχίου και όχι στο δεύτερο μάθημα κάποιου άλλου τμήματος και βέβαια να γίνονται με βάση το 5. Δηλαδή με το σύστημα βαθμολογίας που έβγαλε ο υπονήφιος το πτυχίο του επί τόσα χρόνια και όχι με βάση το 7, όπως γίνεται σήμερα. Πριν από δύο χρόνια συμμετείχα κι εγώ και έμεινα έκθαμβος.

Στις εξετάσεις αυτές του ΑΣΕΠ, πτυχιούχοι του κλάδου Π.Ε.4 παρουσιάζουν κάθε χρόνο τα εξής αποτελέσματα: Περίπου το 30% απ' αυτούς βαθμολογούνται με μεγαλύτερο - ίσο του 7. Καθόλου παράξενο, είναι λογικότατο. Κάνουμε στατιστικές μετρήσεις κάθε χρόνο. Το 30% των πτυχιούχων μας έχει μέσο όρο βαθμό πτυχίου πάνω από 7. Φυσιολογικό λοιπόν, το αποτέλεσμα. .... τους εξετάζουμε με βάση το 7, ενώ τους εκπαίδευσαν τόσα χρόνια με βάση το 5. Αυτό δεν το κατανοούμε.

Γενική αποτυχία επικρατεί στο δεύτερο βαθμό του κλάδου. Μιλάμε για ποσοστά επιτυχίας που αγγίζουν το 0%. Και δεν ξεπερνούν το 1%. Είναι φρικτό. Και τούτο με τη σειρά του για μένα είναι λογικότατο. Διότι βάσει της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, που είχε παραδείγματος χάρι ο Χημικός στη βιολογία, είναι αυτονόητο.

Υπενθυμίζω ότι ο χημικός εξετάζεται στα ίδια θέματα που εξετάζεται και ο γεωλόγος στο μάθημα της γεωλογίας. Το 30% είναι πολύ για μένα, θα έπρεπε 0%. Μπράβο σε μερικούς από αυτούς τους λίγους που κατορθώνουν και περνάνε αυτά τα μαθήματα.

Ένα άλλο θέμα και μια που αναφέρθηκε και η Σουηδία, 18χρονος έφυγα, σπούδασα, εργάστηκα στο Πανεπιστήμιο της Ουψάλας και όταν εργαζόμουν ο μισθός μου, ένα κομμάτι του μισθού μου πήγαινε το 0,25% στην εκκλησία, τόσο τοις εκατό στην Παιδεία. Δεν μπορούσε η κυβέρνηση να το αλλάξει. Ήταν αναγκασμένη να το διαθέσει για την Παιδεία. Και τόσο τοις εκατό για την υγεία και ούτω καθ' εξής. Βεβαίως η υγεία και η παιδεία ήταν ψηλά.

Η Σουηδία δεν πρόκειται να πέσει, το ποσοστό της θα αυξάνεται σιγά - σιγά και αυτό λόγω συνταγματικής ρυθμίσεως. Όσες κυβερνήσεις θέλουν ας αλλάξουν, δεν μπορούν να τα πάρουν αυτά τα χρήματα να τα δαπανήσουν αλλού.

Για μια λοιπόν συνολική αναβάθμιση της Παιδείας, επιβάλλεται αύξηση ή εγώ θα έλεγα ο άμεσος πολλαπλασιασμός του νυν κρατικού προϋπολογισμού. Τούτο αποτελεί μια αναγκαία προϋπόθεση για να μπορέσουν τα γυμνάσια, τα λύκεια και τα πανεπιστήμια της χώρας να δικαιώσουν τις προσδοκίες της νέας εποχής.

Εάν πάμε στα πανεπιστημιακά τμήματα, το ίδιο βέβαια ισχύει, θα μιλήσω για τη Σχολή του Α.Π.Θ. περισσότερο, αλλά νομίζω ότι το ίδιο ισχύει για άλλες, όπως το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, η Σχολή Επιστημών Υγείας, η Σχολή Γεωτεχνικών Επιστημών .

Τα ελληνικά Α.Ε.Ι., τα κυριότερα, βεβαίως πρέπει να διατηρήσουν το κύρος τους και την παροχή του υψηλού επιπέδου σπουδών σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Όπως άλλωστε τους αρμόζει.

Τι χρειάζεται όμως να γίνει; Συγκεκριμένες προτάσεις. Μπορούμε να κάνουμε και κάποια πράγματα χωρίς χρήματα. Δεν τα κάνουμε όμως. Να το ξαναπούμε όμως, ότι σε κάθε περίπτωση ζητούμε τον πολλαπλασιασμό του τακτικού προϋπολογισμού για την Παιδεία. Είναι θέμα των πολιτικών.

Γιατί να μην καθορίσουμε τότε το κόστος εκπαίδευσης κάθε φοιτητού κατά Τμήμα και να καταβάλλεται το ποσό αυτό με την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους στο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα, εάν θέλουμε να εκπαιδεύσουμε σωστά τους ανθρώπους.

Βεβαίως δεν το συζητώ, πρέπει να επανέλθουν οι δημόσιες επενδύσεις για τον εξοπλισμό και απορώ πώς τα Πανεπιστήμια δεχθήκανε αυτή τη σιωπηλή κατάργηση των δημοσίων επενδύσεων για τον εξοπλισμό και την ανανέωσή του.

Υπάρχει κι ένα άλλο θέμα. Δημιουργούνται ένα σωρό πανεπιστήμια. Είτε ο κ. Πρύτανης ορισμένα πράγματα. Γιατί να μη γίνεται μια αναλογική κατανομή των κρατικών επιχορηγήσεων, με τι κριτήρια; Απλά είναι τα κριτήρια. Σύμφωνα με τον αριθμό των φοιτητών, και βεβαίως αυτό αφορά κυρίως τη σχολή μας, το Πολυτεχνείο, τις γεωτεχνικές σχολές, τις ιατρικές σχολές, είναι πολύ σημαντικό αυτό, με τις ανάγκες για την εργαστηριακή και πρακτική και υπαίθρια άσκηση των φοιτητών. Κατά 70% η

εκπαίδευση γίνεται στα εργαστήρια. Εκεί είναι το κόστος το μεγάλο στη σχολή μας, το ίδιο είναι και στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Τι άλλο χρειάζεται; Εάν δεν τα κάνουμε αυτά, βεβαίως ο συνάδελφος ο μαθηματικός δεν θα αφιερώσει τις ώρες που πρέπει να αφιερώσει για τα παιδιά, θα τις αφιερώσει στα φροντιστήρια.

Την ουσιαστική ενίσχυση των αμοιβών όλων των κατηγοριών του προσωπικού. Την αύξηση του αριθμού του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού, με κάποια κριτήρια τα οποία προανέφερα, τον εκσυγχρονισμό, εξοπλισμών και κτιριακών εγκαταστάσεων, την κατασκευή νέων κτιριακών μονάδων και συγκροτημάτων και μιλώ για τα Πανεπιστήμια, όχι να ιδρύσουμε καινούργια Πανεπιστήμια, νέα, αυτά τα οποία έχουμε.

Κάτι πολύ σημαντικό: Την αλλαγή ορισμένων θεσμών για την ασφάλεια κτιρίων, προσωπικού και φοιτητών. Επίσης σημαντικό και το συζητήσαμε πολλές φορές, την αφαίρεση του τίτλου του φοιτητού εάν δεν λαμβάνουν πτυχίο μετά από δύο επί ν έτη, όπου ν είναι ο κανονικός χρόνος φοίτησης στο τμήμα.

Γιατί όχι; Δεν κοστίζει χρήματα αυτό. Να κάνουμε μία μόνιμη συμβουλευτική επιτροπή παιδείας, ο κ. Πρύτανης είπε για μόνιμο Υφυπουργό Παιδείας, η Σουηδία στην οποία αναφέρθηκε έχει μια μόνιμη Επιτροπή Παιδείας, η οποία απαρτίζεται από Πανεπιστημιακούς και συναδέλφους της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Και δεν κάνουν αλλαγές κάθε χρόνο. Οι αλλαγές γίνονται με σύνεση, και πάντοτε, είτε δεξιός, είτε αριστερός είναι ο Υπουργός Παιδείας εκεί πάνω, συμβουλευεται και ακούει και εισηγείται σύμφωνα με αυτή τη μόνιμη επιτροπή.

Τέλος, αυτό τουλάχιστον μπορούμε να το κάνουμε: Κάποιοι συνάδελφοι που είδα εδώ και ήταν στη σύνοδο Κοσμητόρων και Προέδρων στο Ηράκλειο, δεν αντέχουμε εμείς άλλο αύξηση των φοιτητών. Έχουμε κάνει και κάτι σκαμπό για να βάζουμε τα παιδιά στη γωνία της αίθουσας. Δεν χωράνε. Να σταματήσει η αύξηση αυτή. Ζητήσανε τα τελευταία τρία χρόνια από τον Υπουργό Παιδείας, όχι να αυξήσει, αλλά να μειώσει τους εισακτέους στα τμήματα της Σχολής.

Πρέπει να σας υπενθυμίσω ξανά και είναι σημαντικό, ευτυχώς πέρυσι εισακουστήκαμε από τον Υπουργό και έλυσε το πρόβλημα κάποιων Προέδρων. Το δικό μου όμως πρόβλημα ως Κοσμητόρα δεν το έλυσε, διότι στα πέντε από τα έξι τμήματα, μείωσε κατά πέντε άτομα τους εισακτέους, αλλά αυτούς τους άθροισε, συν δέκα τους έβαλε στην πληροφορική. Και έτσι εγώ ήμουν αναγκασμένος πάλι να βρω εργαστηριακούς χώρους και αίθουσες για τα παιδιά.

Κι αυτό θα πρέπει να το τονίζουμε. Είμαι βέβαιος ότι το 70% της εκπαίδευσής μας, της ουσιαστικής εκπαίδευσής μας, γίνεται στα εργαστήρια ή στην ύπαιθρο.

Και δεν νοείται να αυξάνουν τον αριθμό των φοιτητών χωρίς να στηρίζουν τουλάχιστον αυτή την υποδομή. Τουλάχιστον να έχουμε θέση εξάσκησης στα κτίριά μας, στα εργαστήρια για τα παιδιά.

Δεν μας επιτρέπεται και το πιστεύω ακράδαντα, να μειώσουμε την ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης σε αυτούς τους βασικούς κλάδους.

Με ιδιαίτερη χαρά δέχθηκα την πρόσκλησή σας, όταν έμαθα ότι θα είναι στη σημερινή μας συνάντηση και ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε κι εμείς τον κ. Φιλιππίδη για όσα μας παρέθεσε, είδα και κρατούσε ο κ. Αλαχιώτης πολλές σημειώσεις και σε πολλούς έδωσε ερέθισμα. Θα μου επιτρέψετε πριν κάνουμε τη διακοπή για το διάλειμμα, να δείξω πόσο οι αιώνες αντιγράφουν αλλήλους.

Διαβάζω από το οικογενειακό αρχείο: Κυριακή 30 Οκτωβρίου 1905: Χθες εις τας 6.30' μ.μ. επιτροπή εκ μέρους της Φυσιολογικής Εταιρείας, αποτελούμενη εκ των κυρίων: Ματθαιοπούλου, (καθηγητού Οργανικής Χημείας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, εκ των ιδρυτών και συντακτών του Καταστατικού του Ε.Π.Σ.) Ζαλοκώστα, (καθηγητού Χημείας στο Πανεπιστήμιο), Ζέγγελη, (καθηγητού Ανοργάνου Χημείας στο Πανεπιστήμιο), Στεφάνου Κώνστα, (Γενικού Επιθεωρητού Φυσικών Επιστημών Μέσης Εκπαίδευσως) Χατζηκυριάκου, (βιομήχανου), παρουσιάσθη εις τον Υπουργόν της Παιδείας κ. Λάμπρον Καλιφρονάν, επιδώσασα υπόμνημα περί της εν Ελλάδι διαδόσεως των φυσικών επιστημών και παρακαλέσασα αυτόν όπως λάβει μέριμναν περί της καταλληλοτέρας διδασκαλίας των νυν διδασκομένων φυσικών μαθημάτων εν τοις εκπαιδευτηρίοις του κράτους και της εισαγωγής της

Χημείας, του σπουδαιότερου τούτου μαθήματος δια πάντα άνθρωπον και όπερ εις τα εκπαιδευτήρια όλου του κόσμου διδάσκεται και εις τα γυμνάσια της ημετέρας πατρίδος.

Λοιπόν, πάμε τώρα για καφέ.

(ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ)

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Έχουμε δύο παρακλήσεις για εξαίρεση. Ο κ. Κόντος ο οποίος επείγεται και ο καθηγητής ο κ. Αμπακούμκιν. Ο χρόνος που θα πρέπει ελπίζω να επαρκέσει για κάθε παρέμβαση, είναι 5' λεπτά.

Παρακαλείται λοιπόν, ο κ. Κόντος να πάρει το λόγο.

Κος ΚΟΝΤΟΣ:

Η συμβολή μου θα είναι των πέντε λεπτών, αλλά πρέπει οπωσδήποτε να σας πω τι μου έχει συμβεί σε αυτή τη ζωή και οφείλω, επειδή ξεκινάει από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, να σας τα πω όπως τα έχω ζήσει.

Όπως έχετε υπόψη σας το Πολυτεχνείο μαζί με το τότε υπάρχον ίδρυμα το Πανεπιστήμιο, ήσαν δύο ιδρύματα που προσπαθούσαν να βρουν άκρη. Ποια είναι η άκρη; Ο καθηγητής μου στο Μετσόβιο, ο οποίος ήταν μαθητής του Βαρβακείου και της εποχής που το Βαρβάκειο ήταν στη Βουλή, έγινε καθηγητής διότι τότε το Πολυτεχνείο έβαζε μία ειδικότητα. Με τα υδραυλικά που είχε μάθει στο τότε Πολυτεχνείο, τα εφήρμοσε και μας έκανε ηλεκτρολόγους εμάς.

Την υδραυλική την εφήρμοσε στα ισχυρά ρεύματα, έκανε εργοστάσια ηλεκτρεφαρμογής και έβγαλε μία σειρά Μηχανικών. Το θέμα λοιπόν είναι ότι εμείς ζητούσαμε ανθρώπους να βοηθήσουν τους Μηχανικούς και δεν θέλαμε μόνο όπως είχαμε τους μαστόρους στα εργοστάσιά μας, οι οποίοι δεν είχαν πάει ούτε στο Δημοτικό. Αλλά ήσαν περίφημοι άνθρωποι στις κατασκευές και μας βοήθησαν αφάνταστα.

Και έτσι καταλήξαμε, οι Αμερικανοί, οι οποίοι ήρθαν εδώ το '49 να μας βοηθήσουν, να μας στείλουν το '57 στην Αμερική να παρακολουθήσουμε το σύστημα της Τεχνικής εκπαίδευσεως, το οποίο ήταν ποιο; Έχει σημασία αυτό που θα πω, διότι εξαρτώνται πολλά από αυτό.

Ότι δεν είναι μόνο τα ιδρύματα και το κράτος, αλλά εκεί είδαμε και είναι ολόκληρος ο κόσμος. Δηλαδή όλη η βιομηχανία, δηλαδή όλος ο παραγωγικός κλάδος, ότι σημασία έχει ότι όλοι πρέπει να μάθουν γράμματα και ο καθένας όπου προφταίνει να μάθει τα πράγματα της ειδικότητάς του.

Έτσι λοιπόν, εκεί είδαμε στην Αμερική, το ζήσαμε ότι τα εργοστάσια, οι κολοσσοί, είπαν στα παιδιά ότι εάν είναι μέσα σου, θέλεις να γίνεις επιστήμων Αϊνστάιν ή εάν θέλεις να γίνεις ο μάστορας του καμινιού ή εάν θέλεις να γίνεις σε μια ειδικότητα παραδείγματος χάρη τυπογράφος και βιβλιοδέτης και τα λοιπά, ότι θα το αποφασίσεις αυτό την εποχή που είσαι μικρός και έτσι θα πάρεις την κατεύθυνση την τεχνική των χεριών. Και θα μπει μέσα στη βιομηχανία, θα δουλεύεις την ημέρα και το βράδυ θα παρακολουθείς μαθήματα.

Και συγχρόνως θα πληρώνεσαι και όταν θα περάσουν τα τέσσερα ή πέντε χρόνια αυτής της μορφής της ζωής, θα έχεις μάθει και τα γράμματα που πρέπει και θα παίρνεις και κάθε χρόνο τόσα λεφτά ούτως ώστε μετά πέντε χρόνια που θα έχεις τελειώσει, θα παίρνεις μισθό ειδικευμένου τεχνίτη και συγχρόνως θα συμμετέχεις στις παραγωγικές διαδικασίες του εργοστασίου στο οποίο θα ανήκεις και στο εργοστάσιο αυτό θα δικαιούσαι να μπαίνεις στο στρογγυλό τραπέζι που είναι και οι άλλοι οι οποίοι έχουν τελειώσει τα Πανεπιστήμια και τα Πολυτεχνεία και είστε ισάξιοι και τα λοιπά.

Διότι η Αμερική έχει ανάγκη και των μεν και των δε. Θέλουμε δηλαδή να έχετε και διπλώματα των Πολυτεχνείων και των Πανεπιστημίων αλλά θέλουμε να είστε και απόφοιτοι αυτής της τεχνικής εκπαίδευσεως.

Λοιπόν, αυτό που θέλω να πω και να κλείσω, να μην σας ενοχλώ άλλο, είναι ότι έχει γίνει μια μεγάλη παρανόηση: άλλο η τεχνική εκπαίδευση, άλλο η ανωτάτη εκπαίδευση.

Τίποτε άλλο.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Κόντο που μας μετέφερε τις παλιές του εμπειρίες. Ο καθηγητής κ. Αμπακούμκιν έχει παρακαλέσει επίσης να προταχθεί.

Κος ΑΜΠΑΚΟΥΜΚΙΝ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, και για την χάρη της προτάξεως και για την όλη διοργάνωση η οποία έχει γίνει.

Προσωπικά πιστεύω ότι για να εισηγηθεί κανένας μια συνολική αναβάθμιση θα πρέπει προηγουμένως να βάλει τον δάκτυλο επί τον τύπο των ήλων, επί της παθογένειας η οποία σήμερα υπάρχει σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Και η οποία εν πάση περιπτώσει, μπορεί να παρέχει γνώσεις, όποιες γνώσεις παρέχει, αλλά κατά την ταπεινή μου γνώμη δεν παρέχει την πραγματική παιδεία προς τα παιδιά τα οποία σπουδάζουν σε οποιαδήποτε βαθμίδα.

Εγώ προσωπικά πιστεύω ότι οι βασικοί λόγοι γι' αυτή την παθογένεια η οποία παρατηρείται και η οποία εκδηλώνεται με συχνές αλλαγές συστημάτων και όχι μόνο, είναι μια κομματική αντιμετώπιση όλων των θεμάτων που αφορούν την παιδεία. Αντιμετώπιση η οποία δεν θα διστάσω να το πω, πολλές φορές φθάνει και στην εκμετάλλευση του σπουδαστικού κόσμου του μαθητικού κόσμου αλλά και των πολύ προφανώς ενδιαφερομένων γονέων.

Δεν είναι μόνο κομματική. Ακόμα χειρότερα πολλές φορές γίνεται προσωπική. Τα τελευταία χρόνια έχουμε παραστεί μάρτυρες συνεχών αλλαγών που δεν είχαν προέλευση κομματική αλλά προέλευση προσωπική του εκάστοτε Υπουργεύοντος.

Απάντηση σ' αυτό θα ήταν πραγματικά είτε μία πολυκομματική ή διακομματική όπως συνηθίζεται να λέγεται, διαμόρφωση πολιτικής, μονιμότητας στην πολιτική αυτή, υποχρέωση των προσώπων που εκάστοτε υπουργεύουν να την ακολουθούν και βεβαίως μια λύση θα ήταν αυτή η οποία προτάθηκε από τον κ. Ξανθόπουλο αλλά ακόμη και από τον κ. Φιλιππίδη.

Αυτή η κατάσταση και η παθογένεια που προέρχεται από αυτούς τους λόγους, πιστεύω ότι έχει και μία εκδήλωση. Έχει γίνει το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, ένας ουραγός θα έλεγα της διαμόρφωσης πολιτικών και κατευθύνσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο χώρο τουλάχιστον της Ανώτατης Εκπαίδευσης εγώ προσωπικά δεν γνωρίζω πότε το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων άρθρωσε τεκμηριωμένη άποψη προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα στην Επιτροπή η οποία επεξεργάζεται τα διάφορα θέματα.

Έχει αφήσει το Υπουργείο τους διάφορους φορείς, όπως το Τ.Ε.Ε. και καλά κάνει το Τ.Ε.Ε. και παρίσταται και διαμορφώνει θέσεις, αλλά θα είχε ουσιαστικότερο ρόλο να παίξει και το Υπουργείο και πρώτιστο ρόλο.

Ένα άλλο κυρίαρχο στοιχείο της παθογένειας είναι η γλώσσα. Η γλώσσα όπως ξέρετε, αποτελεί το μέσο επικοινωνίας και όχι μόνο. Το μέσο σκέψεως. Σκέφτομαι εάν γνωρίζω μια γλώσσα. Και μπορώ να μορφοποιήσω τις σκέψεις μου με αυτό τον τρόπο και να τις διατάξω.

Η γλώσσα μας έχει βληθεί και βάλλεται. Συζητάμε εάν θα διδάσκονται τα παιδιά ξένες γλώσσες, αλλά φοβάμαι ότι δεν διδάσκονται Ελληνικά. Και δεν διδάσκονται Ελληνικά για πολλούς και ποικίλους λόγους για τους οποίους δεν θέλω να επεκταθώ, ελπίζω οι περισσότεροι από τους παρόντες να τους κατανοούν. Και ενδεχομένως να συμερίζονται.

Τρίτο σημείο παθογένειας το οποίο ο κ. Φιλιππίδης το έθιξε αν και σε ένα περιορισμένο εύρος γνωστικών αντικειμένων, είναι τα βοηθήματα. Τα εκπαιδευτικά βοηθήματα τα οποία υπάρχουν και στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, πιστεύω και ίσως είμαι επιεικής σ' αυτό, ότι δεν είναι ικανοποιητικά.

Και δεν είναι ικανοποιητικό και το σύστημα το οποίο τα παράγει. Θα μείνω σε ένα σημείο το οποίο τόνισε ο κ. Φιλιππίδης στο χαρακτηρισμό που έδωσε "βιαστικά γραμμένα". Μα, το σύστημα τα παράγει ως "βιαστικά γραμμένα", γιατί έχει προθεσμίες, έχει δημοπρασίες, έχει τέτοια πράγματα. Νομίζω ότι τα βιβλία δεν γράφονται έτσι.

Συμφωνώ δε πλήρως με την εισήγησή σας να γράφονται από Πανεπιστημιακούς μαζί με εκπαιδευτικούς για να μπορέσουν κάποτε να ομογενοποιηθούν και να γίνουν τουλάχιστον ανεκτά.

Μερικά χρόνια πριν, θα μείνω λίγο ακόμα σε αυτό το σημείο, μερικά χρόνια πριν, είχα το γιο μου να φοιτά στη Γερμανική σχολή και μπορούσα να κάνω άμεση σύγκριση μεταξύ των Ελληνικών

βοηθημάτων και των Γερμανικών βοηθημάτων τα οποία είχε σε ορισμένα μαθηματικής και φυσικής και συναφών γνωστικών περιοχών μαθήματα και η σύγκριση ήταν απογοητευτική για τα Ελληνικά.

Υπάρχει ένα τεράστιο θέμα στο οποίο επίσης το Υπουργείο Παιδείας μάλλον αδρανή ή εν πάση περιπτώσει, εάν όχι το υποβοηθά. Είναι μια πολιτική άμυνας ως προς τις απαξιοτικές πανταχόθεν βολές όλων των ηθικών αξιών.

Αυτό είναι κάτι το οποίο πιστεύω ότι και έχουμε αρχίσει να το πληρώνουμε με πολλές εκδηλώσεις, ναρκωτικά, αυτοκτονίες και πάει λέγοντας, συναρτάται με τη γλώσσα και το αποτέλεσμα όλης αυτής της ιστορίας είναι ότι φοβάμαι ότι παράγουμε στις καλύτερες περιπτώσεις και μέσω των Πανεπιστημίων, ανθρώπους οι οποίοι έχουν πάρα πολλές γνώσεις, αλλά στερούνται ηθικής δεοντολογίας. Και αυτό είναι πολύ πιο επικίνδυνο και μην παραπονούμεθα μετά για τις παγκοσμιοποιήσεις και τα συνεπακόλουθά τους, διότι εάν τυχόν δεν μπορεί ο επιστήμονας που από το νηπιαγωγείο θα κτίσει την ηθική του και θα την στερεώσει στις επόμενες βαθμίδες, να αντιστεί σ' αυτό τον κατακλυσμό της αγοράς και των αξιών που η αγορά επιβάλλει, τότε φοβάμαι ότι δεν έχουμε καμία ελπίδα επιβίωσης ως έθνος, ως φυλή, ως άνθρωποι τελικώς.

Θεωρώ λοιπόν και πάλι επανέρχομαι στο πρώτο σημείο και τελειώνω, ότι ένα πολύ ουσιαστικό βήμα θα ήταν η άμεση, η χθεσινή θα έλεγα, θέλετε να πείτε διακομματική, πείτε την έτσι, θέλετε να πείτε συναινετική, πείτε την έτσι, θέλετε πείτε την όπως θέλετε, αλλά εν πάση περιπτώσει, η παγίωση μιας στέρεης πολιτικής που δεν γνωρίζει κομματικούς διαχωρισμούς, που δεν γνωρίζει προσωπικές φιλοδοξίες Υπουργών, που δεν γνωρίζει τέτοια πράγματα, αλλά γνωρίζει ένα και μόνο πράγμα: το πώς θα εκπαιδευτεί ορθότερα ο μαθητικός και σπουδαστικός κόσμος.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Αμπακούμκιν, ο οποίος πράγματι έθεσε επί τραπέζης πάρα πολύ σημαντικά θέματα και ειδικά εκτός βέβαια από την ηθική, το θέμα της γλώσσας που είναι το εργαλείο με το οποίο μπορούμε να δουλεύουμε, να εκφραζόμαστε και να δημιουργούμε και στο οποίο υστερούμε όσο περνάει ο καιρός και περισσότερο δυστυχώς.

Έχουμε παρεμβάσεις αρκετές και γι' αυτό θα παρακαλούσα να είμαστε σύντομοι από δω και πέρα. Θα έλεγα να προηγηθούν οι εκπρόσωποι φορέων. Και εκπρόσωπο φορέα έχουμε τον κ. Παπασταματίου, που εκπροσωπεί την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και επίσης έχουμε κατόπιν τον Πρόεδρο του Συλλόγου Αποφοίτων της Βαρβακείου, τον κ. Μπαχά.

Θα παρακαλούσα πρώτα τον κ. Παπασταματίου να πάρει το λόγο.

Κος ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΙΟΥ:

Σας ευχαριστώ κατ' αρχάς για την πρόσκληση εκ μέρους της Ένωσης, κύριε Κώνστα, και να ξεκινήσω από αυτό που τελειώσατε για την υπόμνηση της Φυσιοδιφικής Εταιρείας του 1905. Ξέρετε ποιο είναι το αποτέλεσμα για τη Χημεία;

Το 1909 έγινε το πρώτο εκπαιδευτικό συνέδριο, όπου συζητήθηκαν πάλι θέματα εκπαίδευσης και ιδιαίτερα τα θέματα των φυσικών επιστημών.

Το 1913 επί Υπουργείας Ιωάννη Τσιριμώκου, μπήκε μία ώρα διδασκαλίας της Χημείας στα σχολεία η οποία παραμένει σχεδόν μέχρι σήμερα, πέρυσι άλλαξε και στην πρώτη τάξη λυκείου, και έγινε από μία, δύο. Αυτά για την ιστορία.

Και κάτι ακόμα: Αναφέρατε τον κ. Ζαλοκώστα μέσα, ο οποίος ήταν καθηγητής της Χημείας τότε, ο οποίος είχε εκδώσει μια επιτομή Χημείας για σχολική χρήση γύρω στο 1880 αν θυμάμαι καλά, αλλά αυτή δεν έγινε δεκτή από το Υπουργείο Παιδείας τότε. Και διαμαρτυρόταν στον πρόλογο του βιβλίου του, ότι "το βιβλίο το δικό μου διδάσκεται στα σχολεία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας της εποχής εκείνης, αλλά όχι στα ελληνικά σχολεία".

Βέβαια, τα πράγματα από τότε έχουν ραγδαία νομίζω αλλάξει. Δεν θα σας απασχολήσω περισσότερο, γιατί τα περισσότερα από όσα θέλω να πω τα είπε πάρα πολύ ωραία ο κ. Φιλιππίδης και θα ήθελα μονάχα να εστιάσω σε ορισμένα θέματα που έχουν σχέση με την αναβάθμιση της διδασκαλίας των φυσικών επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι οποίες αποτελούν και θέσεις της Ένωσης

Ελλήνων Φυσικών, οι οποίες έχουν υποβληθεί και στο Υπουργείο Παιδείας και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Η αναβάθμιση της διδασκαλίας, δεν έχει σχέση με την ποσότητα για να δούμε περισσότερη ύλη. Κατά την δική μου άποψη και αντίθεση με τον κ. Φιλιππίδη είναι ότι η ύλη είναι υπεραρκετή, εκείνη την οποία διδάσκουν, μάλλον πρέπει να κάνουν περικοπές της ύλης συμφωνώντας με τον κ. Αλαχιώτη.

Αλλά, να αλλάξουμε τον προσανατολισμό της διδασκαλίας των φυσικών μαθημάτων, διότι δεν είναι δυνατόν να κουβεντιάζουμε, να μιλάμε για πινακο-φυσική και χαρτο-χημεία, δηλαδή να κάνετε φυσική και χημεία, όπως θα θυμάστε από τα σχολικά σας χρόνια, υποθέτω ότι δεν έχει αλλάξει τίποτα, στον πίνακα. Αλλά να κάνετε και εργαστήρια.

Αυτή τη στιγμή τρέχει ένα πρόγραμμα 1100 εργαστηρίων φυσικών επιστημών στα λύκεια, το οποίο ακόμα δεν έχει ολοκληρωθεί. Νομίζω ότι όταν ολοκληρωθεί, τα πράγματα θα βελτιωθούν. Αυτή είναι η βελτίωση. Αλλά και τα βιβλία θα πρέπει να γίνουν περισσότερο εργαστηριακά προς αυτή την κατεύθυνση να κλίνουν και λιγότερο Πανεπιστημιακά.

Αυτή τη στιγμή υπάρχει βιβλίο βιοχημείας που διδάσκεται στο Λύκειο και το οποίο είναι εισαγωγή του α' ή του β' εξαμήνου στην αντίστοιχη Πανεπιστημιακή σχολή. Και πιθανόν κάποια από τα βιβλία της χημείας κάνοντας εισαγωγή στη χημεία, να δημιουργούν τέτοια προβλήματα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η εισαγωγή του στερεού σώματος στη φυσική του λυκείου δημιουργεί προβλήματα ή στα νέα αναλυτικά προγράμματα τα οποία θα ισχύσουν προσεχώς, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στη φυσική της Β' γυμνασίου, εισάγεται η μηχανική του υλικού σημείου. Αν είναι δυνατόν!

Όταν υπάρχουν μαθητές στην α' Λυκείου, όταν προσθέτουν 0,8 συν 0,2 βρίσκουν ίσον 10. Και δεν μπορούν να διαιρέσουν από μνήμης το 0,16 δια του 0,2. Από μνήμης λέω.

Δεξιότητες οι οποίες νομίζω θα έπρεπε να είχαν αποκτήσει στα εννέα χρόνια και εδώ θα έρθω σε κάποιον από τους προηγούμενους ομιλητές, ο οποίος λέει ότι αβρόχους ποσά από την πρώτη δημοτικού πάμε στις εισαγωγικές εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο και ό,τι επακόλουθο υπάρχει.

Κάτι το οποίο είναι σημαντικό είναι τα αναλυτικά προγράμματα. Τα αναλυτικά προγράμματα, αλλάζουν τα τελευταία χρόνια πάρα πολύ γρήγορα και συνεπώς αλλάζουν και τα βιβλία τα οποία κατά την άποψή μου γράφονται στο πόδι, γιατί γράφονται στο πόδι και ούτε οι συγγραφείς που γράφουν στο πόδι θέλουν να το κάνουν, αλλά υπάρχουν πιέσεις από τον εκάστοτε Υπουργό. Εξαιρείται το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ο εκάστοτε Υπουργός, επειδή έχει μία διετή θητεία ή λιγότερο κατά μέσον όρο, επείγεται να παράγει έργο. Άρα, θα πρέπει εγώ να γράψω γρήγορα ένα βιβλίο. Το γράφω το βιβλίο εγώ και το αποτέλεσμα το γνωρίζουμε όλοι, δεν μαθαίνει κανείς τίποτα. Και αυτά είναι αυτά τα οποία κουβεντιάσαμε προηγουμένως.

Και εκείνο το οποίο είναι σημαντικό είναι ότι θα έπρεπε το Υπουργείο Παιδείας να έχει μόνιμες Επιτροπές αναλυτικών προγραμμάτων. Βέβαια, το έργο των αναλυτικών προγραμμάτων είναι καθήκον του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το οποίο είναι Σύμβουλος του Υπουργού Παιδείας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο Υπουργός Παιδείας το συμβουλευέται, εκτός εάν έχει αντίρρηση ο κ. Αλαχιώτης.

Θα πρέπει να υπάρχουν μόνιμες επιτροπές Παιδείας και να συμμετέχουν οι επιστημονικές ενώσεις, όπως είναι η Ένωση Ελλήνων Φυσικών για τα φυσικά μαθήματα, η Ένωση Ελλήνων Χημικών, η Πανελλήνια Ένωση Βιολόγων, για τους γεωγράφους δεν υπάρχει ακόμα τίποτα, η Ένωση Ελλήνων Γεωλόγων υπάρχει αλλά γεωλογία δεν διδάσκεται πλέον. Καταργήθηκε από την α' λυκείου εδώ και δύο χρόνια. Γεωλογία δεν διδάσκεται στο σχολείο, όπως και το μάθημα της αστρονομίας ή αστροφυσικής είναι προαιρετικό. Που θεωρώ ότι είναι δύο βασικές επιστήμες. Εάν δεν γνωρίζουμε τι είναι αυτή η πέτρα ή τι είναι το λουλουδάκι, καλός είναι ο νόμος του Νεύτωνα, συμφωνώ αλλά τον έχει ανατρέψει ο Αϊνστάιν κι έχει ο Θεός ακόμα.

Και τέλος, εκείνο το οποίο θα πρέπει να προσεχτεί είναι η φροντιστηριοποίηση του λυκείου. Το λύκειο αυτή τη στιγμή δουλεύει, τουλάχιστον στις δύο τελευταίες τάξεις ως φροντιστήριο. Κι εγώ όταν κάνω μάθημα στο λύκειο προσπαθώ τι να ανταγωνιστώ; το φροντιστή είτε της Σόλωνος για την Αθήνα, είτε το φροντιστή της γειτονιάς για να φανώ καλός καθηγητής.

Στη δεκαετία του '60 που ήμουν εγώ μαθητής το να πηγαίνεις στο φροντιστήριο, θεωρείτο ξεφτίλα. Όπως για τα ιδιωτικά σχολεία που ανέφερε κάποιος, ο κ. Ξανθόπουλος νομίζω. Σήμερα το να μην πηγαίνεις στο φροντιστήριο θεωρείται ξεφτίλα, γιατί το σχολείο έχει υποβαθμιστεί, γιατί έχω την

εντύπωση ότι η πολιτεία θέλει να το υποβαθμίσει και μην ξεχνάμε ότι πέρυσι η Ένωση Φροντιστών τι έκανε; Προσομοίωση λέει εισαγωγικών εξετάσεων. Αν είναι δυνατόν!

Τέλος πάντων, φέτος το Υπουργείο το απαγόρευσε, αλλά ψάχνεται να γίνει αυτό το πράγμα.

Θα ήθελα να τελειώσω εδώ και να μην σας κουράσω περισσότερο, λέγοντας το εξής, μια που είστε Μηχανικοί, ότι δεν θα έχουμε Μηχανικούς σε μία χώρα που η ανάπτυξη της εξαρτάται από τους επιστήμονες των φυσικών επιστημών και τους Μηχανικούς εάν δεν διδάξουμε σωστά τη φυσική. Όχι σε επίπεδο Πανεπιστημίου, στο σχολείο δεν διδάσκουμε φυσική για να βγάλουμε φυσικούς. Οι σχολές Φυσικών επιστημών διδάσκουν φυσικούς, μαθηματικούς, γεωλόγους και τα λοιπά.

Απλώς, θα πρέπει να προτρέψουμε τα παιδιά προς τα εκεί. Για ποιο λόγο; αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη αλλά και στη Βόρειο Αμερική, η φυσική είναι το τελευταίο μάθημα. Επειδή στο λύκειο σε ορισμένες χώρες είναι το μάθημα επιλογής δεν παίρνεται από κανέναν.

Με την ίδια λογική εάν ήταν και στην Ελλάδα μάθημα επιλογής και όχι υποχρεωτικό μάθημα στο λύκειό μας, κάποιος σαν κι εμένα θα ψάχνανε να βρουν δουλειά αυτή τη στιγμή.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε τον κ. Παπασταματίου. Ο κ. Μπαχάς λοιπόν, Πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων Βαρβακείου έχει το λόγο και υπενθυμίζω την πιεστική ανάγκη να είμαστε πολύ - πολύ σύντομοι.

Κος ΜΠΑΧΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Σύεδροι, κυρίες και κύριοι, όταν πήρα την πρόσκληση από τον Ελληνικό Πολυτεχνικό Σύλλογο και είδα το θέμα "Προτάσεις για μια συνολική αναβάθμιση της Ελληνικής Παιδείας", θεώρησα υποχρέωσή μου να κάνω μία παρέμβαση για ένα πολύ ειδικό θέμα που φοβάμαι ότι κακώς έχει ξεχαστεί.

Είναι σε όλους μας γνωστό ότι μια πλειάδα προσωπικοτήτων Ελλήνων που ζουν στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, έχουν αποφοιτήσει από τα παλιά πρότυπα σχολεία. Μόνο σήμερα ανάμεσά μας σε πέντε ή έξι λεπτά που είχα την τύχη να δω μερικούς ανθρώπους, μπορώ να σας βεβαιώσω ότι πάνω από 15, πλησιάζει το 20% το ποσοστό των παρισταμένων που έχουμε τελειώσει πρότυπα σχολεία.

Μπορώ να αναφέρω και τον Πρύτανη τον κ. Ξανθόπουλο και τον Αντιπρόεδρο του Συλλόγου τον κ. Κώνστα και τον κ. Βουζαρά που είναι Γενικός Γραμματέας και άλλους παριστάμενους. Αλλά έχει αξία να σας πω σταχυολογικά μόνο από το Βαρβάκειο λίγα ονόματα και θα τελειώσω πολύ γρήγορα μετά. Νεκτάριος Κεφαλάς, για όσους δεν ξέρουν είναι ο Άγιος Νεκτάριος. Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Γεώργιος Δροσίνης, Κωνσταντίνος Τσάτσος, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Φρέντνυ Γερμανός, Ευάγγελος Αβέρωφ, Αλέξανδρος Παπάγος, Στυλιανός Κιτριλάκης, Αντώνης Σαμαράκης, Αλέκος και Κώστας Αλαβάνος, Νίκος Αναγνωστόπουλος, Γεράσιμος Αρσένης, Δημήτρης Βρεττάκος, Βασίλης Κοντογιαννόπουλος, Πάνος Παναγιωτόπουλος, Λεωνίδας Κουρής, Νίκος Κωνσταντόπουλος, Γεώργιος Μπαμπινιώτης, ο σημερινός Πρύτανης του Πανεπιστημίου, έχουμε δύο Πρυτάνεις αποφοίτους τώρα.

Θεόδωρος Πάγκαλος, Γιάννης Παλαιοκρασάς, Μιχάλης Παπαγιαννάκης, Γιάγκος Πεσμαζόγλου, Χρήστος Πρωτόπαπας, Γιάννης και Μιχάλης Σταθόπουλος, Θανάσης Τσούρας, Χρήστος Γεραλής, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, Μαρίνος Τάσος, Ευτύχιος Βορίδης, Κωνσταντίνος Δρομάδης και λοιπά και λοιπά.

Γιατί σας κουράζω θυμίζοντάς σας μερικά ονόματα; Ο κ. Ξανθόπουλος αναφέρθηκε σ' αυτή τη λυπηρή έκθεση που διαβάσαμε του Ινστιτούτου Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου. Η οποία μας έδειξε με τα νούμερά της και τα αποτελέσματά της ότι σήμερα το δημόσιο δωρεάν σχολείο της Μέσης Εκπαίδευσης έχει χάσει τα πρωτεία έναντι της ακριβής ιδιωτικής εκπαίδευσης, της ακριβής σε χρήμα, ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Από την ανάλυση αυτών των αποτελεσμάτων βλέπουμε ότι στις περυσινές πανελλαδικές εξετάσεις προέκυψε ότι τα ιδιωτικά σχολεία παράγουν υπερδιπλάσιους αριστούχους απ' ότι τα δημόσια λύκεια.

Ποιος φταίει, κυρίες και κύριοι, γι' αυτή την απαράδεκτη δυσμενή εξέλιξη; Ας το πούμε εμείς με μια ουδέτερη έκφραση: Ο νομοθέτης!!! Που υποβάθμισε τη δημόσια Παιδεία και έδωσε έτσι προβάδισμα στην ιδιωτική.

Κατά την άποψή μας, κορυφαίο "έγκλημα" του νομοθέτη υπήρξε στον τομέα αυτόν, ανάμεσα στα άλλα βέβαια και η κατάργηση των πρότυπων σχολείων. Η κατάργηση των σχολείων εκείνων που είχαν τα εχέγγυα άριστης εκπαίδευσης και υπήρξαν αποδεδειγμένα φυτώρια άξιων απόφοιτων.

Μήπως, διερωτάται κανείς που ασχολείται με την εκπαίδευση, τα σημερινά πειραματικά σχολεία, έχουν αντικαταστήσει τα παλιά πρότυπα; Ας απαντήσει οποιοσδήποτε διαθέτει μέση εξυπνάδα και κρίση, με βάση το ακόλουθο κορυφαίο για την ορθή απάντηση στην ερώτηση αυτή, γεγονός:

Στα πρότυπα σχολεία του παρελθόντος η επιλογή των εισακτέων γινόταν με αυστηρές εισαγωγικές εξετάσεις. Σήμερα στα πειραματικά σχολεία οι μαθητές εισάγονται με κλήρωση. Άλλο σκοπό επομένως επιτελεί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το πειραματικό σχολείο και άλλο σκοπό επιτελούσε το καταργηθέν πρότυπο σχολείο.

Το αποτέλεσμα: Να χάσει τα πρωτεία η δημόσια εκπαίδευση υπέρ της ιδιωτικής. Δηλαδή η αριστοκρατία του πνεύματος έδωσε τη θέση της στην αριστοκρατία του χρήματος.

Το πρακτέο: Να επανέλθει άμεσα ο θεσμός των πρότυπων σχολείων.

Εύχομαι η μικρή αυτή παρέμβασή μου να αποτελέσει μια απαραίτητη ενόψει γόνιμου διαλόγου από πιο ειδικούς από μένα. Σας ευχαριστώ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Οι παλιοί Βαρβακειώτες βέβαια, χαιρετίζουν με πολλή θέρμη την πρόταση του κ. Μπαχά.

Θα περάσουμε γρήγορα στους επόμενους ομιλητές. Η σειρά είναι χωρίς κάποια συγκεκριμένη ιεράρχηση. Η κα Λειβαδίτη, καθηγήτρια Πολυτεχνείου, έχει το λόγο.

Κα ΛΕΙΒΑΔΙΤΗ:

Θα είμαι πολύ σύντομη αλλά πήρα το ερέθισμα από τον κ. Αλαχιώτη και τον κ. Φιλιππίδη για την επιλογή των καθηγητών και των δασκάλων στα σχολεία με τον τρόπο εισαγωγής με εξετάσεις. Πιστεύω ότι οπωσδήποτε χρειάζεται εκπαίδευση και ειδικοί να διδάσκουν τα μαθήματα τα ειδικά, για να μπορούμε να έχουμε μια καλύτερη εκπαίδευση των μαθητών, αλλά για τον τρόπο επιλογής έχω διαφωνία, όχι στο να μην γίνονται εξετάσεις αλλά να γίνεται μια καλύτερη εκπαίδευση των καθηγητών.

Τον να δώσει εξετάσεις ο φυσικός στη φυσική, νομίζω ότι μάλλον υποβαθμίζει το πτυχίο. Το να πάρει μαθήματα παιδαγωγικής και να εκπαιδευτεί συγχρόνως δίπλα σε δασκάλους στα διάφορα σχολεία όπως γίνεται και στο εξωτερικό και να δώσει εξετάσεις αυστηρότατες μετά σε ψυχολογία και παιδαγωγική, το θεωρώ ότι θα είναι πιο χρήσιμο για να μπορέσει να αποδώσει και να μπορέσει να διδάξει.

Και επιπλέον η εκπαίδευση, η συνεχής μετεκπαίδευση των καθηγητών, γιατί οπωσδήποτε όλα αλλάζουν και εξελίσσονται, είναι απαραίτητη. Αλλά και η ψυχική υγεία των διδασκόντων έχει πάρα πολύ σημαντικό ρόλο σε όλη αυτή την ιστορία.

Όσον αφορά το θέμα της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών από το Δημοτικό, είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον και σημαντικό, με τα προβλήματα που έχει ιδίως για τα μικρά σχολεία, πιστεύω ότι υπάρχουν λύσεις οι οποίες είναι κάτι αντίστοιχο του summer school. Εάν θα μπορούσε το κράτος να διοργανώσει κατασκηνώσεις με διάρκεια είκοσι ημερών ή ενός μηνός τουλάχιστον σαν περιφερειακά σχολεία στην παραμεθόριο και να μπορεί να διδάσκεται σ' αυτά μια ξένη γλώσσα σε δύο ή τρία επίπεδα, ανάλογα με την γνώση των παιδιών, δίνοντας ένα σημαντικό βοήθημα σ' αυτό τον τομέα.

Τίποτε άλλο, ευχαριστώ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε την καθηγήτρια κα Λειβαδίτη και για τις σαφείς προτάσεις και για το σύντομο της παρέμβασης. Και παρακαλώ πολύ να λάβει το λόγο ο κ. Τσιτρολάκης, καθηγητής ΕΜΠ.

Κος ΦΥΤΡΟΛΑΚΗΣ:

Δεν νομίζω ότι θα προσθέσω τίποτα το σπουδαίο, γνωστά είναι αυτά που θα πω. Οι κύριοι εισηγητές που μας παρουσίασαν πολύ καλά εδώ και πολύ τεκμηριωμένα και έχουν απόψεις που τις έχουν επεξεργαστεί.

Αυτό που θα ήθελα να προσθέσω εγώ εδώ, είναι ότι πρέπει να δώσουμε βάρος στη βασική εκπαίδευση, στη δημοτική και στη μέση εκπαίδευση και κυρίως προς την κατεύθυνση της διάπλασης του χαρακτήρα.

Δηλαδή προτιμώ να έχω πολίτες, να έχω πρώτα ανθρώπους και στη συνέχεια επιστήμονες. Και σωστούς ανθρώπους θα βγάλουμε νομίζω, από τη δημοτική εκπαίδευση και τη μέση εκπαίδευση, εκεί όπου διαπλάθεται ο χαρακτήρας και εκεί θα πρέπει να προχωρήσει κανείς στην επιλογή πράγματι των διδασκάλων.

Πράγματι, όπως είπε ο κ. Αλαχιώτης, ο δάσκαλος πρέπει να είναι ερωτευμένος με τη δουλειά αυτή που κάνει. Και θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ούτως ώστε τα παιδιά να διδάσκονται τις ξένες γλώσσες.

Τα άλλα χόμπι, μπαλέτα και λοιπά, όλα μέσα στα σχολεία να γίνονται αυτά και να μην "επιτρέπουν" στους γονείς να τα γυρίζουν συνέχεια από το μπαλέτο στις ξένες γλώσσες και ξένες γλώσσες εδώ, ξένες γλώσσες εκεί και τα λοιπά, γιατί τα παιδιά γίνονται νευρικά. Τουλάχιστον στη δημοτική εκπαίδευση.

Και να του δώσουμε στη συνέχεια, να καταλάβει το παιδί ή ο μαθητής μετά από τη δεύτερη εκπαίδευση, ότι όταν πάει στο Πανεπιστήμιο πάει για να γίνει επιστήμονας. Πάει να μάθει. Δεν πάει να πάρει ένα χαρτί και να προσπαθεί να εξαπατήσει είτε με την αντιγραφή, είτε με ο,τιδήποτε. Δηλαδή, πρέπει να του γίνει συνείδηση. Αυτό θα του γίνει συνείδηση από τη δημοτική και από τη μέση εκπαίδευση.

Πρέπει λοιπόν, να δοθεί μεγάλο βάρος στην επιλογή των διδασκόντων στη μέση και δημοτική εκπαίδευση. Δεν μπορεί να ισχύει σήμερα το σύστημα της επετηρίδας. Δηλαδή επειδή εγώ τελείωσα το Πανεπιστήμιο τον άλφα κλάδο, με γράφουν στην επετηρίδα και όταν έρθει η σειρά μου πάω να διδάξω.

Μα, είμαι παιδαγωγός, κάνει να διδάξω; Μήπως είμαι νευρικός; Είμαι ψυχικά ισορροπημένος; Μπορεί να είμαι καλός επιστήμονας, μπορώ όμως να πάω μέσα στο παιδί και να το βρίσω ή να του πω κάτι ή να νευριάσω ή να μεταφέρω τα οικογενειακά μου προβλήματα στο παιδί;

Εκεί λοιπόν, πρέπει να γίνεται μεγάλη επιλογή και πράγματι αυτοί οι οποίοι θα διδάσκουν πιο πολύ στη δημοτική εκπαίδευση και λιγότερο στη μέση εκπαίδευση, θα πρέπει να είναι πραγματικά παιδαγωγοί. Εκεί λοιπόν, θα πρέπει να δοθεί μεγάλο βάρος.

Και περισσότερο, επειδή σήμερα υπάρχουν πλήθος κατευθύνσεων και πολλά πράγματα που πρέπει να μάθει το παιδί, θα πρέπει να αρχίσουμε από τη μέση εκπαίδευση να διδάσκονται οι τρόποι μάθησης, δηλαδή μέθοδοι μάθησης, μέθοδοι εργασίας. Δεν μπορεί να το γεμίζουμε ούτε παπαγαλίες, ούτε αποστήθιση, το ένα, το άλλο και τα λοιπά. Αυτά δεν υπάρχει ο χρόνος.

Θα πρέπει λοιπόν να του δοθούν, να του υποδειχθούν οι τρόποι εργασίας, οι μέθοδοι εργασίας, ούτως ώστε να μπορεί το παιδί, όποιος θέλει να προχωρεί, να μπορεί να προχωρεί και από μόνος του. Έτσι νομίζω ότι θα αγαπήσει καλύτερα το σχολείο.

Και γι' αυτό λέω ότι πρέπει να δοθεί μεγάλο βάρος και πιο δύσκολη να είναι η επιλογή των διδασκόντων στη μέση και στη δημοτική εκπαίδευση. Δεν μπορεί να φτάνει, όπως είπα, ο μαθητής να μπαίνει μετά στο Πανεπιστήμιο και να έρχεται και να λέει: "από πού μέχρι πού να διαβάσω;"

Μα, στο Πανεπιστήμιο όταν μπει, θα πρέπει να διαβάσεις όχι από το τάδε βιβλίο, από την τάδε σελίδα μέχρι την τάδε, αλλά από πολλά βιβλία. Ένας επιστήμονας, δεν γίνεται επιστήμονας με το ένα βιβλίο που δυστυχώς καθιερώθηκε. Δυστυχώς καθιερώθηκε το ένα και μοναδικό βιβλίο και λέει ότι "έμαθα αυτό το βιβλίο" και δεν το μαθαίνει κι αυτό.

Και παρατηρείται μετά το ένα βιβλίο αυτό επειδή το παίρνει και δωρεάν, να το βλέπετε πεταμένο. Εάν γυρίσετε εδώ στο Πολυτεχνείο μέσα ή οπουδήποτε, θα βρείτε πολλά βιβλία πεταμένα, γιατί δεν το πληρώνει και δεν τον ενδιαφέρει κι όλας να πει ότι "θα το βάλω στη βιβλιοθήκη και κάποτε θα μου χρειαστεί". Είναι όλα αυτά κάποιες λεπτομέρειες που όμως μας δείχνουν τα προβλήματα που υπάρχουν.

Και πάλι και στο Πανεπιστήμιο βέβαια, θα πρέπει κανείς πιο πολύ να προχωρεί στις μεθόδους εργασίας και τρόπους εργασίας, για να μπορεί να προχωρεί μόνος του και αυτοδύναμα ο φοιτητής.

Πιο εύκολα μπορεί να πει κανείς ότι μπορεί να διδάξει ένας καλός επιστήμονας, μπορεί ένας καλός επιστήμονας να διδάξει στο Πανεπιστήμιο αλλά ίσως να μην μπορεί να διδάξει, να μην είναι ικανός να διδάξει στο δημοτικό και στο γυμνάσιο. Γιατί δεν μπορεί να επικοινωνήσει, εάν δεν έχει την ικανότητα να επικοινωνήσει με το παιδί, δεν κάνει.

Λοιπόν, εδώ πρέπει να δοθεί μεγάλο βάρος.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε πολύ. Εχουμε άλλες τέσσερις εισηγήσεις που παρακαλώ να είναι ακόμα πιο σύντομες. Τον λόγο έχει, με τη σειρά που είναι εδώ μπροστά μου, ο κ. Τζιτζιλώνης, Μηχανικός Μεταλλειολόγος Μεταλλουργός.

Κος ΤΖΙΤΖΙΛΩΝΗΣ:

Καλησπέρα σε όλους. Ονομάζομαι Τζιτζιλώνης και είμαι Μηχανικός Μεταλλείων - Μεταλλουργός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. ευχαριστώ τον κ. Πρόεδρο που μου δίνει την ευκαιρία να πω δυο λέξεις επί του θέματος.

Εγώ προσωπικά βλέπω τον εαυτό μου ως το αποτέλεσμα της σύγχρονης παιδείας αυτή τη στιγμή. Είμαι 29 χρονών και εάν εξαιρέσουμε τα δύο χρόνια του στρατιωτικού μου, είμαι 22 χρόνια μέσα στην παιδεία.

Λοιπόν, εκείνο που θα ήθελα να καταδείξω για την Ελληνική Παιδεία, είμαι ένα παιδί το οποίο μπήκε σε ένα Πολυτεχνείο με όνειρα και σκοπούς για μεγαλύτερα πράγματα, είδα κάποια πράγματα τα οποία ήταν καλές προσπάθειες και άλλα πράγματα τα οποία ήταν τελείως ασυνάρτητα για μένα.

Δηλαδή έφτασα να διδάσκομαι μαθήματα του μεταλλουργού και μιλάω ειδικά για μένα, ειδικά για την ειδικότητά μου, αυτήν ξέρω, έφτασα να διδάσκομαι μαθήματα του μεταλλουργού της νέας τεχνολογίας, με χειρόγραφες σημειώσεις. Φωτοτυπίες. Και έκανα κβαντική φυσική σε τέλειο βιβλίο. Αυτό για μένα είναι ασυναρτησία.

Και όταν τελείωσε τέλος πάντων η θητεία μου στο Πολυτεχνείο και πήρα ένα πτυχίο από κει πέρα και έφυγα, αποφάσισα να κάνω κάτι άλλο και αποφάσισα να πάω προς τα έξω όπου έξω δεν θα σας το κρύψω αυτό το πράγμα, γιατί για μένα ήταν ένα ισχυρότατο σοκ αυτό, όταν αναγκάστηκα να βγω στο Πανεπιστήμιο Μακ-Μαστερ στον Καναδά, και να δώσω το διατμηματικό μου σεμινάριο, το οποίο ήταν υποχρεωτικό μάθημα. Στην πρώτη σελίδα της παρουσιάσεώς μου εμφάνισα το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, γιατί το θεωρούσα περηφάνια που ήμουν από κει, και όλος ο κόσμος έμεινε εκστατικός και μόνο με το άκουσμα ότι προέρχομαι από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο της Αθήνας. Δεν ξέρω για ποιο λόγο για να σας πω την αλήθεια.

Αλλά όσο ενθουσιασμό ένοιωσα τότε με αυτό που είδαν, τόσο ντροπή ένοιωσα για τον εαυτό μου όταν μπήκα σε τεταρτοετή μαθήματα του τμήματος Μηχανικής Υλικών και ήταν πράγματα τα οποία εγώ δεν τα είχα ακούσει στη ζωή μου, που είχα κάνει πέντε χρόνια εδώ πέρα. Γιατί; Ένοιωσα ντροπή μέσα μου γι' αυτό και είδα ότι οι άνθρωποι εκεί πέρα και αυτό ουσιαστικά είναι το στοιχείο που θέλω να καταδείξω, εκεί πέρα δεν ντρέπονται να ακολουθήσουν τις τάσεις, να ακολουθήσουν τη βιομηχανία.

Δηλαδή για μένα αυτό που ειπώθηκε όλα τα προηγούμενα χρόνια σχετικά με αποστασιοποίηση πτυχίου από τη βιομηχανία και μια μεγάλη πάλη που είχε γίνει, για μένα αυτό είναι απαράδεκτο. Εκεί πέρα θέλουν να έχουν τη βιομηχανία μαζί τους γιατί εκεί πέρα η βιομηχανία ωθεί και δίνει τις δουλειές.

Και γυρνώντας εδώ πέρα, γιατί πιστεύω στην Ελλάδα και πραγματικά είμαι ένας από τους ανθρώπους που πιστεύω ότι κάποια στιγμή η Ελλάδα θα αναδείξει αυτό που έχει να αναδείξει, γυρνώντας στην Ελλάδα συνεχίζω σε ένα μεταπτυχιακό στον Ελλαδικό χώρο αυτή τη στιγμή, στον οποίο πρέπει να σας πω ότι με μεγάλη μου λύπη ενώ μπήκα κάπου όπου η ύλη δεν είναι κακή, μπήκα πάλι σε έναν χώρο που διαφέρει τόσο πολύ με την νοοτροπία την έξω και με λύπη μου είδα ανθρώπους εκεί μέσα, επιστήμονες σαν κι εμένα, οι οποίοι είναι τόσο απελπισμένοι με τη ζωή τους. Γιατί; Γιατί κάνανε προσπάθεια τόσα χρόνια, μάθανε κάτι και δεν αμείβονται γι' αυτό το πράγμα. Όχι μόνο χρηματικά, γιατί το χρηματικό είναι συνάρτηση πάνω απ' όλα και της ηθικής ικανοποίησης του τι έχεις να

προσφέρεις στον εαυτό σου αλλά και του τι έχεις να προσφέρεις στον δίπλα σου, όπως είπαν και ανέφεραν οι κύριοι ομιλητές πιο πριν.

Αυτά είχα να πω, σας ευχαριστώ πολύ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε. Ήταν η θεώρηση της κατάστασης από μια άλλη σκοπιά που και κι αυτή βεβαίως είναι πολύ ενδιαφέρουσα.

Ο κ. Ανδρίτσος, Μηχανολόγος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, έχει το λόγο.

Κος ΑΝΔΡΙΤΣΟΣ:

Χαίρετε. Το θέμα που έχει τεθεί για την παιδεία και για τον τόπο μας, για την πρόοδό μας, ξεκινάει πρώτα από την Ελληνική γλώσσα.

Η Ελληνική γλώσσα έχει κακοποιηθεί και έχει γίνει όχι όργανο όπως ήταν παλιά, σκέψης και προόδου αλλά μπουρδουκλώματος όλων των πραγμάτων. Αυτή είναι η σωστή λέξη που πρέπει να χρησιμοποιήσω.

Η έκθεση των διαφόρων απόψεων που ακούστηκαν και των γεγονότων τα οποία εξετάστηκαν, αν τα βάλει κανείς σε μια σειρά, θα δει ότι είναι ανακάτωμα πλήρες από διάφορα σημεία με διάφορες μεθόδολογίες και περιορισμένα σημεία. Αυτό βέβαια έτσι είναι διότι έτσι έχει προκύψει από την ιστορία αυτό το πράγμα.

Ρωτώ και τον κ. Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ή όποιον άλλον μπορεί να είναι αρμόδιος: Υπάρχει κάποια γενικότερη θεωρητική διερεύνηση και εξ αυτής τοποθέτηση και προσδιορισμός του ποια πρέπει να είναι η παιδεία; Σαν εργαλείο και όργανο αναπτύξεως της κοινωνίας γενικότερα.

Δεύτερον, γιατί έχουμε εγκαταλείψει οτιδήποτε παλαιότερο υπάρχει χρήσιμο και το αγνοούμε ενώ άλλοι το χρησιμοποιούν; Έχετε καθόλου ασχοληθεί με τους διαλόγους του Πλάτωνα; Υπάρχουν δύο χαρακτηριστικοί διάλογοι του Πλάτωνα, οι οποίοι είναι εντελώς σύγχρονοι σημερινοί για τα προβλήματα που θέτουν και επιλύουν ή προσπαθούν να επιλύσουν.

Πρώτος είναι ο διάλογος του Πλάτωνα "Περί δικαίου" ή η "Πολιτεία", στην οποία έκθεσή του αναφέρει ο Σωκράτης ουσιαστικά αναφέρει πολλά και διάφορα και δεν έχουμε ακούσει ποτέ τίποτα γι' αυτά.

Χαρακτηριστικό είναι από το διάλογο αυτό ότι αναζητείται ο άνθρωπος να είναι δίκαιος. Για να είναι δίκαιος η πολιτεία πρέπει να έχει δικαίους νόμους. Και πώς μπορεί να έχει δικαίους νόμους η πολιτεία; Ψάξτε να το δείτε κι εσείς. Κάπου λέει ο Σωκράτης: Εκεί όπου ο καθένας με μια δουλειά ζει την οικογένειά του χωρίς να λείπει τίποτα και από υλικά και από μόρφωση. Με μία προϋπόθεση: ότι τη δουλειά αυτή θα την κάνει τέλεια.

Ετέθη μια τέτοια ερώτηση σε τελειόφοιτο της νομικής και σε δεκαπέντε δευτερόλεπτα, αφού σκέφτηκε, λέει: Ναι, αλλά πώς θα μοιραστούν οι δουλειές; αυτό είναι το κύριο πρόβλημα, το πώς θα μοιραστούν οι δουλειές. Οπότε έρχομαι σε κάτι που ανέφερε ο κ. Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ότι βγήκαν επιστήμονες, είναι άνεργοι, είναι, είναι και γιατί να είναι άνεργοι; Μόνο επιστήμονες βγαίνουν; Γεωργοί δεν βγαίνουν; Εγώ είμαι και γεωργός αυτή την ώρα. Εν ενεργεία γεωργός. Δηλαδή μία δραστηριότητα υπάρχει;

Εις δε τους "Νόμους" του Πλάτωνα, αναφέρει ξανά ο Πλάτων ότι θα δημιουργηθεί μία καινούργια πολιτεία στην Κρήτη, όπου 5040 θα είναι οι κλήροι, δηλαδή είναι πεπερασμένο το μέγεθος της δραστηριότητας που μπορεί να ελέγχεται από μία κοινωνία.

Και εάν ψάξετε, θα δείτε ότι αντικείμενο των διαλόγων του Πλάτωνα, παρ' όλο που δεν φαίνεται, είναι η επιβίωση της πολιτείας σαν συνόλου. Πού είναι το σύνολο το οποίο προσπαθούμε να επιβιώσουμε και το γλιτώσουμε να προχωρήσει παραπέρα με την παιδεία που έχουμε σήμερα. Έχει καμία σχέση αυτό με την αναγκαιότητα που προηγουμένως ανέφερα; Υπάρχει κάποια γενικότερη θεώρηση που μέσα σ' αυτήν εξετάζεται και προωθείται η παιδεία;

Πάντως, για να υπάρξει Παιδεία πρέπει να υπάρξει γλώσσα, η γλώσσα να είναι Ελληνική και όχι Ελληνικιά, καταλαβαίνετε τι θέλω να πω και να χρησιμοποιείται σωστά. Ακόμα και από το ραδιόφωνο, ακόμα και από την τηλεόραση.

Έκανα προηγουμένως μια ερώτηση: Ποιος μπορεί να είναι αρμόδιος; αλήθεια, ποιος είναι αρμόδιος για να είναι η Ελληνική γλώσσα μη παραποιημένη; Είναι πολλά αυτά μα και το θέμα είναι πολύ μεγάλο. Δεν τελειώνει εύκολα.

Σε μια άλλη περίπτωση λοιπόν, θα πρέπει να είμαι και προετοιμασμένος.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε πολύ τον κ.Ανδρίτσο. Οι δύο που απομένουν είναι ο κ. Ματρακίδης και ο κ. Κανελλόπουλος. Ο κ. Κανελλόπουλος θα μείνει για το τέλος. Ο κ. Ματρακίδης έχει το λόγο.

Κος ΜΑΤΡΑΚΙΔΗΣ:

Καλησπέρα. Δεν ήθελα να σας απασχολήσω καταρχήν, αλλά μετά από τα όσα διημιέφθησαν εδώ μέσα, μου δόθηκε ένα έναυσμα να κάνω κι εγώ μια παρέμβαση να δηλώσω ορισμένους προβληματισμούς και διαπιστώσεις στις οποίες ο καθένας μπορεί να δώσει τα δικά του συμπεράσματα.

Μία πρώτη διαπίστωση είναι ότι στην κατώτερη και στη μέση εκπαίδευση, έπαψαν πλέον να υπάρχουν δάσκαλοι και καθηγητές, ιεραπόστολοι που να βλέπουν τη δουλειά τους ως λειτουργήματα και έγιναν απλοί επαγγελματίες.

Παλιά ο δάσκαλος ή ο καθηγητής στενοχωριόταν όταν ο μαθητής δεν μάθαινε και ήθελε όλοι να βγουν μέσα από την τάξη έχοντας μάθει κάτι.

Το δεύτερο είναι ότι επεξετάθη η αρχή της ήσσοнос προσπάθειας. Καταργήθηκαν οι εξετάσεις, καταργήθηκε η βαθμολογία στο Δημοτικό και μπήκαν εκείνα τα άχαρα Α', Β' και Γ', στα οποία με τον ίδιο βαθμό τον Α' αμείβεται και ο άριστος αλλά και ο απλός καλός. Και έρχεται και σκέπτεται μετά ο άριστος "γιατί να κουράζομαι εγώ για να είμαι άριστος και να παίρνω τον ίδιο βαθμό με τον άλλον, ο οποίος είναι πολύ κατώτερος".

Ένα άλλο θέμα είναι τα βιβλία που υπήρχαν και ιδίως στο τότε γυμνάσιο, γιατί εμείς ήμασταν από τους παλιούς που δεν είχαμε λύκειο, τα οποία ήταν πάντα γραμμένα προσεκτικά και κυρίως από καθηγητές που ήταν αποδεδειγμένοι και αναγνωρισμένοι.

Τα βιβλία Τόγκα - Πασσά - Νικολάου μαθηματικά, Μάζη φυσική, Τζάρτζανου αρχαία και γραμματικές, Μαλλιάρου ιστορία, ήταν γραμμένα από ανθρώπους οι οποίοι είχαν δοκιμαστεί στην πράξη, σχεδόν οι περισσότεροι καθηγητές του Βαρβακείου και οι οποίοι ξέρανε τι γράφανε και είχαν τη γνώση της παιδαγωγικής και την οποία προσπαθούσαν να μεταλαμπαδεύσουν στα παιδιά.

Αυτά πέρασαν όμως. Εγώ ευτύχησα να περάσω από το Βαρβάκειο. Μπαίναμε με εξετάσεις και πάντα είχαμε μια άμιλλα ποιος θα αναδειχθεί περισσότερο και ποιος θα αναδειχθεί καλύτερος. Κάτι το οποίο έχει πάψει πλέον να υπάρχει στα παιδιά.

Ένα επόμενο θέμα που ήθελα να θίξω είναι το θέμα της Ανωτάτης Παιδείας. Στην Ανωτάτη Παιδεία συνέχεια και εκεί επεξετάθη σε άκρατο βαθμό η αρχή της ήσσοнос προσπάθειας, εδόθησαν αλλεπάλληλες εξεταστικές περίοδοι, εγώ θυμάμαι στα χρόνια που πέρασα από το Πολυτεχνείο, εάν δεν παίρναμε πρόοδο τον Ιούνιο, δεν μπορούσαμε να δώσουμε εξετάσεις. Και το Σεπτέμβριο όταν δίνουμε, εάν δεν περνούσαμε, επαναλαμβάνουμε την τάξη.

Τώρα φτάνει να φτάσουμε στο πέμπτο έτος και να χρωστάμε μαθήματα του πρώτου και του δευτέρου έτους. Αυτά είναι πράγματα τα οποία δεν προάγουν τη μάθηση. Με συνδικαλισμούς και πολιτικοποιήσεις έχουν φτάσει οι σπουδαστές σήμερα να θεωρούν το ότι παρουσιάζονται σε εξετάσεις δικαίωμά τους να πάρουν τη βάση. Απλώς επειδή παρουσιάζονται. Και όχι επειδή έχουν κάποια γνώση.

Όλα αυτά συντελούν σε μια γενικότερη υποβάθμιση η οποία δεν ξέρω και αν είναι απέξω καθοδηγούμενη.

Και ένα άλλο θέμα είναι αυτό το οποίο εθίγη πάλι, η κατάργηση των εξετάσεων στα πρότυπα σχολεία και μερικές φορές και το κλείσιμο. Ας μην ξεχνάμε και την Κοργιαλένιο Σπετσών, που ήταν κι αυτή ένα πρότυπο σχολείο, το οποίο παρήγαγε πολλά αξιόλογα στοιχεία στην κοινωνία και το οποίο επειδή θεωρήθηκε ελιτίστικο γι' αυτό και εκλείσθη.

Ευχαριστώ πολύ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Κύριε Ματρακίδη, μας είπατε αρκετές πικρές αλήθειες. Η κα Δουφεξοπούλου έχει το λόγο.

Κα ΔΟΥΦΕΞΟΠΟΥΛΟΥ :

Καλησπέρα. Λέγομαι Δουφεξοπούλου και είμαι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πολυτεχνείο και αυτή τη στιγμή δεν εκπροσωπώ τον φορέα του Πολυτεχνείου αλλά μιλάω σαν μέλος ΔΕΠ, διαπιστώνοντας καθημερινά μέσα από τη δουλειά μου την εκπαιδευτική και την ερευνητική και όντας σαν κοινωνικό ον, το βαθύ, εκτεταμένο και οξύ πρόβλημα του θέματος που λέγεται Ελληνική Παιδεία.

Θα προσπαθήσω να είμαι πάρα πολύ σύντομα στη θέση μου. Πιστεύω ότι ονομάζοντας "Παιδεία" εννοούμε δύο πράγματα, όπως ξεκίνησε ο κ. Ξανθόπουλος ο Πρύτανης στην αρχή. Μιλάμε για ένα κοινωνικό αγαθό το οποίο οφείλει να παρέχει η πολιτεία στους πάντες και μιλάμε για αισθητική αγωγή, κουλτούρα και γενικές γνώσεις και μιλάμε για εκπαίδευση από την ηλικία των 6 ετών, που σημαίνει για το κράτος εάν το βάλουμε σε οικονομική διάσταση, μία οικονομική επένδυση, είτε για το άτομο που εκπαιδεύεται, είτε για την πολιτεία που εισπράττει τα προϊόντα της εκπαίδευσης.

Ο συνάδελφος που είπε ότι είναι 29 ετών και σπούδαζε 22 χρόνια, είχε πάρα πολύ δίκιο, γιατί η βασική εκπαίδευση είναι 9 χρόνια, η δευτεροβάθμια 12, αν πάρουμε δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο είναι 18 ή 20 και εάν πάρουμε μεταπτυχιακό, περισσότερα.

Αυτά τα χρόνια που επενδύει η πολιτεία, επενδύει το άτομο για να σπουδάσει, να εκπαιδευτεί σε κάτι, τα εισπράττει η πολιτεία; τα εισπράττει η κοινωνία; Μπορεί η χώρα να γίνει ισχυρή με τέτοιου είδους αποτελέσματα που έχουμε; Γιατί εδώ και τρεις ώρες τώρα, ουσιαστικά αναλύουμε όλοι μας και δικαίως συμπτώματα όλων αυτών των πραγμάτων.

Για να ολοκληρώσω και να τελειώσω, πιστεύω ότι η πρόταση του κ. Ξανθόπουλου για μόνιμο Υφυπουργό, θα μπορούσε να επαυξηθεί σε δύο στοιχεία: Πρώτον, το Υπουργείο Παιδείας, ο πολιτικός φορέας, να κοιτάξει να εξετάσει τις σύγχρονες μορφές εκπαίδευσης, τα εκπαιδευτικά μοντέλα που υπάρχουν διεθνώς εδώ και 20 - 30 χρόνια στις άλλες χώρες, όπου με ορθολογικό τρόπο εξετάζονται διαφορετικά εκπαιδευτικά μοντέλα, που σημαίνει όχι αύξηση εκπαιδευτικού χρόνου, αλλά αναπροσαρμογή περιεχομένου και μορφής εκπαίδευσης, όχι πια παθητική εκπαίδευση.

Και δεύτερον, είναι απαραίτητη όσο το δυνατόν, αν ήταν δυνατόν και χθες να είχε γίνει, η σύσταση ενός επιτελικού οργάνου, το οποίο θα ερευνήσει και θα κάνει στρατηγικές προτάσεις, ούτως ώστε να διατυπωθεί με λεπτομέρεια, όπου χρειάζεται, σε κάθε βαθμίδα.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαριστούμε κι εμείς, κυρία Δουφεξοπούλου, και νομίζω ότι έτσι έκλεισε ο κύκλος των παρεμβάσεων και μάλλον θα πρέπει οι κύριοι εισηγητές εδώ εάν θέλουν να προσθέσουν ορισμένα πράγματα. Είναι έτσι; Ιδίως ο κ. Αλαχιώτης έχει σημειώσει πολλά.

Λαμβάνοντας υπόψη και την ώρα που έχει περάσει, παρακαλώ με τη σειρά που μιλήσατε, να αρχίσει πρώτα ο κ. Ξανθόπουλος.

Κος ΘΕΜ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ:

Δεν θα μπω στον πειρασμό να πω πολλά γιατί ένα από τα ελαττώματα του Έλληνα είναι ότι λέει πολλά και κάνει λίγα, αναφέρομαι φυσικά στον εαυτό μου και συνεπώς θα σας πω απλώς ότι θα τα ξαναπούμε κάποια άλλη φορά. Υπάρχουν άπειρα θέματα, δεν τα φθάσαμε σε βάθος, θα τα ξανακουβεντιάσουμε. Πρότυπο σχολείο και λοιπά, προτάσεις πολλές, αντίλογος, δύσκολα θέματα.

Να κάνουμε άλλη μια ημερίδα, κύριε Πρόεδρε. Ευχαριστώ.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ευχαρίστως, ο Πολυτεχνικός Σύλλογος είναι στη διάθεσή σας. Ο κ. Αλαχιώτης έχει το λόγο.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Το λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν και το απέδειξε ο κ. Ξανθόπουλος.

Βέβαια, εγώ δέχθηκα ίσως τα περισσότερα "πυρά" με την έννοια των προτάσεων, παρατηρήσεων. Θα ξεκινήσω με ένα συμβάν που έχει νόημα. Με πήρε κάποιος δημοσιογράφος από ένα ραδιοφωνικό σταθμό, ένας νεαρός δημοσιογράφος αγύς και χωρίς να ξέρω καν ότι είμαι στον αέρα, στην πορεία της συνέντευξης το αντελήφθη, μου λέει: "Είναι αλήθεια, κύριε Πρόεδρε, ότι βγάλατε το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής από τα σχολεία;"

Μα, λέω, δεν υπήρχε ως μάθημα ποτέ". "Πώς;" λέει. "Κοιτάζετε, του λέω, αυτό δεν είναι μάθημα, είναι πρόγραμμα καταρχήν". "Τότε, λέει, να βρείτε μία ώρα διότι εγώ είμαι νέος άνθρωπος και κατανοώ ότι πολλοί νέοι θα έχουν ανάγκη από αυτό το μάθημα και πρέπει να βρείτε ώρα οπωσδήποτε να το βάλετε στο ωρολόγιο πρόγραμμα".

Του λέω: "Μπορείτε να με βοηθήσετε;". "Βεβαίως", μου λέει. "Πείτε μου σας παρακαλώ, από πού να αφαιρέσω μια ώρα; Να αφαιρέσω από τα θρησκευτικά;". "Όχι", μου λέει. "Να αφαιρέσω από τη γλώσσα;". "Όχι". "Να αφαιρέσω από τα μαθηματικά;". "Όχι" μου λέει. Του λέω: "Νεαρέ μου, άφησε τους παιδαγωγούς να κάνουν τη δουλειά τους και εσύ κάνε τις εκπομπές σου".

Τι θέλω να πω με αυτό; Τα προβλήματα είναι δύσκολα, κυρίες και κύριοι, ειδικά τα προβλήματα που έχουν τεθεί για αύξηση ωρών. Κατανοώ ότι ο καθένας θέλει η δική του επιστήμη να προωθηθεί, όμως είναι πεπερασμένος ο χρόνος του σχολείου. Η πρώτη δουλειά που έκανα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ήταν να μειώσουμε τη διδακτέα ύλη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης μέχρι και 30%. Και αυτό ισχύει από φέτος. Από φέτος τα παιδιά διδάσκονται κατά 30% λιγότερο απ' ό,τι διδάσκονταν πέρυσι παραδείγματος χάρη και ο λόγος είναι πάρα πολύ απλός:

Να επικοινωνήσουν καλύτερα με τον δάσκαλο, με τον καθηγητή, να αφομοιώσουν, να σκεφτούν, να χαρούν και να ονειρευτούν.

Κος ..... :

Ομοιόμορφα ή από κάποια μαθήματα. Το 30% από που το αφαιρείτε;

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Από όλα τα μαθήματα.

Επομένως, μπορεί πράγματι κάποια μαθήματα να έχουν ιδιαίτερη σημασία, αλλά ισχύει αυτό που σας είπα στην εισήγησή μου για το τι είναι αξιολογη γνώση και αυτό δεν είναι κάτι το οποίο μπορεί με μαθηματική ακρίβεια ή με οποιοσδήποτε μελέτες να αποδειχθεί.

Για τα εργαστηριακά κέντρα φυσικών επιστημών ήδη το ανέφερε ο κ. Παπασταματίου, υπάρχουν αυτά και συνεχώς αυξάνονται και εμπλουτίζονται. Είναι μια καλή αρχή.

Η γεωλογία πλέον έχει βαπτιστεί στην νέα πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Γεωλογία - Γεωγραφία, που μέχρι τώρα δεν υπήρχε. Και ήρθε ο Σύλλογος των Γεωλόγων και όταν το έμαθε χάρηκε.

Δεν είναι εύκολο να βρεις το κόστος εκπαίδευσης ανά φοιτητή, αυτές είναι ωραίες σκέψεις, συνάδελφε, αλλά είναι εντελώς μηχανιστικές που δεν λειτουργούν. Δεν λειτουργούν γιατί υπάρχουν τόσες πολλές μεταβλητές για την λειτουργία των Πανεπιστημίων που μετά θα είμαστε στο ίδιο επίπεδο και θα τσακωνόμαστε για το ποιο είναι το κόστος του φοιτητή.

Οι δημόσιες επενδύσεις όντως έχουν καταργηθεί και έχουν αντικατασταθεί από το Γ' Κ.Π.Σ., αυτό είναι παροδικό βέβαια, δεν έχει καμία σημασία. Τα ίδια λεφτά που έπρεπε να παίρνουμε τότε, τα ίδια παίρνουμε και τώρα στα Πανεπιστήμια, μέσω του Γ' Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης.

Όπως επίσης και τα κριτήρια κατανομής των κονδυλίων, δηλαδή ανά αριθμό φοιτητών, καθηγητών, εργαστηριακότητα και τα λοιπά. Ως πρύτανης έκανα τεράστιες προσπάθειες να βρω έναν αλογόριθμο κατανομής των κονδυλίων στα τμήματα. Τον βρήκα ύστερα από πολλές δυσκολίες στη Σύγκλητο.

Την άλλη χρονιά ήθελαν να τον αλλάξουν. Και το κάθε τμήμα ας ήταν και 100% θεωρητικό, σου παρουσίαζε εργαστηριακότητα μεγαλύτερη πολλές φορές των άλλων τμημάτων, που ήταν εργαστηριακά.

Συμφωνώ για την αύξηση προσωπικού, αλλά όπως καταλαβαίνετε ο κρατικός κορβανάς έχει μια δυνατότητα. Εξοπλισμός κτίρια, ασφάλεια κτιρίων, όλα αυτά σαφώς είναι σωστά.

Το να αφαιρέσουμε τον τίτλο του φοιτητή μετά από διπλάσιο χρόνο φοίτησης, είναι μια σκέψη. Κάποτε θα πρέπει να ξεκαθαριστεί το αρχείο των φοιτητών. Δεν σας κρύβω ότι μίλαγα μια φορά στο ραδιόφωνο ως Πρύτανης για τους "αιώνιους φοιτητές" και όταν τελείωσε η συνέντευξη θυμήθηκα ότι ήμουν κι εγώ αιώνιος φοιτητής.

Διότι κάποτε, όταν τελείωσα το πρώτο πτυχίο, είχα γραφτεί σε μια άλλη Σχολή και είχα ξεχάσει ότι είχα γραφτεί εκεί. Και σύμφωνα με το νόμο δεν έχω διαγραφεί. Εξακολουθώ να είμαι ακόμα φοιτητής.

Πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος. Υπάρχουν όμως πολλά φτωγά παιδιά ή κάποιοι άλλοι που αρρωσταίνουν και μέσα στα πλαίσια των ίσων ευκαιριών και τα λοιπά, να μην καταστραφούν έστω και ελάχιστοι στο βωμό της εκκαθάρισης.

Όμως νομίζω ότι κάποτε πρέπει να γίνει αυτό το πράγμα και να βρεθεί ένα μοντέλο που να μην θίγεται κανένας.

Μόνιμες Επιτροπές Παιδείας, διακομματικές επιτροπές, αυτά είναι όλα σχήματα τα οποία δουλεύτηκαν κατά κάποιο τρόπο, αλλά δεν λειτούργησαν. Θα θυμάστε το ΣΑΠ, το ΕΣΑΠ, το ΕΣΥΠ, το ΣΥΠ, όλα αλλάζουν, περίπλοκα όργανα, και δυστυχώς είμαστε μια χώρα η οποία έχει κάποιες ιδιαιτερότητες.

Δεν μπορεί να λειτουργήσει η Ελλάδα όπως η Σουηδία παραδείγματος χάρη ή όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες. Είναι η κουλτούρα της κάθε χώρας, που προσδιορίζει κάποιες δομές. Και αυτός είναι ο λόγος που δεν επιβιώνουν κάποιες δομές, όχι γιατί δεν τις σκέφτηκε κάποιος.

Φέτος είναι η πρώτη χρονιά που δεν αυξήθηκαν οι φοιτητές στα Πανεπιστήμια και σύμφωνα με την προοπτική, θα ισχύσει αυτό που σας είπα και στην αρχή. Θα έχουμε μια μείωση των φοιτητών, μάλλον, διότι μειώνονται και οι απόφοιτοι των λυκείων και μετά από μερικά χρόνια ίσως να ψάχνουν τα Πανεπιστήμια για φοιτητές.

Δεν υπάρχει εκτεταμένη γενική παιδεία, όπως υποστηρίχθηκε και αυτό είναι μια παθογένεια. Όντως, από πολλούς ακούγεται. Γίνεται μία τεράστια προσπάθεια να επεκταθεί η γενική παιδεία και στα λύκεια.

Γι' αυτό σας είπα ότι εάν δομηθεί σωστά η υποχρεωτική εκπαίδευση, θα επηρεάσει το λύκειο, θα επηρεαστεί ο Μινώταυρος των γενικών εξετάσεων, θα καθλωθεί.

Δεν είμαστε ουραγός πάντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Να σας πω ένα παράδειγμα, σε ένα ψήφισμα των Υπουργών Παιδείας στην Πράγα, με πρωτοβουλία του δικού μας Υπουργού του κ. Ευθυμίου και συναινούντος και του Ζακ Λανγκ του Υπουργού Παιδείας της Γαλλίας, μπήκε στο κείμενο ότι η Ανωτάτη Παιδεία είναι δημόσιο κοινωνικό αγαθό. Και έτσι ξέφυγε από το να παρουσιαστεί ως ένα αναλώσιμο αγαθό.

Και σε πολλές άλλες μεριές πρωταγωνιστεί, κάνει προτάσεις το Υπουργείο, δεν είναι μόνο το Τεχνικό Επιμελητήριο παραδείγματος χάρη που κάποιος είπε. Συνεχώς με εκπροσώπους συμμετέχει παντού το Υπουργείο Παιδείας. Δεν είναι πια ουραγός. Ίσως ήταν κάποτε.

Η γλώσσα: τεράστιο πρόβλημα. Άκουγα δημοσιογράφο και μάλιστα μεγάλο να μιλάει για τη "διαχρονικότητα" του Πολυτεχνείου.

Λοιπόν, αυτό είναι ένα πρόβλημα και στο ερώτημα του κ. Ανδρίτσου, δεν μπορεί να τιμωρηθεί δια νόμου η βλακεία. Διότι τον άλλο που λέει "διαχρονικότητα" αντί διαχρονικότητα, πώς να τον τιμωρήσεις; Θα έπρεπε ο καναλάρχης να τον πετάξει από τη δουλειά του;

Στο σχολείο καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια και είναι πολλές οι ώρες της γλώσσας. Σκεφτόμαστε διάφορες μεθοδολογίες πιο επικοινωνητικές, αλλά είμαστε σε μια εποχή ρευστότητας, όπου οι εξωτερικές παρεμβάσεις είναι τρομερές, προκαλούν θόρυβο.

Τα παιδιά ακούνε συνήθως ξένη μουσική, δεν ακούνε Ελληνική μουσική. Είναι η κουλτούρα που σας είπα. Είναι η γενικότερη παιδεία, που δεν είναι μόνο η ευθύνη του σχολείου.

Για τα βιβλία, όντως πολλά βιβλία έχουν λάθη, δεν έχουν παιδαγωγική και αισθητική μορφή καλή, ακόμη έχουν γραφτεί αρκετά στο πόδι, σωστά είναι όλα αυτά. Αλλά και πολλά επίσης βιβλία είναι πολύ καλά.

Πού είναι το πρόβλημα; το πρόβλημα είναι ότι μέχρι τώρα δεν υπήρξε ένας γενικός σχεδιασμός συγγραφής νέων βιβλίων. Αυτό το κάνουμε τώρα. Επί δύο χρόνια προετοιμαζόμαστε ουσιαστικά για

το πώς θα γράψουμε τις οδηγίες προς τους συγγραφείς. Για το πώς οι συγγραφείς θα γράψουν τα βιβλία. Μελέτες για το περιεχόμενο. Μελέτες για την μεθοδολογία. Μελέτες για την αισθητική, για την προτυποποίηση. Αυτή τη φορά πιστεύω ότι τουλάχιστον θα είναι καλύτερα εάν γραφτούν. Μιλάμε για 500 καινούργια βιβλία που θα καλύψουν την υποχρεωτική εκπαίδευση στη βάση της νέας φιλοσοφίας που επεξεργαζόμαστε στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Και καλούμε κάθε φορά που μας δίνεται η ευκαιρία, την Ελληνική διανόηση να συμμετάσχει σ' αυτή την εθνική προσπάθεια. Διότι πολλές φορές δεν βρίσκουμε συγγραφείς, κυρίες και κύριοι. Και στο βωμό αυτής της βιασύνης γράφονται τα βιβλία και μερικά δεν είναι και τόσο καλά.

Δεν αδρανεύει το ΥΠΕΠΘ στις βολές εναντίων ηθικών αξιών. Δεν υπάρχει χρόνος να σας πω τι δραστηριότητες και τι προτάσεις και τι προσπάθειες γίνονται προς κάθε κατεύθυνση. Είναι μεγάλο το κύμα που έρχεται από το εξωτερικό. Το κύμα της ξενόφερτης κουλτούρας και δεν μπορεί να το σηκώσει ακόμα η Ελληνική κοινωνία. Επηρεαζόμαστε και δεν έχουμε τα ισχυρά εκείνα αντανakλαστικά, τα οποία θα αναπτυχθούν μέσα από ένα σχολείο με ισχυρό παιδαγωγικό περιβάλλον και αυτός είναι ο στόχος μας: Ένα σχολείο με ισχυρό παιδαγωγικό περιβάλλον για να διώξει, για να αμυνθεί απέναντι σε αυτή την ξενόφερτη κουλτούρα.

Μην ξεχνάτε ότι αυτή η ξενόφερτη κουλτούρα έχει ενδυναμωθεί και γιγαντωθεί και από την τουριστική ανάπτυξη της χώρας, πέρα από την παγκοσμιοποίηση. Έχουμε δηλαδή πολλές εστίες οι οποίες πρέπει να μας κάνουν να προβληματιστούμε και να αντιδράσουμε.

Το λύκειο είναι φροντιστήριο, είπε ο κ. Παπασταματίου. Με την τελευταία προσπάθεια μήκαν αρκετά μαθήματα γενικής παιδείας, εξετάζονται όλα και κατά κάποιο τρόπο έχει σπάσει εκείνη η δέσμη των τεσσάρων μαθημάτων και τίποτε άλλο.

Βεβαίως, καταβάλλεται από την πολιτεία προσπάθεια με την πρόσθετη διδακτική στήριξη, την ενισχυτική διδασκαλία και αυτό το μοντέλο φαίνεται ότι έχει μέλλον και φαίνεται ότι θα πάει καλά, επειδή κάθε χρόνο πάει και καλύτερα. Περισσότεροι μαθητές πάνε σε αυτά τα τμήματα.

Για τα πρότυπα σχολεία όντως υπάρχει ένας προβληματισμός, αλλά θέλω να δικαιολογήσω ή να ερμηνεύσω αν θέλετε την κατάργησή τους τη συγκυρία εκείνη ως σωστή. Διότι υπήρχε ένα κράτος με πάρα πολλά υποβαθμισμένα σχολεία, με τεράστιες αντιθέσεις, που δεν άντεχε ίσως αυτή την ελιτίστικη ύπαρξη. Ίσως να ήταν λάθος. Εγώ πάντως, είμαι υπέρ της άποψης ότι πρέπει αυτά τα σχολεία να ξαναγίνουν.

Πιστοποιητικό παιδαγωγικής καταλληλότητας: Αυτό το πιστοποιητικό παιδαγωγικής καταλληλότητας είναι κάτι το οποίο πρέπει να προχωρήσει, νομίζω πως έχει θεσμοθετηθεί, αλλά υπάρχει ακόμα λίγος δρόμος να διανυθεί προκειμένου να βρεθεί η σωστή φόρμουλα.

Ξένες γλώσσες, σαφώς τις έχουμε πάει μέχρι την Δ' Δημοτικού, υπάρχει η πρόταση να πάνε και στην Γ' Δημοτικού. Για τα μικρά σχολεία σας είπα και στην ομιλία μου ότι γίνονται προσπάθειες να μαθαίνουν κι αυτά τα παιδιά ξένες γλώσσες.

Η επετηρίδα έχει καταργηθεί προ πολλού, η επιλογή γίνεται μέσω του Α.Σ.Ε.Π. Υπάρχει επίσης σε πιλοτικό επίπεδο το ολοήμερο σχολείο

Σημειώσεις: Οι σημειώσεις είναι από τους καθηγητές. Αυτό είναι ένα νοσηρό θέμα, όπου πολλοί καθηγητές στο πόδι γράφουν κάποιες σημειώσεις στα Πανεπιστήμια και δεν καταδέχονται καν να πάρουν ένα βιβλίο κάποιου συναδέλφου τους και να το προτείνουν.

Εδώ έχω επίσης μια παρατήρηση να κάνω για τον νεαρό Μεταλλειολόγο. Δεν είναι καλό η βιομηχανία να διαμορφώνει τα προγράμματα σπουδών των Πανεπιστημίων. Μπορεί όμως το πρόγραμμα σπουδών των Πανεπιστημίων να είναι τέτοιο που αν και δεν θα οδηγήσει στην εξειδίκευση για κάποια συγκεκριμένη δουλειά, να σου δίνει τη δυνατότητα να μπορείς πολύ γρήγορα να επιμορφωθείς και να προσαρμοσθείς σε οποιαδήποτε δουλειά.

Ποια πρέπει να είναι η Παιδεία; αυτό είναι ένα τεράστιο φιλοσοφικό ερώτημα, εγώ θα σας απαντήσω μονολεκτικά: Η διαδικασία εκείνη η οποία οδηγεί στην αυτογνωσία. Η αυτογνωσία τα λέει όλα και μπορεί μέσα από την αυτογνωσία να απαντήσουμε σε όλα τα ερωτήματα της ζωής μας.

Για το Διάλογο του Πλάτωνα θα παρέπεμπα αυτόν που το είπε στο Βήμα, όπου κάθε δεύτερη εβδομάδα γράφω και χρησιμοποιώ τους Διαλόγους του Πλάτωνα και χωρίς να τους έχω διαβάσει.

Τελευταία και τελειώνω, για να δείτε πώς αλλάζουν οι παιδαγωγικές συνήθειες και αντιλήψεις: Λέμε ότι δεν βάζουμε βαθμούς στους μαθητές του δημοτικού αλλά βάζουμε Α', Β', Γ' κι αυτό είναι άσχημο.

Δεν είναι άσχημο. Δεν ξέρω ποιος το είπε. Δεν είναι καθόλου άσχημο διότι ο παιδαγωγικός στόχος πάλι είναι η αυτογνωσία του μαθητή και μάλιστα ούτε το Α' - Β' -Γ' δεν πρέπει να μπαίνει, αλλά πρέπει να περιγράφεται η προσωπικότητα και η απόδοση του μαθητή: Είναι καλός εκεί, υστερεί εκεί, πρέπει να μάθει καλύτερα εκείνο. Αυτός είναι ο στόχος της αξιολόγησης του μαθητή. Δεν είναι τιμωρητικός, είναι βελτιωτικός.

Και δεν πρέπει να λέμε ότι παλαιότερα λέγαμε πως εγώ είμαι καλύτερος από τον άλλο ή χειρότερος. Αυτά δεν έχουν νόημα. Είναι μικρά παιδιά και το Δημοτικό σχολείο, κυρίες και κύριοι, στόχο έχει πέρα από το ότι φέρνει το μαθητή για πρώτη φορά σε επικοινωνία με το εκπαιδευτικό σύστημα, ο κυριότερος λόγος είναι ότι το σχολείο αμβλύνει τις κοινωνικές ανισότητες.

Δεν είναι σωστό να βάλουμε ταμπέλες 10, 9,5, 8 και τα λοιπά. Θυμάμαι κι εγώ που ήμουν μαθητής και ήμουν καλός μαθητής, νευρίασα μια φορά και δεν ήθελα να φάω, επειδή ο άλλος πήρε μισό βαθμό παραπάνω από μένα.

Το πιο σωστό είναι να περιγράφουμε τις αδυναμίες του μαθητή και τις ικανότητές του, να του λέμε μπράβο δηλαδή, εκεί είσαι καλός, εκεί δεν είσαι, βελτιώσου και αυτό είναι το καλύτερο. Αυτός είναι ο στόχος μας. Να μάθει ο μαθητής, όχι να τον τιμωρήσουμε.

Λοιπόν, πολλά είπα αλλά δεν φταίω εγώ, κύριε Πρόεδρε.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Ήταν πολλοί εκείνοι που σας έδωσαν ερεθίσματα να πείτε πολλά. Κύριε Φιλιππίδη, εσείς;

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Μου παρεχώρησε το χρόνο γιατί του έβαλα τη γεωλογία στο πρόγραμμα.

Κος Γ. ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ:

Πριν κλείσω τη σημερινή ημερίδα ήθελα να θέσω ένα ερώτημα στον κ. Αλαχιώτη: Πώς νομίζετε, κύριε Αλαχιώτη, ότι μπορούμε να απαλλάξουμε τον νέο του σήμερα, να αποφύγει το ψάξιμο για το κέντρο στο λαχείο συντακτών όπως είπατε;

Είπατε ότι δεν χρησιμοποιεί αυτά που έμαθε, γιατί δεν έμαθε τίποτα και ψάχνει να βρει το κέρδος του λαχείου συντακτών, να κερδίσει τον πρώτο αριθμό.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Δεν είπα αυτό, είχα πει το εξής, κύριε Πρόεδρε: Ότι με το φυλλάδιο αυτό που σας έδωσα κι εσάς, λέμε ότι κάποια επαγγέλματα δεν έχουν καλή προοπτική. Δηλαδή το να γίνει γιατρός κανείς, εμείς βάζουμε μια κουκκίδα. Τρεις στα καλά επαγγέλματα, δύο στα ενδιάμεσα και μία στα άσχημα.

Μία κουκκίδα: δηλαδή έχει λίγες πιθανότητες. Το ίδιο και για τη νομική. Το να γίνει δικηγόρος και να ψάξει να βρει δουλειά και να επιτύχει στην Αθήνα, είναι σαν να ψάχνει το λαχείο συντακτών, αυτό είπα. Δηλαδή είναι πολύ δύσκολο να αποκατασταθεί επαγγελματικά.

Κος Γ. ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ:

Γι' αυτό ρωτάω εγώ: Υπάρχει κανένας τρόπος, προτείνετε κάτι ώστε να μην γίνεται αυτή η δουλειά; Να μπαίνουν στα Πανεπιστήμια όσοι είναι αναγκαίοι στην κοινωνία.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Όχι, δεν γίνεται αυτό.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Το επιχείρησε το σοβιετικό σύστημα και δεν πέτυχε.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Αυτό ήθελα να πω. Ακόμα και σε ολοκληρωτικά καθεστώτα, όπως στη Σοβιετική Ένωση, έγινε τέτοιου είδους προγραμματισμός και δεν πέτυχε. Δεν μπορεί να γίνει.

Αυτό γίνεται μέσα από τη σωστή πληροφόρηση. Μέσα από τη σωστή γνώση. Να γνωρίζει ο άλλος ότι θέλει να σπουδάσει νομικά; Να σπουδάσει. Αλλά δεν είναι σίγουρο ότι θα αποκατασταθεί και επαγγελματικά.

Κος ΑΝ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ:

Εδώ θα κάνω μια τοποθέτηση γιατί θυμάμαι μια μελέτη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου της Σουηδίας, αλλά αυτό ήταν για τον τότε καιρό. Αυτό λύνεται μόνο με ένα θέμα: Γινόταν πράγματι η ενημέρωση στα παιδιά στο σχολείο για τα επαγγέλματα, αλλά υπήρχαν και θέσεις εργασίας για τους νέους.

Και έτσι μοιράζονταν κάπως τα παιδιά αυτόματα, άλλοι πηγαίνανε στα εργοστάσια και άλλοι πηγαίνανε με περίπου ισοκατανομή με όσους χρειαζόταν η κοινωνία. Τώρα δεν ξέρω πώς γίνεται, γιατί έχω αρκετό καιρό που έφυγα από τη Σουηδία. Το 1986 ήταν. Πάντως τότε λειτουργούσε.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Αυτός είναι ο λόγος που βγάλαμε αυτό το φυλλάδιο για να ενισχυθεί ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, για να γνωρίζουν και οι γονείς, να γνωρίζουν και οι μαθητές το δρόμο τελειώνοντας το γυμνάσιο μέχρι πού μπορούν να φτάσουν, να πάρουν αυτό το δρόμο.

Και ταυτόχρονα, η πολιτεία πρέπει να τους δίνει και μια εναλλακτική πρόταση. Αυτή η εναλλακτική πρόταση είναι η τεχνική εκπαίδευση.

Κος ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, εάν μου επιτρέπετε δυο λέξεις μόνο.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Παρακαλώ, μη μιλάμε εκτός μικροφώνου, γιατί πρέπει να καταγράψουμε. Εάν θέλετε και εάν η ομήγυρις αντέχει λίγο παραπάνω. Αφορά τον κ. Αλαχιώτη αυτό;

Κος ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ :

Ναι, για τα σχολεία είναι, αφορά την εκπαίδευση. Κάτι που δεν εθίγη από κανέναν, εάν επιτρέπετε. Ήθελα να θίξω το θέμα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Ξέρουμε όλοι μας ότι επί είκοσι χρόνια οι λειτουργοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δεν αξιολογούνται από κανέναν. Κάνουν τη δουλειά τους όπως αυτοί νομίζουν χωρίς να δίνουν λόγο σε κανέναν.

Μήπως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει κάτι καινούργιο να μας πει επί του θέματος αυτού;

Είχα πολλά να πω βέβαια, αλλά δεν θέλησα να σας απασχολήσω περισσότερο.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Έχει ψηφιστεί ειδικός νόμος γι' αυτό το πράγμα και προετοιμάζεται το Υπουργείο Παιδείας να τον εφαρμόσει από το Σεπτέμβριο. Υπάρχει νόμος, έχει ψηφιστεί.

Κος ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ :

Μέχρι σήμερα πάντως, δεν υπάρχει τίποτα στα σχολεία.

Κος ΣΤ. ΑΛΑΧΙΩΤΗΣ:

Μα, υπάρχει νόμος, ψηφίστηκε πρόσφατα.

Κος ΣΤΕΦ. ΚΩΝΣΤΑΣ:

Νομίζω ότι ο Πρόεδρος του Πολυτεχνικού θα πρέπει να κλείσει τώρα τη βραδιά με δύο λόγια.

Κος Γ. ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ:

Εγώ κλείνοντας δεν ξέρω ποιόν να πρωτοευχαριστήσω από τους τρεις εισηγητές μας. Μας έδωσαν τρεις ωραίες εισηγήσεις και νομίζω ότι μας φώτισαν σε πολλά πράγματα.

Θέλω τέλος να ευχαριστήσω όλους σας για τη συμμετοχή σας και ελπίζω ότι αυτό έδωσε ένα έναυσμα να προχωρήσουμε μια ιδέα της προωθήσεως της Παιδείας.

(Τέλος της ημερίδας-Ωρα λήξης: 10.30').

